

สรุปบทเรียน
การทำงานแบบมีส่วนร่วม
ในการบริหารราชการ
ประจำปี พ.ศ. 2561

สรุปบทเรียนการทำงานแบบมีส่วนร่วมในการบริหารราชการ ประจำปี พ.ศ. 2561

จำนวนที่พิมพ์ 1,700 เล่ม

จัดทำโดย

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.)
59/1 ถนนพิษณุโลก แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
โทรศัพท์ 0 2356 9999
โทรสาร 0 2281 8328
เว็บไซต์ www.opdc.go.th

ที่ปรึกษา :

นายปรกรณ์	นิลประพันธ์	เลขาธิการ ก.พ.ร.
นางอารีย์พันธ์	เจริญสุข	รองเลขาธิการ ก.พ.ร.

คณะผู้จัดทำ :

นางดารุณีย์	เผ่าสุวรรณ	ผู้อำนวยการกองเผยแพร่และสนับสนุน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบราชการ
นางพรทิพย์	แก้วมูลคำ	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการพัฒนาระบบราชการ
นางสาวนวลจันทร์	แสงมณี	นักพัฒนาระบบราชการชำนาญการพิเศษ
นางสาวอัครรณ์	ทองศรี	นักพัฒนาระบบราชการชำนาญการ

พิมพ์ที่

บริษัท วิชั่น พรินท์ แอนท์ มีเดีย จำกัด
โทรศัพท์ 0 2864 5698 โทรสาร 0 2864 5889

คำนำ

การบริหารจัดการภาครัฐในปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคส่วนต่างๆ โดยหน่วยงานภาครัฐต้องเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง ซึ่งจะนำไปสู่การยอมรับและความร่วมมือในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

สำนักงาน ก.พ.ร. ในฐานะหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาระบบราชการ ได้ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมและดำเนินการเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการมาอย่างต่อเนื่อง และในปี พ.ศ. 2561 นี้ คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) โดยคณะอนุกรรมการพัฒนาระบบราชการ (อ.ก.พ.ร.) เกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม และสำนักงาน ก.พ.ร. ได้จัดให้มีการมอบรางวัลเลิศรัฐ สาขากาบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ให้กับส่วนราชการ จังหวัด และองค์การมหาชน เพื่อสร้างขวัญ กำลังใจ และเชิดชูผลงานของส่วนราชการ จังหวัด และองค์การมหาชน ที่มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการโดยมีการบูรณาการการทำงานร่วมกัน ตลอดจนเพื่อเป็นการส่งเสริมและผลักดันการขับเคลื่อนการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรม

ดังนั้น เพื่อเป็นการเผยแพร่แนวทางและวิธีการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่ได้รับรางวัลดังกล่าว สำนักงาน ก.พ.ร. จึงได้จัดทำ “สรุปบทเรียนการทำงานแบบมีส่วนร่วมในการบริหารราชการ ประจำปี พ.ศ. 2561” ขึ้น โดยนำเสนอผลการดำเนินงานเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการของหน่วยงานที่ได้รับรางวัลในระดับดีเด่น เพื่อให้เห็นแนวปฏิบัติหรือต้นแบบที่ดี (Best Practices) นำไปสู่การขยายผลให้กับหน่วยงานหรือผู้ที่สนใจสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องตามบริบทของแต่ละหน่วยงาน

สำนักงาน ก.พ.ร. หวังเป็นอย่างยิ่งว่า “สรุปบทเรียนการทำงานแบบมีส่วนร่วมในการบริหารราชการ ประจำปี พ.ศ. 2561” เล่มนี้ จะเป็นประโยชน์แก่ส่วนราชการ จังหวัด และองค์การมหาชน รวมทั้งผู้ที่สนใจ ในการนำไปสร้างแรงบันดาลใจและประยุกต์ใช้เพื่อร่วมกันสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมอย่างยั่งยืน อันจะส่งผลให้การบริหารราชการแผ่นดินเกิดประโยชน์สุขต่อประชาชนอย่างแท้จริงต่อไป

สารบัญ

1. บทนำ	7
2. สรุปผลการพิจารณาร่างวล	19
3. ผลการดำเนินการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ	29
3.1 ประเภทรางวัลเปิดใจใกล้ชิดประชาชน (Open Governance)	31
■ ระดับดีเด่น	
- กรมการขนส่งทางบก	
- กรมชลประทาน	
- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	
- กรมบัญชีกลาง	
- กรมศุลกากร	
■ ระดับดีและชมเชย	
3.2 ประเภทรางวัลสัมฤทธิ์ผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change)	67
■ ระดับดีเด่น	
- กรมควบคุมโรค	
- กรมพัฒนาที่ดิน	
- กรมปศุสัตว์	
- กรมชลประทาน	
- กองบัญชาการกองทัพไทย	
- กรมสอบสวนคดีพิเศษ	
- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	
■ ระดับดีและชมเชย	
3.3 ประเภทรางวัลผู้นำหุ้นส่วนความร่วมมือ (Engaged Citizen)	145
4. สรุปความสำเร็จในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ	151

บทนำ

รางวัลเลิศรัฐ สาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม เป็นรางวัลที่มอบให้กับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อสร้างแรงจูงใจ และสร้างขวัญกำลังใจในการเชิดชูผลการปฏิบัติราชการจากการเปิดระบบราชการจากการให้ประชาชนและภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการและทำงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม ตั้งแต่การให้ข้อมูลข่าวสาร (Inform) การรับฟังความคิดเห็น (consult) การเข้ามาเกี่ยวข้อง (Involve) ไปจนถึงการสร้างร่วมมือ (Collaboration) ซึ่งจะนำไปสู่การเสริมอำนาจและศักยภาพประชาชนให้เข้มแข็ง รวมทั้งสร้างความภาคภูมิใจของผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนหรือผลักดันการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ อันนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารราชการที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

ในปี พ.ศ. 2561 คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) โดยคณะอนุกรรมการพัฒนาระบบราชการ (อ.ก.พ.ร.) เกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ได้กำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางการพิจารณารางวัลเลิศรัฐ สาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประจำปี พ.ศ. 2561 เพื่อส่งเสริมการเปิดระบบราชการให้ประชาชนและภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ โดยเข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องและทำงานร่วมกันกับภาครัฐแบบหุ้นส่วนความร่วมมือที่เป็นรูปธรรมและต่อเนื่องยิ่งขึ้น ซึ่งจะสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธาต่อภาพลักษณ์องค์กรและสร้างการยอมรับในการบริหารราชการหรือการจัดบริการสาธารณะของภาครัฐ โดยกำหนดออกเป็น 3 ประเภทรางวัล ได้แก่

1. เปิดใจใกล้ชิดประชาชน (Open Governance)

2. สัมฤทธิ์ผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change)

3. ผู้นำหุ้นส่วนความร่วมมือ (Engaged Citizen)

โดยในแต่ละประเภทรางวัลมีรายละเอียดเกี่ยวกับความหมาย วิธีการ/เงื่อนไข การสมัครรับรางวัล ระดับรางวัล และขั้นตอนการประเมิน ดังต่อไปนี้

1. เปิดใจใกล้ชิดประชาชน (Open Governance)

รางวัลที่มอบให้กับหน่วยงานภาครัฐที่สร้างการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการบริหารราชการให้เป็นราชการระบบเปิด ส่งเสริมการเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการในระดับการให้ข้อมูล (Inform) และรับฟังความคิดเห็น (Consult) โดยมีการสื่อสารสองทาง (Two - way communication) ทวิทั้งองค์กร และประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง รวมทั้งมีระบบการจัดการข้อมูลและความคิดเห็นของประชาชนบนฐานความรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ (Accountability) อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงหรือผลสำเร็จในการบริหารราชการขององค์กรอย่างเป็นรูปธรรม

1.1 การสมัคร

- 1) ส่วนราชการ จังหวัด และองค์การมหาชน ยื่นใบสมัครพร้อมเอกสารประกอบ เพื่อเสนอผลงานของหน่วยงานของตนเองสมัครรับรางวัล **หรือ**
- 2) บุคคลอื่นหรือหน่วยงานอื่น (แมวมอง) เสนอชื่อและผลงานของหน่วยงานที่เห็นควรได้รับรางวัล และยื่นใบสมัครพร้อมเอกสารประกอบ เพื่อสมัครรับรางวัล

1.2 เงื่อนไขการเสนอผลงานเพื่อสมัครรับรางวัล

- 1) เสนอผลการดำเนินงานที่สะท้อนการเปิดระบบราชการในภาพรวมขององค์กร
- 2) เสนอผลการดำเนินงานที่เป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลหรือมติคณะรัฐมนตรีหรือเป็นอำนาจหน้าที่/ภารกิจหลักขององค์กร หรือสอดคล้องตามแผนพัฒนาจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด ที่ก่อให้เกิด/มีผลกระทบ (Impact) ต่อการเปลี่ยนแปลงของประสิทธิภาพในการบริหารราชการหรือการจัดบริการสาธารณะขององค์กร

- 3) เป็นผลการดำเนินงานที่เกิดจากการเปิดระบบราชการให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในระดับการให้ข้อมูล (Inform) และระดับการปรึกษาหารือ (Consult)
- 4) ผลการดำเนินงานตัวอย่างที่เสนอมา ต้องมีการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจนโดยดำเนินการมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี และปัจจุบันยังมีการดำเนินงานอยู่อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งผลการดำเนินงานดังกล่าวไม่ควรย้อนหลังเกิน 3 ปี

1.3 ระดับรางวัล เป็นระดับรางวัลสำหรับองค์กร ที่มีการเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่

1) **ระดับดีเด่น** มีคะแนนจากการประเมิน ตั้งแต่ 90 คะแนนขึ้นไป

2) **ระดับดี** มีคะแนนจากการประเมิน ตั้งแต่ 80.00 – 89.99

3) **ระดับชมเชย** มีคะแนนจากการประเมิน ตั้งแต่ 70.00 - 79.99 คะแนน

1.4 เกณฑ์การประเมิน กำหนดเป็น 3 มิติ ได้แก่

- มิติที่ 1** ความสามารถขององค์กร (10 คะแนน) ประกอบด้วย
- การสร้างกลไกภายในองค์กร เพื่อรองรับการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของประชาชนไปสู่การปฏิบัติ
 - การเสริมสร้างศักยภาพภาคประชาชนเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ
- มิติที่ 2** การเปิดระบบราชการ (60 คะแนน) ประกอบด้วย
- การส่งเสริมให้มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพ
 - การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ
 - การพัฒนาหรือการประยุกต์ใช้องค์ความรู้หรือนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
 - การสร้างระบบฐานข้อมูลหรือบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

มิติที่ 3 การบรรลุผลสำเร็จ (30 คะแนน) ประกอบด้วย

- ความสำเร็จที่ได้รับการเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม
- ความพึงพอใจและการรับรู้ของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสีย

1.5 ขั้นตอนการประเมิน มี 2 ขั้นตอน ได้แก่**ขั้นตอนที่ 1 การตรวจประเมินจากใบสมัครและเอกสารประกอบ**

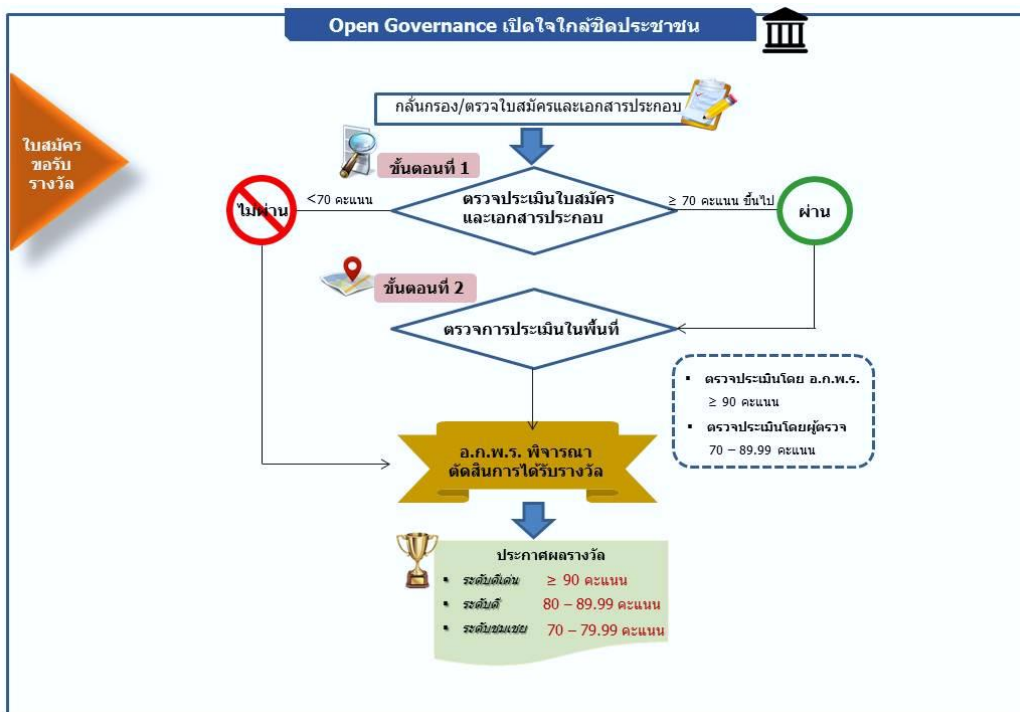
เป็นการตรวจประเมินผลโดยผู้ตรวจประเมินของสำนักงาน ก.พ.ร. เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน และสมบูรณ์ของการดำเนินงาน ตามหลักเกณฑ์การพิจารณารางวัล และประเมินให้ค่าคะแนนผลการดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้ ต้องมีผลประเมิน ตั้งแต่ 70 คะแนนขึ้นไป จึงจะถือว่าผ่านการประเมินในขั้นตอนนี้

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจประเมินเพื่อยืนยันผล

เพื่อสอบถามความครบถ้วน สมบูรณ์ของข้อมูลหรือข้อเท็จจริงการดำเนินงาน ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อค้นหาหรือประมวลผลการดำเนินงาน และประโยชน์หรือผลสำเร็จที่เกิดขึ้น รวมทั้งภาพลักษณ์องค์กรเกี่ยวกับการเปิดระบบราชการเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม แบ่งเป็น 2 กรณีคือ

- 1) การตรวจประเมินผลเพิ่มเติม โดยผู้ตรวจประเมินของสำนักงาน ก.พ.ร. ซึ่งจะตรวจประเมินหน่วยงานที่มีผลประเมิน 70 - 89.99 คะแนน
- 2) การตรวจประเมินผลเพิ่มเติมเพื่อยืนยันผล โดย อ.ก.พ.ร. เกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม หรือผู้ตรวจประเมินที่ อ.ก.พ.ร.ฯ มอบหมาย หรือผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงาน ก.พ.ร. ซึ่งจะตรวจประเมินหน่วยงานที่มีผลประเมินอยู่ในเกณฑ์ได้รับรางวัลในระดับดีเด่น (ตั้งแต่ 90 คะแนนขึ้นไป)

ภาพแสดงขั้นตอนการประเมินรางวัล

2. สัมฤทธิ์ผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change)

รางวัลที่มอบให้กับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการเปิดระบบราชการที่มีการส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานแบบมีส่วนร่วมในระดับการเข้ามาเกี่ยวข้อง (Involve) ไปจนถึงระดับความร่วมมือ (Collaborate) ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง/การพัฒนาที่มีนัยสำคัญหรือผลกระทบสูง (High Impact) กับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานภาครัฐและคุณภาพชีวิตของประชาชนที่เป็นรูปธรรม

2.1 การสมัคร

- 1) ส่วนราชการ จังหวัด และองค์กรมหาชน เป็นผู้ยื่นใบสมัครพร้อมเอกสารประกอบ เพื่อเสนอผลงานของหน่วยงานของตนเองในการสมัครขอรับรางวัล หรือ

- 2) บุคคลหรือหน่วยงานอื่น (แมวมอง) เป็นผู้เสนอชื่อและผลงานของหน่วยงานที่เห็นควรได้รับรางวัล และยื่นใบสมัครพร้อมเอกสารประกอบเพื่อสมัครขอรับรางวัล

2.2 เงื่อนไขการเสนอผลงานเพื่อสมัครรับรางวัล

- 1) การสมัครขอรับรางวัลสามารถเสนอผลการดำเนินโครงการ/การดำเนินงานได้มากกว่า 1 โครงการ/การดำเนินงาน
- 2) โครงการ/การดำเนินงานที่เสนอมานี้ ต้องเป็นภารกิจหลัก/นโยบายสำคัญของรัฐบาลหรือมติคณะรัฐมนตรีหรือเป็นอำนาจหน้าที่/ภารกิจหลักขององค์กรหรือสอดคล้องตามแผนพัฒนาจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด ซึ่งสะท้อนการพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ดีขึ้น และส่งผลกระทบ (Impact) ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและประเทศ
- 3) โครงการ/การดำเนินงานที่เสนอมานี้ ควรมีการดำเนินงานมาแล้วไม่ต่ำกว่า 1 ปี
- 4) กรณีเสนอโครงการ/การดำเนินงาน เพื่อสมัครขอรับรางวัลมากกว่า 1 โครงการ/การดำเนินงาน ต้องเป็นโครงการ/การดำเนินงานที่ไม่ซ้ำกันหรือไม่ใช่ในพื้นที่เดียวกัน หรือไม่ซ้ำกับพื้นที่เดิมที่เคยได้รับรางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมมาแล้ว
- 5) โครงการ/การดำเนินงานที่เสนอมานี้ ต้องเป็นการทำงานแบบมีส่วนร่วมในระดับการเข้ามาเกี่ยวข้อง (Involve) หรือระดับความร่วมมือ (Collaborative)

2.3 ระดับรางวัล แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่

- 1) **ระดับดีเด่น (Excellent)** เป็นระดับรางวัลสำหรับหน่วยงานที่มีการดำเนินการเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการแบบหุ้นส่วนความร่วมมือ โดยแสดงให้เห็นว่ามีผลการดำเนินงาน/การดำเนินโครงการดีเด่นในทุกมิติเป็นที่ประจักษ์ มีความโดดเด่น และน่าสนใจ รวมทั้งผลการดำเนินงานสามารถเป็นตัวอย่างหรือแนวปฏิบัติที่ดีให้กับหน่วยงานอื่นได้ ทั้งนี้ ต้องมีผลการประเมิน ตั้งแต่ 90 คะแนนขึ้นไป

- 2) **ระดับดี (Good)** เป็นระดับรางวัลสำหรับหน่วยงานที่มีการดำเนินการเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการแบบหุ้นส่วนความร่วมมือ โดยแสดงให้เห็นว่ามีผลการดำเนินงานที่ดีในทุกมิติ และเป็นผลการดำเนินงานที่สูงกว่ามาตรฐาน แต่ไม่ถึงระดับดีเด่น ทั้งนี้ ต้องมีผลประเมิน ตั้งแต่ 80.00 – 89.99
- 3) **ระดับชมเชย (Honorable mention)** เป็นระดับรางวัลสำหรับหน่วยงาน ที่มีการดำเนินการเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการในลักษณะของการเข้ามาเกี่ยวข้อง (Involve) หรือในลักษณะหุ้นส่วนความร่วมมือ โดยแสดงให้เห็นว่ามีผลการดำเนินงานในระดับมาตรฐานในทุกมิติ และเป็นผลการดำเนินงานที่ยอมรับได้ ทั้งนี้ ต้องมีผลประเมิน ตั้งแต่ 70.00 – 79.99

2.4 เกณฑ์การประเมิน กำหนดหลักเกณฑ์ในการวัดผลเป็น 3 มิติ ได้แก่

- มิติที่ 1** ความสามารถขององค์กร (15 คะแนน) ประกอบด้วย
 - การสร้างกลไกภายในองค์กร เพื่อรองรับการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของประชาชนไปสู่การปฏิบัติ
 - การเสริมสร้างศักยภาพภาคประชาชนเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ
 - การให้ข้อมูลข่าวสารและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีประสิทธิภาพ
- มิติที่ 2** เปิดระบบราชการ/ทำงานแบบมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม (50 คะแนน)
 - การส่งเสริมการทำงานแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ/ดำเนินงาน
 - การพัฒนาหรือการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ หรือนวัตกรรม หรือเทคโนโลยีในการดำเนินงานโครงการ
- มิติที่ 3** การบรรลุผลสำเร็จ (35 คะแนน)
 - การสรุปบทเรียนความสำเร็จหรือผลประโยชน์ที่ได้รับจากการบรรลุเป้าหมายของการพัฒนา

- ความพึงพอใจของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง
ในบทบาทการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ

2.5 ขั้นตอนการประเมิน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การตรวจประเมินจากใบสมัครและเอกสารประกอบ

เป็นการตรวจประเมินผลโดยผู้ตรวจประเมินของสำนักงาน ก.พ.ร. เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์การดำเนินงาน รวมทั้งประเมินให้ค่าคะแนน ทั้งนี้ จะถือว่าผ่านการประเมินในขั้นตอนนี้ต้องมีผลการประเมิน ตั้งแต่ 60 คะแนนขึ้นไป

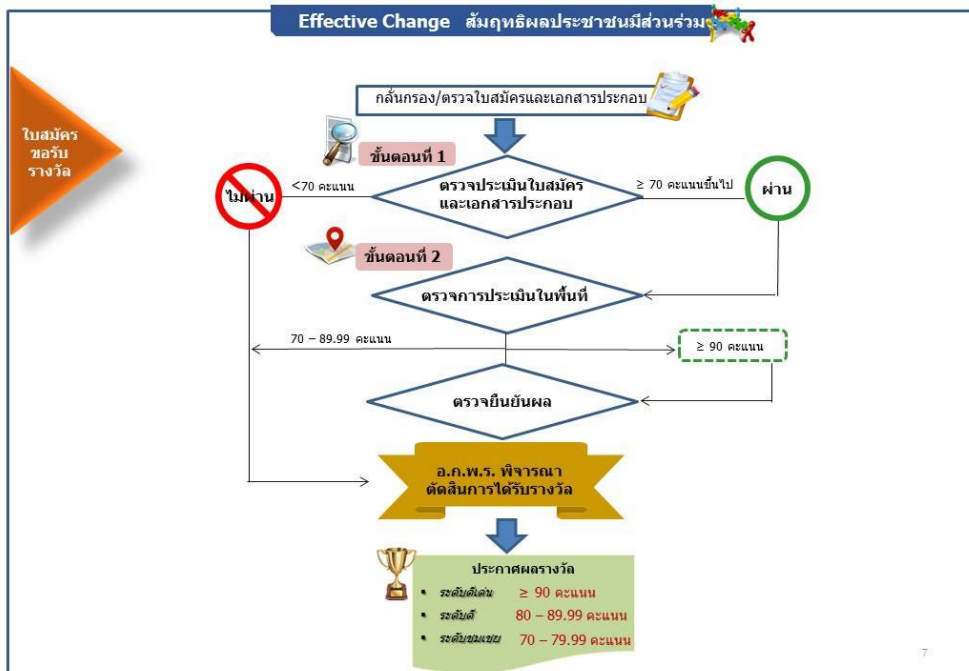
ขั้นตอนที่ 2 การตรวจประเมินผลการดำเนินงานในพื้นที่

เป็นการตรวจประเมินผลการดำเนินงานจริงในพื้นที่ของหน่วยงานที่ผ่านการประเมินในขั้นตอนที่ 1 โดยผู้ตรวจประเมินของสำนักงาน ก.พ.ร. เพื่อสอบถามข้อมูลหรือข้อเท็จจริงการดำเนินงานที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการในพื้นที่เพิ่มเติม และเพื่อประเมินความครบถ้วนสมบูรณ์ ซึ่งจะเป็นการประเมินทั้งเชิงปริมาณตามตัวชี้วัดและในเชิงคุณภาพ โดยจะถือว่าผ่านการประเมินให้ได้รับรางวัลต้องมีผลการประเมิน ตั้งแต่ 70 คะแนนขึ้นไป

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจประเมินเพื่อยืนยันผล

เป็นการตรวจประเมินเพื่อยืนยันผลสำเร็จในการดำเนินการ โดย อ.ก.พ.ร. เกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม หรือผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงาน ก.พ.ร. เพื่อสอบถามข้อมูลการดำเนินงานเชิงประจักษ์ เฉพาะหน่วยงานที่มีผลคะแนนจากการประเมินในขั้นตอนที่ 2 อยู่ในเกณฑ์ได้รับรางวัลในระดับดีเด่น (ตั้งแต่ 90 คะแนนขึ้นไป) ซึ่งเป็นการประเมินเชิงคุณภาพของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ ที่แสดงให้เห็นการพัฒนาการทำงานแบบมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ และมีผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรม โดยก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนหรือสังคมในวงกว้างอย่างยั่งยืน ซึ่งจะนำไปสู่การสรุปผลการดำเนินงานที่สามารถเป็นแนวปฏิบัติที่ดีหรือบทเรียนที่ดี หรือนวัตกรรมที่จะพัฒนาเป็นองค์ความรู้เพื่อเผยแพร่และขยายผลต่อไป

ภาพแสดงขั้นตอนการประเมินรางวัล

3. รางวัลผู้นำหุ้นส่วนความร่วมมือ (Engaged Citizen)

เป็นรางวัลที่มอบให้กับบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เพื่อสร้างความภูมิใจในการเข้ามาเป็นผู้นำ หรือเป็นกลไกสำคัญ (Key Actor) ที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือขับเคลื่อน/ผลักดันการดำเนินงาน หรือการพัฒนาบนฐานการทำงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องแบบหุ้นส่วนความร่วมมือ ซึ่งนำไปสู่ผลสำเร็จของการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม

3.1 การสมัคร

- 1) ส่วนราชการ จังหวัด หรือองค์กรการมหาชน ที่สมัครขอรับรางวัลประเภท Effective Change เป็นผู้เสนอชื่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลและยื่นสมัครขอรับรางวัล หรือ

- 2) อ.ก.พ.ร. เกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม หรือผู้ตรวจประเมิน/ผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงาน ก.พ.ร. เป็นผู้เสนอชื่อ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเพื่อสมัครรับรางวัล หรือ
- 3) บุคคลหรือหน่วยงานอื่น (แมวมอง) เป็นผู้เสนอชื่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคล และยื่นสมัครรับรางวัล

3.2 เงื่อนไขการเสนอผลงานเพื่อสมัครรับรางวัล

- 1) ผู้ที่เสนอชื่อต้องจัดทำรายละเอียดข้อมูลที่แสดงให้เห็นบทบาทและการทำงานของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เพื่อประกอบการสมัครรับรางวัล
- 2) บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อ ต้องเป็นผู้ที่มีความโดดเด่นในการผู้นำหรือเป็นกลไกหลัก (Key Actor) ในการขับเคลื่อน ผลักดัน หรือสนับสนุนให้การดำเนินงานบนพื้นฐานการทำงานแบบมีส่วนร่วม ในระดับความร่วมมือ (Collaboration) ไปสู่การบรรลุเป้าหมายหรือประสบความสำเร็จ
- 3) ในแต่ละการดำเนินโครงการ/การดำเนินงาน สามารถเสนอชื่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเพื่อขอรับรางวัลได้เพียง 1 คน/กลุ่มบุคคลเท่านั้น

3.3) ระดับรางวัล แบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่

1) ระดับดีเด่น	ได้คะแนนจากการประเมินผล ตั้งแต่ 90 คะแนน ขึ้นไป
2) ระดับชมเชย	ได้คะแนนจากการประเมินผล ตั้งแต่ 80 – 89.99 คะแนน

3.4 เกณฑ์การประเมิน กำหนดองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. การมีจิตสำนึกสาธารณะ (20 คะแนน)
2. ภาวะผู้นำ (20 คะแนน)
3. การเป็นกลไกหลัก/กลไกสำคัญ (Key actor) ในการขับเคลื่อน/ผลักดัน การดำเนินงานในพื้นที่ (20 คะแนน)
4. ผลการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จอย่างชัดเจนเชิงประจักษ์ (20 คะแนน)
5. การเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ได้รับการยอมรับเชิงประจักษ์ (20 คะแนน)

3.5 ขั้นตอนการประเมิน ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

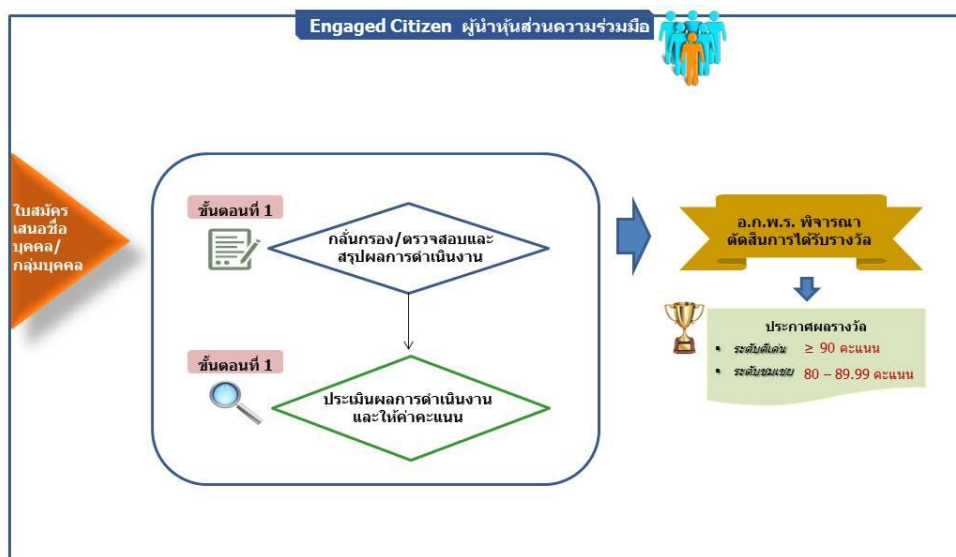
ขั้นตอนที่ 1 การกลั่นกรอง/ตรวจสอบและสรุปผลการดำเนินงานบุคคล/กลุ่มบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อ

เป็นการตรวจสอบและสอบถามความครบถ้วนหรือสมบูรณ์ของข้อมูลจากเอกสารใบสมัครและเอกสารประกอบของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อ โดยคณะผู้ตรวจประเมินของสำนักงาน ก.พ.ร.

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินผลการดำเนินงานของบุคคล/กลุ่มบุคคล

เป็นการประเมินให้ค่าคะแนนในแต่ละองค์ประกอบของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้ตรวจประเมินของสำนักงาน ก.พ.ร. เพื่อจัดระดับการได้รับรางวัลในเบื้องต้น

ภาพแสดงขั้นตอนการประเมินรางวัล

สรุปผลการพิจารณารางวัล

สรุปผลการพิจารณารางวัล

จากการเปิดรับสมัครรางวัลเลิศรัฐ สาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประจำปี พ.ศ. 2561 มีส่วนราชการระดับกรม/เทียบเท่า จังหวัด องค์การมหาชน สมัครขอรับรางวัล **จำนวน 62 หน่วยงาน ใน 124 รางวัล** โดยมีบางหน่วยงานสมัครขอรับรางวัลมากกว่า 1 รางวัล สรุปดังตารางต่อไปนี้

ประเภทรางวัล	หน่วยงาน	จำนวน หน่วยงาน	จำนวน ผลงาน
Open governance 	1. ส่วนราชการ	15	16
	2. จังหวัด	3	3
	3. องค์การมหาชน	3	3
	รวม	21	22
Effective Change 	1. ส่วนราชการ	37	57
	2. จังหวัด	9	12
	3. องค์การมหาชน	4	5
	รวม	50	74
Engaged Citizen 	1. ส่วนราชการ	16	23
	2. จังหวัด	2	2
	3. องค์การมหาชน	1	1
	4. อื่น ๆ	2	2
	รวม	21	28
รวมทั้งสิ้น		62	124

จากการประเมินผลการดำเนินการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ มีหน่วยงานและบุคคล/กลุ่มบุคคล ได้รับรางวัลเลิศรัฐ สาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประจำปี พ.ศ. 2561 จำนวนทั้งสิ้น 65 รางวัล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. รางวัลเปิดใจใกล้ชิดประชาชน (Open Governance) จำนวน 12 รางวัล

หน่วยงาน	
ระดับดีเด่น (จำนวน 5 หน่วยงาน)	
1	กรมการขนส่งทางบก
2	กรมชลประทาน
3	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
4	กรมบัญชีกลาง
5	กรมศุลกากร
ระดับดี (จำนวน 5 หน่วยงาน)	
1	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
2	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
3	สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์
4	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
5	สถาบันวิจัยแสงซินโครตรอน (องค์การมหาชน)
ระดับชมเชย (จำนวน 2 หน่วยงาน)	
1	กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ
2	สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

2. รางวัลสัมฤทธิ์ผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change) จำนวน 38 รางวัล

หน่วยงาน		ผลงาน
ระดับดีเด่น (จำนวน 7 ผลงาน)		
1	กรมควบคุมโรค	โครงการดูแลสุขภาพของชุมชนที่เกิดจากปัญหาหมอกควัน: อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน
2	กรมพัฒนาที่ดิน	โครงการปลูกผักท้องถิ่น หมอดินอินทรีย์วิถียโสธร
3	กรมปศุสัตว์	โครงการยกระดับเครือข่ายเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ จังหวัดเพชรบุรี
4	กรมชลประทาน	โครงการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน: ณ โครงการอ่างเก็บน้ำดอยงูจังหวัดเชียงราย
5	กองบัญชาการกองทัพไทย	โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน: ณ แม่น้ำลี้และลำน้ำแม่ทา
6	กรมสอบสวนคดีพิเศษ	โครงการการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันการเกิดอาชญากรรมคดีพิเศษ
7	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	โครงการส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์: ป่าต้นน้ำขุนลาว อุทยานแห่งชาติขุนแจ จังหวัดเชียงราย
ระดับดี (จำนวน 19 ผลงาน)		
1	กรมประมง	โครงการธนาคารผลผลิตเกษตรกรด้านการประมง บ้านชัยสมบูรณ์ จังหวัดบุรีรัมย์
2	กรมประมง	โครงการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนประมง: กลุ่มประมงพื้นบ้านเรือเล็กหนองแพบ จังหวัดระยอง

หน่วยงาน		ผลงาน
3	กรมส่งเสริมวัฒนธรรม	โครงการถนนสายวัฒนธรรม: อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร
4	กรมการพัฒนาชุมชน	โครงการจัดการปัญหาหนี้สินของคนในชุมชน: ชุมชนบ้านโป่ง อำเภอป่าแดด และอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย
5	กรมสอบสวนคดีพิเศษ	โครงการคืนที่ดินและปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และที่ดินของรัฐ:อุทยานแห่งชาติสิรินาถ จังหวัดภูเก็ต
6	กรมป่าไม้	โครงการพัฒนาพื้นที่สีเขียวคั่นบางกะเจ้า (ป่าในเมือง) จังหวัดสมุทรปราการ
7	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	โครงการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยกรมมีส่วนร่วมของชุมชน: กลุ่มอนุรักษ์ชุมชนคลองเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ
8	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	โครงการส่งเสริมความร่วมมือประมงพื้นบ้านเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง: กลุ่มประมงพื้นบ้าน ตำบลคุระบุรี จังหวัดพังงา
9	สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	โครงการวิถีแห่งศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน: การจัดการคุณภาพน้ำแม่น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
10	สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	โครงการสร้างความร่วมมือด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสถานะภูมิอากาศ จังหวัดสุโขทัย
11	สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข	โครงการโรงพยาบาลประชารัฐ ราชบุรี – รัฐร่วมใจในการดูแลผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ป่วยติดบ้าน ติดเตียงและระยะท้ายในชุมชนแบบบูรณาการ จังหวัดขอนแก่น

หน่วยงาน		ผลงาน
12	กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	โครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวเด็กและเยาวชน และติดตามหลังปล่อย: สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดบุรีรัมย์
13	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	โครงการจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์เทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์
14	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	โครงการสร้างเครือข่ายศูนย์เตือนภัยพิบัติภาคประชาชน
15	กรมพัฒนาที่ดิน	โครงการธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ สร้างชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืน จังหวัดสตูล
16	กรมส่งเสริมการเกษตร	โครงการพูนพิน 9101 ตามรอยเท้าพ่อ ภายใต้ร่มบารมี เพื่อการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน: ตำบลท่าข้าม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
17	จังหวัดแม่ฮ่องสอน	โครงการสานพลังในการแก้ไขปัญหาสถานะบุคคล เพื่อคืนความสุขอย่างยั่งยืน จังหวัดแม่ฮ่องสอน
18	จังหวัดแม่ฮ่องสอน	โครงการสร้างป่า สร้างรายได้ จังหวัดแม่ฮ่องสอน
19	จังหวัดสุพรรณบุรี	โครงการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาคนและสังคมระดับจุลภาค (คนดีศรีสุพรรณ)
ระดับชมเชย (จำนวน 12 ผลงาน)		
1	กรมพัฒนาที่ดิน	โครงการแหล่งน้ำ...สร้างดิน สู่การพัฒนาที่ดินแบบมีส่วนร่วม
2	กรมกิจการผู้สูงอายุ	โครงการศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุจังหวัดนครพนม (อาคารเจริญคุณหญิงวรรณ สิริวัฒนภักดี)

หน่วยงาน		ผลงาน
3	กรมวิชาการเกษตร	โครงการพัฒนาชุมชนต้นแบบตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบมีส่วนร่วม: ตำบลลำแดง อำเภอสว่างนคร จังหวัดสงขลา
4	กองทัพบก	โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตในมิติสุขภาพแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
5	กรมราชทัณฑ์	โครงการเตรียมความพร้อมด้านอาชีพของผู้ต้องขัง: เรือนจำกลางจังหวัดฉะเชิงเทรา
6	กรมโยธาธิการและผังเมือง	โครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่: จังหวัดจันทบุรี
7	สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน	โครงการส่งเสริมและพัฒนาก๊าซชีวภาพเพื่อใช้ในชุมชน: ตำบลท่าดินดำ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี
8	กรมประมง	โครงการการมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการปิดอ่าวไทยตอนกลาง
9	กรมโรงงานอุตสาหกรรม	โครงการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ: อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี
10	จังหวัดสกลนคร	โครงการพัฒนาโคเนื้อคุณภาพอย่างเป็นระบบครบวงจร: จังหวัดสกลนคร
11	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (องค์การมหาชน)	โครงการพัฒนาเครือข่ายเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงในการดูแลของชุมชน: อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ จังหวัดศรีสะเกษ
12	ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ (องค์การมหาชน)	โครงการพัฒนาชุมชนหัตถกรรมต้นแบบผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านหล่ายแก้ว: อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

3. รางวัลผู้นำหุ้นส่วนความร่วมมือ (Engaged Citizen) จำนวน 15 รางวัล

บุคคล/กลุ่มบุคคล		ผลงาน
ระดับดีเด่น (จำนวน 4 ราย)		
1	เครือข่ายสิ่งแวดล้อมมั่งคองสุเทพ-ปุย 12 หมู่บ้าน	โครงการเสริมสร้างเครือข่ายอาสาสมัครเฝ้าระวังไฟฟ้า ลอดหมอกควัน พื้นที่อุทยานแห่งชาติ ดอยสุเทพ-ปุย และพื้นที่โดยรอบ
2	นายบันเทิง นวมภักดี	โครงการยกระดับเครือข่ายเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ จังหวัดเพชรบุรี
3	นายชิษณุพงศ์ สุขสวัสดิ์	โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน: ณ แม่น้ำลี้และลำน้ำแม่ทา
4	นายเสถียร ชัยนาม	โครงการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์: ป่าต้นน้ำขุนลาว อุทยานแห่งชาติขุนแจ จังหวัดเชียงราย
ระดับชมเชย (จำนวน 11 ราย)		
1	นายวันชัย สวัสดิ์แดง	การบริหารการใช้น้ำของชลประทานมหาสวัสดิ์ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
2	กลุ่มผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยสงสัย อำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรี	การบริหารจัดการน้ำอ่างเก็บน้ำห้วยสงสัย
3	นางเปรมปรีดิ์ ไตรรัตน์	โครงการพัฒนาพื้นที่สีเขียวข้างทาง (ป่าในเมือง) จังหวัดสมุทรปราการ
4	นายเทียนชัย โตเตบ	โครงการส่งเสริมความร่วมมือประมงพื้นบ้านเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง: กลุ่มประมงพื้นบ้าน ตำบลกระบุรี จังหวัดพังงา
5	นายบรรเจิด อุดมสมุทรศิริ	โครงการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน: กลุ่มอนุรักษ์ชุมชนคลองเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ
6	นายสมศักดิ์ เครือวัลย์	โครงการศูนย์กสิกรรมธรรมชาติสองสลึง ตำบลสองสลึง อำเภอกาหลง จังหวัดระยอง

บุคคล/กลุ่มบุคคล		ผลงาน
7	นายสุทธิ มะหะเลา	การดำเนินงานของสมาคมเพาะเลี้ยงปลาทะเลไทย
8	กลุ่มเครือข่ายชุมชนหัวใจ สีเขี้ยว	โครงการจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์เทศบาลเมือง ประจวบคีรีขันธ์
9	นายธงชัย แซ่เถา	โครงการส่งเสริมการตลาดกรีนมาร์เก็ตแบบ บูรณาการโดยใช้การตลาดนำ: เพชรบูรณ์
10	นางสาวเนาวรัตน์ บุญมี	โครงการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก จากผลิตภัณฑ์มังคุดสดบรรจุกล่องตาม โครงการเมืองเกษตรสีเขียว จังหวัดจันทบุรี
11	เครือข่ายหมอดินอาสา ตำบลลุมพุก อำเภอคำ เขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร	โครงการปลูกฮักท้องถิ่น หมอดินอินทรีย์ วิถียโสธร

ผลการดำเนินการเปิดโอกาสให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ

ประเภทรางวัลเปิดใจใกล้ชิดประชาชน (Open Governance)

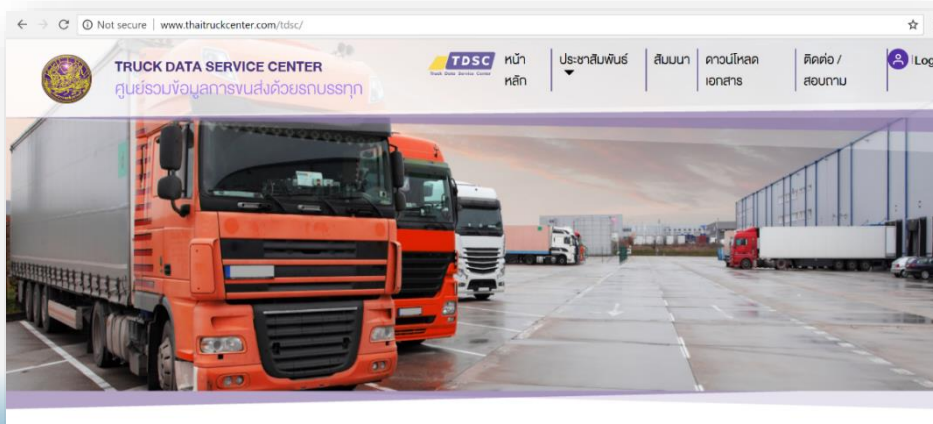
ระดับดีเด่น

กรมการขนส่งทางบก

กรมการขนส่งทางบก มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดระบบ การจัดระเบียบการขนส่งทางบก โดยการกำกับ ดูแล ตรวจสอบ ควบคุม เพื่อให้การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประสาน และวางแผนให้มีการเชื่อมต่อกับระบบการขนส่งอื่นๆ เพื่อให้ระบบการขนส่งทางบกเกิดความคล่องตัว สะดวก รวดเร็ว ท้าทาย และปลอดภัย โดยกรมฯ มีกลยุทธ์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนน ซึ่งเป็นวิธีดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย : คนขับช้อย่างปลอดภัย ตามประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาและส่งเสริมระบบการขนส่งทางถนนให้มีความปลอดภัยเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตามแผนยุทธศาสตร์กรมการขนส่งทางบก พ.ศ.2559 – 2564 (ฉบับทบทวนปี พ.ศ.2560) โดยผู้บริหารให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม โดยกำหนดเป็นค่านิยม “ONE DLT” ประกอบด้วย O (Objective) เป้าหมายชัดเจน N (Network) มีการบูรณาการ E (Eminence) งานโดดเด่น D (Digital Economy) เน้นนวัตกรรม L (Legitimacy) กำกับตามกฎหมาย T (Transparency) โปร่งใส เป็นธรรม โดย N (Network) นั้น จะเป็นการบูรณาการเป็นเครือข่ายทั้งหน่วยงานภายในและภายนอก

ในการเปิดระบบราชการ กรมฯ ได้ให้ความสำคัญกับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางต่างๆ หลากหลายช่องทาง เพื่อให้เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม เช่น เว็บไซต์กรมการขนส่งทางบก www.dlt.go.th ซึ่งจะมีข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์และมีการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ เช่น ข้อมูลการดำเนินการทางทะเบียนรถ ข้อมูลการดำเนินการด้านใบอนุญาตขับรถ การรับชำระภาษีรถ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีเว็บไซต์ของหน่วยงานของกรมฯ และเว็บไซต์เผยแพร่ข้อมูลที่เป็นการเฉพาะ เช่น เว็บไซต์ศูนย์รวมข้อมูลการขนส่งด้วยรถบรรทุก (Truck Data Service Center : TDSC) ที่สามารถเข้าผ่านเว็บไซต์กรมการขนส่งทางบกได้อีกด้วย

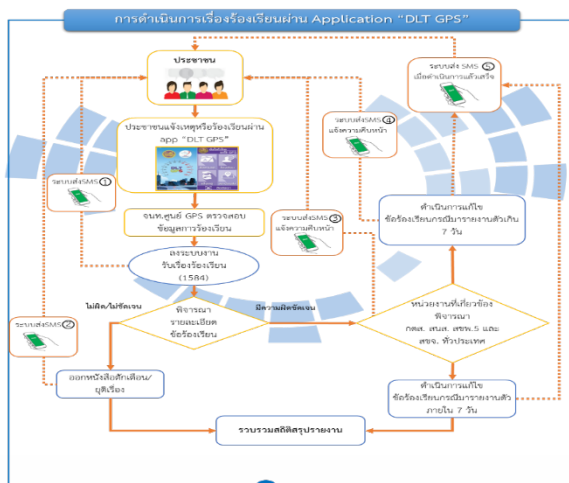

กรมฯ มีช่องทางที่เป็นการสื่อสารแบบสองทาง (Two-way communication) ที่สามารถเผยแพร่ข้อมูลและรับฟังความคิดเห็นได้ในขณะเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็น Facebook Fanpage กรมการขนส่งทางบก PR.DLT.NEWS โดยมีการกำหนดผู้รับผิดชอบทั้งหมด 14 คน เพื่อทำหน้าที่ดูแลเพจและตอบคำถามของประชาชน มีช่องทางศูนย์คุ้มครองผู้โดยสารและรับเรื่องร้องเรียน 1584 ซึ่งเชื่อมโยงกับ Facebook และ Line ที่ใช้ในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็น เรื่องร้องเรียนต่างๆ จากประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเมื่อได้รับข้อร้องเรียนก็จะทำการแจ้งความคืบหน้าการดำเนินการกับผู้เกี่ยวข้องและกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงมีการกำหนด KPI การดำเนินการ

นวัตกรรมอำนวยความสะดวกเพิ่มความปลอดภัย

กรมการขนส่งทางบกได้พัฒนาปรับปรุงช่องทางการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้วยนวัตกรรมด้านเทคโนโลยี เช่น

Application : DLT GPS

แอปพลิเคชัน DLT GPS ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามการเดินรถ การให้บริการ และพฤติกรรมของพนักงานขับรถได้ตลอดเวลา หากพบเห็นการขับรถเร็วประมาท ไม่ปฏิบัติตามกฎจราจร มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม สามารถร้องเรียนหรือแจ้งเหตุผ่านแอปพลิเคชัน DLT GPS บนโทรศัพท์ เคลื่อนที่ได้ทั้งระบบ iOS และระบบ Android

TAXI OK/TAXI VIP

กำหนดให้รถแท็กซี่ต้องติดตั้ง GPS Tracking พร้อมเครื่องบ่งชี้ตัวคนขับ, กล้อง CCTV, ปุ่มฉุกเฉินเตือนภัย และจอแสดงข้อมูล Digital และมีการพัฒนาระบบเรียกแท็กซี่ผ่าน แอปพลิเคชันทางมือถือ (DLT TAXI OK) เพื่อให้ผู้โดยสารเข้าถึงการให้บริการ เพิ่มความสะดวก ป้องกันปัญหาการปฏิเสธผู้โดยสาร การไม่เปิดมาตรค่าโดยสารและสามารถร้องเรียนและแจ้ง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายในรถได้ด้วย ปัจจุบัน (ณ วันที่ 12 มิถุนายน 2561) มีจำนวนรถแท็กซี่ ตามโครงการจำนวนทั้งสิ้น 7,241 คัน

สำหรับโครงการ TAXI VIP เป็นการเพิ่มทางเลือกให้กับประชาชน โดยใช้รถที่มี มาตรฐานและสมรรถนะสูงกว่ารถแท็กซี่ทั่วไป เพิ่มอุปกรณ์ส่วนควบสำหรับให้บริการที่มี ความสะดวกสบายมากขึ้นปัจจุบัน (ณ วันที่ 12 มิถุนายน 2561) มีจำนวนรถแท็กซี่ตาม โครงการจำนวนทั้งสิ้น 15 คัน โดยคาดว่าภายในสิ้นปี 2561 จะมี TAXI VIP ที่จดทะเบียนไม่ น้อยกว่า 500 คัน

ความสำเร็จจากการดำเนินงาน

- สามารถพัฒนาการบริการมีการใช้นวัตกรรมในการต่อยอดและมีการช่วยเหลือสังคม และประชาชนในการลดอุบัติเหตุได้อย่างแท้จริง
- สถิติการเกิดอุบัติเหตุจากรถโดยสารลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยจากไตรมาสที่ 3/2560 เฉลี่ย 50.00 ครั้งต่อเดือน ลดลงมาในไตรมาสที่ 4/2560 เฉลี่ย 39.67 ครั้งต่อเดือน และลดลงมาในไตรมาสที่ 1/2561 เฉลี่ย 37.33 ครั้งต่อเดือน จากศูนย์บริหารจัดการ เติร์ดระบบ GPS
- มีความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ 1584 มีความพึงพอใจร้อยละ 94.45

กรมชลประทาน

กรมชลประทาน มีภารกิจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำตามศักยภาพของกลุ่มน้ำให้เพียงพอ และจัดสรรน้ำให้กับผู้ใช้น้ำทุกประเภท เพื่อให้ผู้ใช้น้ำได้รับน้ำอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ตลอดจนป้องกันความเสียหายอันเกิดจากน้ำ โดยกำหนดเป็นแนวทางการนำไปสู่การปฏิบัติไว้ในแผนยุทธศาสตร์กรมฯ พ.ศ.2560 - 2564 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4: เสริมอำนาจประชาชนในระดับพื้นที่ การสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในงานบริหารจัดการน้ำชลประทาน และในพันธกิจที่ 4 เสริมสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาแหล่งน้ำและบริหารจัดการน้ำ ทั้งนี้ผู้บริหารได้เน้นย้ำกับผู้ปฏิบัติงานในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อขับเคลื่อนนโยบาย รวมทั้งสื่อสารนโยบายทั่วทั้งองค์กรผ่านทางเว็บไซต์ของกรม และเพื่อให้การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนมีผลในการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม จึงได้มีคำสั่งจัดตั้งกองส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นหน่วยงานภายใน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยปฏิบัติในพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนงบประมาณสำหรับกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปแบบของการประชุมเวทีประชาคม การฝึกอบรม การสัมมนา และการศึกษาดูงาน รวมทั้งสนับสนุนองค์ความรู้ให้กับเครือข่ายและภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง

การเปิดระบบราชการในระดับการให้ข้อมูล (Inform) และระดับการปรึกษาหารือ (Consult)

กรมชลประทานให้ความสำคัญกับประชาชนในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม โดยการเปิดช่องทางการให้ข้อมูลข่าวสารและรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลาย ได้แก่ 1) เว็บไซต์ www.rid.go.th/ 2) เว็บไซต์ศูนย์ปฏิบัติการน้ำอัจฉริยะ

wmisc.rid.go.th/ 3) โทรศัพท์สายด่วน 1460 4) แอปพลิเคชัน WMSC แสดงสถานการณ์น้ำและพื้นที่เพาะปลูก 5) Facebook 6) Twitter และ 7) การเปิดเวทีประชาคม ส่วนช่องทางการรับฟังความคิดเห็น ได้แก่ 1) สายด่วน 1460 2) ตู้ ปณ. 1460 3) ตู้รับฟังความคิดเห็น

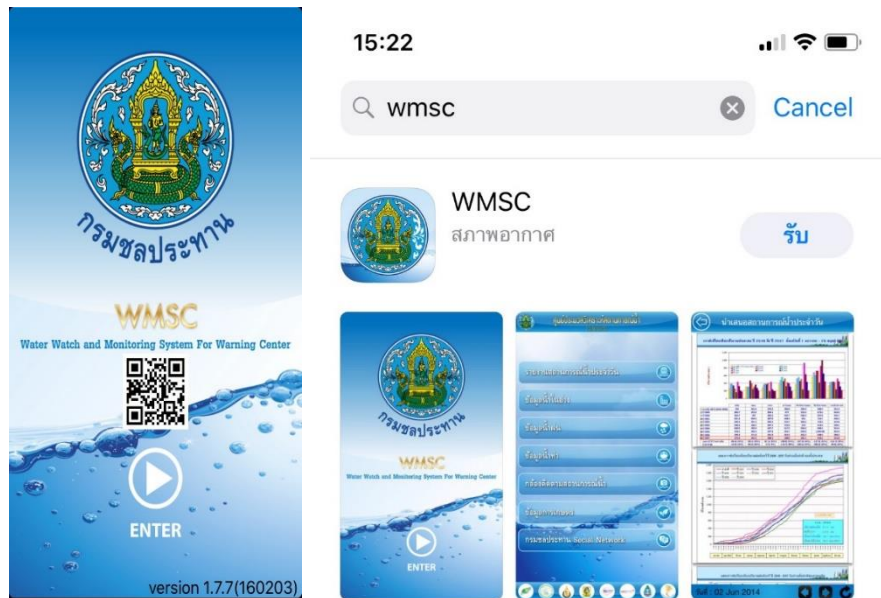
4) เวทีประชาคม 5) คลินิกเกษตรเคลื่อนที่ 6) การติดต่อด้วยตัวเอง ช่องทางดังกล่าวกลุ่มเป้าหมายสามารถเลือกใช้ตามความเหมาะสม ทุกช่องทางมีการมอบหมายหน่วยงาน/เจ้าหน้าที่รับผิดชอบ และกำหนดเป็นขั้นตอนกระบวนการในการเผยแพร่ข้อมูล/ รับฟังความคิดเห็น และการปรับปรุงแก้ไขข้อมูลไว้อย่างชัดเจน ทำให้ข้อมูลมีความถูกต้อง

นอกจากนี้ได้มีการสรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชน โดยรวบรวมวิเคราะห์ และสรุปเสนอความเห็นต่อผู้บริหารสั่งการ โดยกองส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน จะตอบกลับข้อร้องเรียน/ ข้อเสนอแนะเบื้องต้น และตอบกลับอีกครั้งเมื่อได้ข้อสรุปจากหน่วยงานเจ้าของเรื่อง และเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กรมชลประทานมีการนำข้อร้องเรียน/ ข้อเสนอแนะของประชาชนมาใช้ในการปรับปรุง/ เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน เช่น มีการนำข้อเสนอแนะของประชาชนเรื่องแบบประตูปานระบายที่คำนึงถึงสภาพน้ำขึ้น/ น้ำลง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับสภาพพื้นที่ ไปใช้ประกอบการออกแบบ และนำไปใช้เป็นแบบมาตรฐานของกรม เพิ่มเติมจากแบบมาตรฐานปกติที่มีเฉพาะประตูปานระบายสำหรับน้ำไหลจากที่สูงลงต่ำทางเดียว

นวัตกรรมการสื่อสารด้วยแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ WMSC

กรมชลประทานยังได้มีการพัฒนาการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการให้ข้อมูลข่าวสาร โดยมีแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ WMSC เพื่อใช้ในการสื่อสาร/ ให้ข้อมูลข่าวสารเป็นโปรแกรมสำหรับแสดงสถานการณ์น้ำ และพื้นที่เพาะปลูก โดยเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลที่มีความสำคัญ ได้แก่ ฐานข้อมูลน้ำในอ่าง ฐานข้อมูลน้ำจากระบบโทรมาตรฐานข้อมูลการตรวจวัดคุณภาพน้ำ ข้อมูลน้ำฝน ระดับน้ำท่า ข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม น้ำแล้ง ฯลฯ เพื่อใช้ในการบริหารจัดการน้ำ ติดตามสถานการณ์น้ำ และการเตือนภัยด้านน้ำ โดยฐานข้อมูลของกรมฯ มีการปรับปรุงตลอดเวลาที่เปลี่ยนแปลง บางฐานข้อมูล เช่น ฐานข้อมูลองค์กรผู้ใช้น้ำชลประทานเป็นระบบออนไลน์ มีการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยแบบ Real time ทั้งนี้มีการบูรณาการข้อมูลร่วมกันกับหน่วยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมฝนหลวง กรมส่งเสริมการเกษตร GISTDA ฯลฯ

ความสำเร็จจากการดำเนินงาน

- ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลทั้งในเรื่องปริมาณน้ำ พื้นที่เพาะปลูก มีผลให้การร้องเรียน ร้องทุกข์ลดลงอย่างต่อเนื่อง (ลดลงจากปี 2558 ร้อยละ 30)
- โครงการทุกพื้นที่ทั่วประเทศ มีผลสำเร็จในระดับชุมชน/ สังคม เช่น ในโครงการ บางระกำโมเดล 60 สามารถลดพื้นที่ภัยพิบัติจาก 265,000 ไร่ เหลือเพียง 10,400 ไร่ ได้พื้นที่ทุ่งหน่วงน้ำ สามารถชะลอการระบายน้ำ 400 ล้านลูกบาศก์เมตร และ ช่วงหลังว่างเว้นการทำงานปีเกษตรกรมีรายได้เสริมจากการทำอาชีพประมง วันละ 300 - 500 บาท ต่อครัวเรือน

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มีภารกิจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ฟื้นฟู บริหารจัดการ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เพื่อความสมบูรณ์ มั่งคั่ง สมดุลและยั่งยืนของทะเลไทยและเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ โดยมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกระทรวงฯ ข้อ 6. สร้างความเข้าใจและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และมาตรา 16 แห่ง พ.ร.บ.ส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ.2558 กำหนดกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งพิจารณาให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนชุมชนในเรื่องต่างๆ อาทิ ให้คำปรึกษาแก่ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการการปลูก การบำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รวมทั้งช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรมของชุมชนในเรื่องดังกล่าว

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ยกย่องในระดับในเรื่องการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของหน่วยงาน โดยจัดตั้งหน่วยงานภายในที่มีฐานะเทียบเท่ากลุ่มขึ้นตรง คือ *กลุ่มส่งเสริมและประสานงานเครือข่ายทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง* เพื่อรับผิดชอบในการผลักดันหรือขับเคลื่อนการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม โดยมีการระบุชื่อบุคคลและอำนาจหน้าที่การทำงานด้านการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน ได้แก่ คำสั่งแต่งตั้ง และมอบหมายข้าราชการและพนักงานราชการ กลุ่มส่งเสริมและประสานงานเครือข่ายทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (กสค.)

นอกจากนี้ยังได้สนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปแบบของการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้สำหรับดำเนินการในโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของกรมฯ ในแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณประจำปี และมีหน่วยงานในภูมิภาค ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้และพัฒนาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ในการส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติงานร่วมกัน ของทุกภาคส่วนของสังคมในด้านการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

การเปิดระบบราชการในระดับการให้ข้อมูล (Inform) และระดับการปรึกษาหารือ (Consult)

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มีช่องทางการให้ข้อมูลข่าวสารหรือสนับสุนข้อมูลที่สำคัญต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการของภาคประชาชน หรือภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และรับฟังความคิดเห็นหลายช่องทาง เช่น

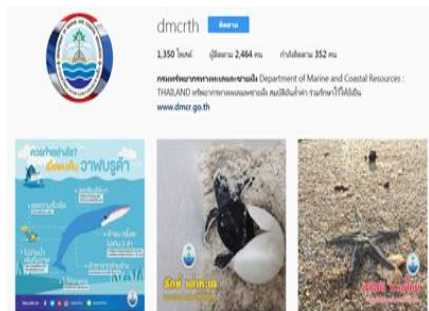
- เว็บไซต์กรมฯ www.dmcr.go.th โดยมีหัวข้อ “กระดานสนทนา” ที่เปิดให้บุคคลภายใน/ภายนอก เข้ามาแสดงความคิดเห็นโดยสามารถตั้งกระทู้พูดคุย/ถาม-ตอบ ได้ตามหัวข้อที่กำหนด ภายใต้กฎ กติกา มารยาทที่ใช้ร่วมกัน มีการ Link ข้อมูลไปยังช่องทางอื่นๆได้ นอกจากนี้ยังมี การอัปเดตข้อมูลสถานการณ์เกี่ยวกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งรายวัน และจัดทำในรูปแบบ One page เพื่อให้เข้าใจได้ง่าย
- เฟซบุ๊ก (Facebook) เช่น เฟซบุ๊กกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เฟซบุ๊กส่วนส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เป็นต้น โดยสามารถพูดคุยได้ผ่านทาง “ข้อความ”
- อินสตราแกรมของกรมฯ (DMCRTH) โดยบุคคลภายนอก/ภายในสามารถ “แสดงความคิดเห็น” (Comment) ได้อย่างเสรี
- เวทีการประชุมเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
- ทางแอปพลิเคชัน Line ของกลุ่มเครือข่ายฯ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
- สื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ แผ่นพับประชาสัมพันธ์ ภาพพาดูโนรามา คู่มือต่างๆ
- การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพ (ผ่านโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์)

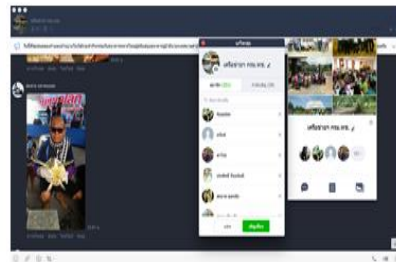
เว็บไซต์ www.dmcrt.go.th หัวข้อ "กระดานสนทนา"

Facebook กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และ Facebook ส่วนส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

"อินสตราแกรมของกรม" (DMCRTH) สามารถ "แสดงความคิดเห็น" ได้

Line เครื่องช่วย กรม ทช.

นอกจากนี้ ยังได้จัดทำแผนการดำเนินการตามตัวชี้วัดแผนการสร้างความรับรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 เรื่อง การบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเล ชายฝั่งทะเล และป่าชายเลน ผ่านสื่อโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ ซึ่งตามแผนดังกล่าวได้กำหนดจำนวนของการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ผ่านสื่อโทรทัศน์ จำนวน 15 ครั้ง และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ผ่านหนังสือพิมพ์ ในการนำข้อมูลที่เผยแพร่ไปใช้ประโยชน์ พบว่าใช้กลุ่มไลน์ IA-CHAT กรมฯ เป็นช่องทางในการให้ข้อมูล/ชี้แจง/ประเด็นสำคัญที่ทันต่อสถานการณ์ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้รับจากกลุ่มไลน์ IA-CHAT เช่น

- โฆษณารองเท้าทรีบอร์ดเหยียบปะการัง
- พบซากวาฬขนาดใหญ่ บริเวณอุทยานเขาสามร้อยยอด
- เครื่องซักผ้าหยอดเหรียญระเบิด ชักฟอกไหลลงทะเล
- การขุดล่องน้ำบริเวณปากคลองบ้านหัวดอน เขาตะเกียบ
- ปะการังที่ปลูกไว้ที่เกาะจาน จังหวัดชลบุรี หายไป

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้ดำเนินการพัฒนาระบบต่างๆ เพื่อรับฟังความคิดเห็น และรับเรื่อง/ข้อร้องเรียน ซึ่งมีช่องทางต่างๆ เช่น

- **เว็บไซต์** เป็นช่องทางในการแจ้งเรื่องร้องเรียน ข้อแนะนำ ข้อคิดเห็น ซึ่งเป็นช่องทางที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเข้าถึงง่าย โดยสามารถเข้าถึงข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพยากรที่กรมรับผิดชอบอยู่ได้อีกด้วย
- **Facebook** ของกรมเป็นช่องทางการเข้าแจ้งเรื่องร้องเรียน ข้อแนะนำ ข้อคิดเห็นซึ่งเป็นช่องทางสารสนเทศ ที่สามารถรับส่งข้อมูลแบบ Real Time ซึ่งผู้เข้าไปดูสามารถดูถึงข้อมูลและส่งข้อมูลร้องทุกข์ ร้องเรียนได้
- **Mobile Application** ซึ่งเป็นระบบปฏิบัติการบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ เพื่อให้เกิดการสื่อสาร 2 ทาง ทั้งการส่งข้อมูลข่าวสาร และรับข้อมูลข่าวสาร โดยส่วนใหญ่จะเน้นไปที่เรื่องร้องเรียน
- **Application Line** เป็นช่องทางการเข้าแจ้งเรื่องร้องเรียน ข้อแนะนำ ข้อคิดเห็นเป็นระบบ Application ที่ใช้กันทั่วถึงซึ่งผู้ใช้สามารถใช้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆ

การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการข้อร้องเรียน

- ลงทะเบียนรับเรื่องโดยจำแนกมาจากส่วนราชการ/หน่วยงาน/องค์กรใดและระบุชื่อผู้ร้อง ผู้ถูกร้องเรียน และเรื่องที่ร้องเรียน
- วิเคราะห์เรื่องว่าผู้ร้องเรียนบุคคล/หน่วยงาน/เกี่ยวกับเรื่องใด และอยู่ในความรับผิดชอบส่วนราชการ/หน่วยงานใด

- จัดทำบันทึกเพื่อเสนอผู้มีอำนาจวินิจฉัยสั่งการ/ลงนามในหนังสือแจ้ง ส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (เงื่อนไขตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารราชการที่ดี พ.ศ. 2546)
- ลงทะเบียนส่งเรื่อง
- เก็บรวบรวมสำเนาเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์กรณีเรื่องสิ้นสุด

นวัตกรรมระบบแผนที่ออนไลน์

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้พัฒนาระบบแผนที่ออนไลน์ขึ้น โดยให้บริการบน เครือข่ายอินเทอร์เน็ตผ่านเว็บไซต์ <http://marinegiscenter.dmcrgo.th/gis> แต่เนื่องจากการเข้าถึง ต้องผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นหลัก และปัจจุบันการใช้งาน Smart Phone มีบทบาทเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสะดวกในการใช้งานในพื้นที่มากกว่า ดังนั้น กรมฯ จึงได้พัฒนาระบบแผนที่ออนไลน์ให้บริการ ผ่านโมบายแอปพลิเคชันขึ้น (DMCR) เพื่อให้เกิดความสะดวกในการเข้าถึงขอบเขตและแหล่ง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของประเทศได้อย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งสามารถดาวน์โหลดได้ทั้งระบบ IOS และ Andriod

ความสำเร็จของการเปิดระบบราชการ

- เพิ่มจำนวนกลุ่มเครือข่าย เนื่องจากการให้ข้อมูลข่าวสารและการรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานในพื้นที่เกิดประสิทธิภาพระหว่างกัน เช่น มีการสืบค้นข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้ได้สะดวก รวดเร็ว การแจ้งเหตุฉุกเฉินที่ทันเหตุการณ์ มีการส่งข้อมูลข่าวสารจากเครือข่ายฯ มากขึ้น ทำให้ปัจจุบันมีการเพิ่มของจำนวนกลุ่มเครือข่ายที่มีการจดทะเบียนจากปี 2559 จำนวน 4,416 คน จนในปี 2560 มีการจดทะเบียนเป็นจำนวน 10,782 คน
- มีพื้นที่ป่าชายเลนเพิ่มมากขึ้น โดยการแปลภาพถ่ายดาวเทียมของกรมฯ ปี พ.ศ. 2560 มีป่าชายเลน 1.6 ล้านไร่
- สามารถทวงคืนพื้นที่ป่าชายเลนจำนวน 15,000 ไร่
- ดำเนินการตรวจสอบ ทบทวนข้อมูลให้ถูกต้อง ครบถ้วน ตามบัญชีรายชื่อและผังแปลงที่ดินของราษฎรเข้าร่วม โครงการฯ ในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อให้ได้ข้อมูลพร้อมรับรองการจัดที่ดินภายใต้การดำเนินงานของอนุกรรมการจัดที่ดิน ได้แล้วเสร็จรวมเนื้อที่ 5,045.66 ไร่

กรมบัญชีกลาง

กรมบัญชีกลางมีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแล และให้บริการทางด้านการเงินการคลัง ภายใต้วิสัยทัศน์ “กำกับดูแลและบริหารการใช้จ่ายเงินของแผ่นดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด” โดยได้กำหนดทิศทางขององค์กร และให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของผู้รับบริการ เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนงาน ตลอดจนพัฒนาและปรับปรุงผลผลิตและบริการให้ตอบสนอง ความต้องการและความคาดหวังของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งในอดีต การกิจของ กรมบัญชีกลางดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานราชการเป็นสำคัญ ไม่ได้เชื่อมโยงกับประชาชน มากนัก แต่ในปัจจุบัน รัฐบาลได้มีนโยบายและมอบหมายภารกิจสำคัญ ที่ส่งผลให้กรมบัญชีกลาง มีภารกิจที่หลากหลายมากกว่าเดิม มีความเชื่อมโยงกับประชาชนมากขึ้น

อธิบดีกรมบัญชีกลางได้มอบนโยบายให้ยึดหลักการทำงานแบบมีส่วนร่วม เน้นย้ำให้บุคลากรในองค์กรสื่อสารทำความเข้าใจกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถทำงาน ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญและเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนร่วมและตรวจสอบในการปฏิบัติงานให้เปิดเผย และเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง ข้อมูลการดำเนินภารกิจต่างๆ ของหน่วยงาน

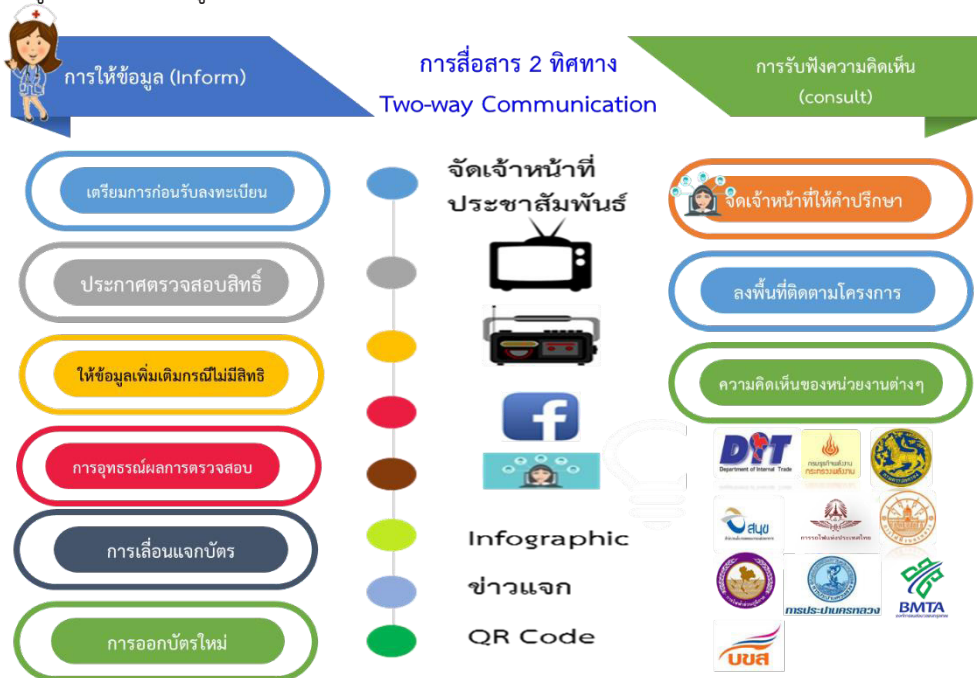
การเปิดระบบราชการในระดับการให้ข้อมูล (Inform) และระดับการปรึกษาหารือ (Consult)

กรมบัญชีกลางได้สนับสนุนให้ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเข้าถึง ข้อมูลข่าวสาร ข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง กระบวนการทำงาน ตลอดจนการให้บริการของกรมผ่าน ช่องทางต่างๆ ประกอบด้วย

- เว็บไซต์ : กรมบัญชีกลาง (www.cgd.go.th) สำนักงานคลังเขต 9 เขต และสำนักงานคลังจังหวัด 76 จังหวัด
- Call Center โทร. 0-2270-6400
- หนังสือสอบถาม ส่งไปที่ กรมบัญชีกลาง ถ.พระราม 6 แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กทม. 10400
- ติดต่อด้วยตนเอง ณ กรมบัญชีกลาง หรือส่วนภูมิภาค ณ สำนักงานคลังจังหวัด
- Social Media : Facebook กรมบัญชีกลาง, Youtube
- การประชุมชี้แจง
- การให้ความรู้ผ่านโครงการฝึกอบรมต่างๆ
- โฆษณาสถานที่/คลินิกให้คำปรึกษา

โดยได้กำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้รับผิดชอบในความถูกต้อง สมบูรณ์ ครบถ้วนของข้อมูล พร้อมทั้งอัปเดตข้อมูลให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ และตอบสนองข้อมูลที่ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร้องขอได้อย่างทัน่วงที่

สำหรับโครงการขนาดใหญ่ที่เป็นนโยบายจากภาครัฐ จะมีช่องทางการให้ข้อมูลข่าวสารเพิ่มเติม ตัวอย่างเช่น โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ กรมบัญชีกลางได้มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนผ่านช่องทางต่างๆ โดยได้มอบหมายให้ทีมสำนักงานคลังจังหวัด 76 ทีม ใช้ช่องทางของโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง

ของชุมชนในการให้ข้อมูลแก่ประชาชน โดยเป็นรายการที่ให้ความรู้และตอบข้อสงสัย รวมทั้งรับฟังข้อเสนอแนะต่างๆ ส่วนในจังหวัดท่าโขลง การสื่อสารอาจเข้าไปไม่ถึงถึง ดังนั้น สำนักงานคลังจังหวัดได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ลงพื้นที่จัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับนายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อให้เกิดความเข้าใจและสื่อสารกับประชาชนที่อยู่ในความดูแล ให้ได้รับข่าวสารที่ถูกต้อง รวมทั้งเผยแพร่ข้อมูลผ่านทาง Facebook ข่าวแจกเพื่อตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ และเว็บไซต์ของสำนักข่าว นอกจากนี้ ได้จัดทำเอกสารเผยแพร่ (Infographic) เพื่อประชาสัมพันธ์วิธีที่หน่วยรับลงทะเบียน เช่น ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ทุกสาขาทั่วประเทศ สำนักงานคลังจังหวัด 76 จังหวัด และสำนักงานเขตกรุงเทพมหานคร 50 เขตและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงพลังงาน รวมทั้งหน่วยงานหรือร้านค้าที่รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เป็นต้น

กรมบัญชีกลางได้กำหนดผู้รับผิดชอบการจัดทำข้อมูล การจัดเก็บข้อมูล การตรวจสอบและปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศ โดยจะมีการปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ และกรมบัญชีกลางมีวิธีการในการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศให้มีความแม่นยำ ถูกต้อง เชื่อถือได้ ทันกาล ใช้งานง่าย ปลอดภัย และเป็นความลับ และมีศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นผู้รับผิดชอบในการพัฒนาดูแลระบบงานต่าง ๆ และบริหาร Hardware, Software และเครือข่ายข้อมูล (Network) ให้ข้อมูลและสารสนเทศที่อยู่ในรูปแบบของ Electronics มีความพร้อมในการใช้งาน เพื่อให้ผู้ใช้ข้อมูล คือ ผู้บริหาร บุคลากร ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ โดยบุคลากรสามารถเข้าถึงข้อมูลจาก

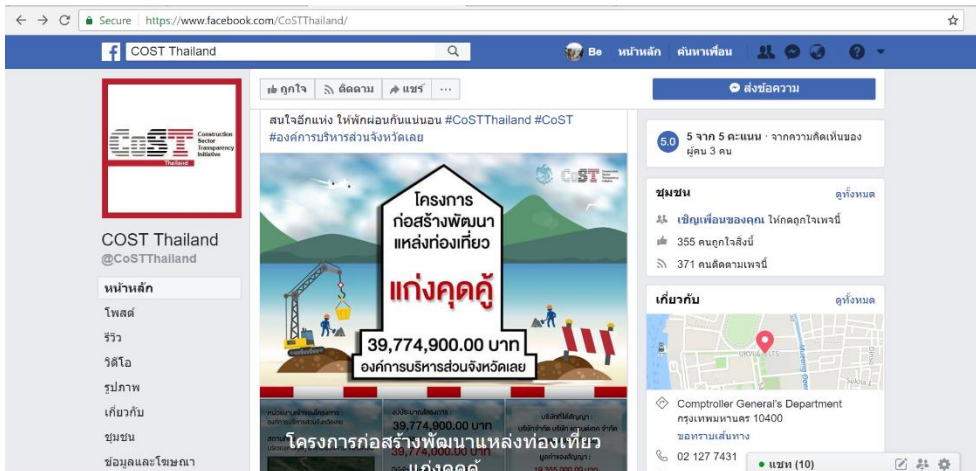
Username และ Password สำหรับคู่มือ ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สามารถเข้าถึงข้อมูลได้จาก Internet ของกรมบัญชีกลาง

กรมบัญชีกลางมีแนวทางการดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดผู้รับผิดชอบ ขั้นตอน/กระบวนการ และกรอบระยะเวลาที่ชัดเจน เริ่มตั้งแต่การกำหนดช่องทางการรับฟังความต้องการที่มีความหลากหลาย จำนวน 8 ช่องทาง และในปัจจุบันได้เพิ่มช่องทางการรับฟังผ่าน Social Media เพื่อความรวดเร็วและทันต่อสถานการณ์ จำนวน 3 ช่องทาง ได้แก่ Facebook Line และโมบายคลินิก เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศ และข้อมูลป้อนกลับในการปรับปรุงการให้บริการที่ตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังอย่างทันทั่วถึง

กรมบัญชีกลางมีการกำหนดให้สำนักงานเลขานุการกรม เป็นผู้รับผิดชอบสรุปผลการติดตามเรื่องร้องเรียนจากช่องทางต่างๆ ท้องครุฑกำหนดให้มีขึ้น โดยแบ่งประเภทข้อร้องเรียนเป็น 4 ประเภทคือ 1) บุคลากร/เจ้าหน้าที่ 2) กระบวนการ/ขั้นตอนการปฏิบัติงาน 3) การติดต่อสื่อสาร และ 4) คุณภาพสินค้าและบริการ สำหรับเรื่องที่จะต้องแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะแจ้งผลการดำเนินการภายใน 15 วัน โดยข้อมูลที่ได้จากการรับฟังและเรียนรู้ความต้องการและความคาดหวังในแต่ละช่องทาง กรมบัญชีกลางได้นำมาใช้ในการปรับปรุงการทำงานและพัฒนาสู่นวัตกรรม

นวัตกรรมการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ

กรมบัญชีกลางได้ดำเนินการจัดทำเว็บไซต์ CoST Thailand ในรูปแบบ Web Application ซึ่งเป็นระบบการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐ (Construction Sector Transparency Initiative: CoST) ในทุกๆ ระยะของการดำเนินการ อีกทั้งได้สร้าง Facebook CoST Thailand เพื่อเป็นช่องทางการสื่อสารให้เข้าถึงภาคประชาชนให้มากขึ้นและสามารถโต้ตอบกับผู้ดูแลระบบได้

นอกจากนี้ ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2559 เป็นต้นมา กรมบัญชีกลางได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ให้จัดพระราชรัฐสวัสดิการ การให้ความช่วยเหลือผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ รวมทั้งจัดหาหน่วยงานและร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการเพื่อให้บริการแก่ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และยังได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่รับลงทะเบียนผู้มีรายได้น้อยตามโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2560 ซึ่งมีจำนวนผู้ลงทะเบียนเป็นผู้มีรายได้น้อยมากถึง 11.67 ล้านคน ถือเป็นภารกิจใหม่ (New Business) ที่กรมบัญชีกลางไม่เคยดำเนินการมาก่อนและเป็นโครงการขนาดใหญ่ จำเป็นต้องขับเคลื่อนการปฏิบัติลงสู่ในระดับพื้นที่ อธิบดีกรมบัญชีกลางในฐานะหัวหน้าส่วนราชการและผู้บริหารโครงการ (Project Manager) ได้บริหารจัดการภารกิจดังกล่าว ภายใต้เงื่อนไขของเวลาที่จำกัดและบุคลากรที่มีอยู่ โดยกระบวนการสร้างทีมงานในการขับเคลื่อนภารกิจ โดยใช้หลักการทำงานแบบทีมข้ามสายงาน (Cross Function) ได้แบ่งการทำงานออกเป็นทีมทั้งหมด 77 ทีม (ทีมส่วนกลาง 1 ทีม และทีมส่วนภูมิภาค หรือทีมคลังจังหวัด 76 ทีม) ทำงานแบบบูรณาการร่วมกันทุกทีม ตั้งแผนภาพ ใช้การสื่อสารแบบ 2 ทางผ่าน Application Line โดยการสร้างกลุ่มไลน์ทีมลงทะเบียน บก. เพื่อการสื่อสารข้อมูลระหว่างทุกทีม โดยได้มอบหมายให้ทีมส่วนกลางเป็นผู้ประสานงานเกี่ยวกับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในส่วนกลางเพื่อจัดเตรียมเอกสาร แนวทางปฏิบัติ และสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อให้สำนักงานคลังจังหวัดใช้ชี้แจงทำความเข้าใจให้แก่ประชาชนในจังหวัดต่าง ๆ ให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน

- คุณภาพในการให้บริการดีขึ้นจากความสะดวกและการเข้าถึงได้ง่ายที่ผู้รับบริการได้รับ ซึ่งจากผลสำรวจความพึงพอใจของกองแผนงาน กรมบัญชีกลางในปี 2560 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 79.00 ซึ่งเป็นร้อยละความพึงพอใจเฉลี่ยต่อการปฏิบัติงานภารกิจ 16 ด้านของกรมบัญชีกลาง
- ดัชนีความเชื่อมั่นอนาคตเศรษฐกิจภูมิภาค (Thai Regional Economic Sentiment Index : RSI) ประจำเดือนพฤษภาคม 2561 (คาดการณ์ 6 เดือนข้างหน้า) จากค่าดัชนีฯ รายภูมิภาค 6 ตัว ซึ่งได้ว่าแนวโน้มอนาคตเศรษฐกิจดีขึ้นทุกภูมิภาค นำโดยภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคเหนือ โดยได้รับปัจจัยสนับสนุนจากภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการเป็นสำคัญ

ดัชนีความเชื่อมั่นอนาคตเศรษฐกิจภูมิภาค (ณ พ.ค.61)								
คำดัชนี รายภูมิภาค		เหนือ	อีสาน	ออก	ตก	กลาง	ใต้	กทม.และ ปริมณฑล
1	ดัชนีความเชื่อมั่น อนาคตเศรษฐกิจภูมิภาค	86.7	83.2	89.2	83.1	91.4	69.1	68.8
2	ดัชนีแนวโน้มภาคเกษตร	86.4	75.0	50.3	75.9	85.0	70.8	70.1
3	ดัชนีแนวโน้ม ภาคอุตสาหกรรม	90.2	95.3	99.6	84.7	99.2	66.4	73.0
4	ดัชนีแนวโน้มภาคบริการ	93.8	71.1	99.2	92.0	97.7	81.8	73.3
5	ดัชนีแนวโน้มการจ้างงาน	85.4	88.6	97.5	70.5	79.3	57.8	68.1
6	ดัชนีแนวโน้มการลงทุน	77.5	86.0	99.2	92.5	96.0	68.5	65.3

***ขอขอบคุณสำนักงานคลังจังหวัด 76 จังหวัด กรมบัญชีกลาง สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ที่ให้ความร่วมมือในการจัดทำดัชนีความเชื่อมั่นอนาคตเศรษฐกิจภูมิภาค (RSI)

สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
The Federation of Thai Industries

> 50 แนวโน้มความเชื่อมั่น "ดีขึ้นกว่าปัจจุบัน"

< 50 แนวโน้มความเชื่อมั่น "ชะลอตัวปัจจุบัน"

= 50 แนวโน้มความเชื่อมั่น "ทรงตัว"

ที่มา: จัดทำโดยความร่วมมือของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กรมบัญชีกลาง สำนักงานคลังจังหวัด สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ผลสำรวจที่จัดทำโดยสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

http://www.mof.go.th/home/Press_release/News2018/088.pdf ค้นเมื่อ 31 พฤษภาคม 2561

- ภาพลักษณ์ของประเทศไทยด้านการทุจริตคอร์รัปชันดีขึ้น จากการจัดอันดับขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) ปี พ.ศ. 2560 โดยพิจารณาจากค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI 2017) ผลปรากฏว่า ประเทศไทย ได้ 37 คะแนน จัดอยู่ในอันดับที่ 96 จาก 180 ประเทศ ดีขึ้น 5 อันดับจากปี พ.ศ. 2559 ที่อยู่ในอันดับที่ 101 ได้คะแนน 35 จากคะแนนเต็ม 100

กรมศุลกากร

กรมศุลกากร กำหนดนโยบายและเป้าหมายการเพิ่มการอำนวยความสะดวกทางการค้าแก่ผู้ประกอบการทั้งก่อน ระหว่างและภายหลังการนำเข้า/ส่งออก โดยเน้นย้ำถึงการมีส่วนร่วมของภาครัฐและภาคเอกชน และเพื่อก้าวเข้าสู่ Customs 4.0 ที่รองรับระบบราชการ 4.0 กรมศุลกากรได้กำหนดแนวทางดำเนินการ 12 มิติ โดยมีมิติที่ 1 : ศุลกากรคุณธรรม ด้วยกลยุทธ์เสริมสร้างธรรมาภิบาลและภาพลักษณ์ขององค์การ มุ่งเน้นความโปร่งใส สร้างความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ทั้งนี้ ได้นำนโยบายมาปรับให้เกิดผลในทางปฏิบัติ โดยได้บรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์กรมศุลกากรระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2559-2563) ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาระบบงานและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้า ด้วยกลยุทธ์ข้อที่ 1.3 เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องกับงานศุลกากร ประกอบด้วย 6 โครงการ หนึ่งในนั้นคือ **โครงการพันธมิตรศุลกากร (Customs Alliances)** ซึ่งเป็นแผนปฏิบัติราชการประจำปีของกรมศุลกากร เป็นระยะเวลาต่อเนื่อง 5 ปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2559 - 2563 โดยมอบหมายให้สำนักบริหารกลางเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินโครงการ มีการกำหนดตัวชี้วัด/เป้าหมาย ภาคเอกชนกลุ่มเป้าหมายที่จะดำเนินการ กรอบระยะเวลา และกิจกรรมการดำเนินงาน

ผู้บริหารของกรมศุลกากร มีการสื่อสารนโยบาย/ทิศทางในการปฏิบัติราชการที่ให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการแก่เจ้าหน้าที่ศุลกากร หลายช่องทาง อาทิ 1) การมอบนโยบายแนวทางการดำเนินงานให้แก่ผู้บริหารกรมศุลกากร หัวหน้าส่วนราชการทุกระดับและผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตรวจสอบติดตามการดำเนินงานของกรมศุลกากร เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2560 2) Line (กลุ่มไลน์ผู้บริหารระดับสูง : Thai Customs มีสมาชิกจำนวน 121 ราย, กลุ่มไลน์ผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหาร : Customs Think Thank มีสมาชิกจำนวน 147 ราย, กลุ่มไลน์คณะทำงานพันธมิตรศุลกากร (CA) มีสมาชิก 29 ราย, กลุ่มไลน์คณะทำงานย่อย AOC CA มีสมาชิก 52 ราย) 3) เวทีการประชุมคณะกรรมการ/คณะทำงาน/สัมมนา เป็นต้น

กรมฯ มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานพันธมิตรศุลกากร (Customs Alliance Team : CA) โดยมีอธิบดีกรมศุลกากรเป็นหัวหน้าคณะทำงาน ที่ปรึกษา/รองอธิบดี ผู้อำนวยการสำนักผู้เชี่ยวชาญด้านพิกศุลกากร ราคาสินค้า พิธีการศุลกากร กฎ ระเบียบ สิทธิประโยชน์ การสืบสวนและปราบปราม และเจ้าหน้าที่เป็นองค์ประกอบคณะทำงาน รวม 22 คน มีอำนาจหน้าที่กำหนดแนวทางและดำเนินการในการเข้าพบหรือเชิญผู้บริหารภาคเอกชนและ

ตัวแทนสมาคม สมาพันธ์ต่างๆ เพื่อประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จัดให้มีช่องทางการติดต่อสื่อสารและจัดกิจกรรมเชิงภาคเอกชนเข้าร่วมเป็นสมาชิกพันธมิตรศุลกากร โดยมีการลงนามเป็นสมาชิกและการเห็นชอบร่วมกัน (Memorandum of Agreement: MOA) และเพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวขยายครอบคลุมทุกพื้นที่การปฏิบัติงาน จึงได้แต่งตั้งคณะทำงานย่อยพันธมิตรศุลกากร (Account Officer Center : AOC) จำนวน 39 คน ในการเป็นคณะทำงานกลางที่คอยประสานงานกับภาคเอกชนที่เป็นสมาชิกเพื่อแก้ไขปัญหา และประสานงานระหว่างภาคเอกชนและผู้เชี่ยวชาญระดับชำนาญการพิเศษขึ้นไป ของสำนักงานสำนักงานศุลกากร และด่านศุลกากรต่างๆ (Account Officer Expert: AOX) จำนวน 67 คน

การเปิดระบบราชการในระดับการให้ข้อมูล (Inform)

และระดับการปรึกษาหารือ (Consult)

กรมศุลกากรมีการกำหนดช่องทางการให้ข้อมูลข่าวสารหรือสนับสนุนข้อมูลที่ทำเป็นตามภารกิจของหน่วยงานผ่านช่องทางต่างๆ รวมกันไม่น้อยกว่า 3 ช่องทาง ได้แก่

1. email : 1164@customs.go.th
2. หนังสือสอบถามส่งไปที่ ศูนย์บริการศุลกากร อาคารเฉลิมพระเกียรติ 7 รอบพระชนมพรรษา ชั้น 1 กรมศุลกากร ถนนสุนทรโกษา คลองเตย 10110
3. ติดต่อด้วยตนเอง ณ ศูนย์บริการศุลกากร (Customs Care Center) ตั้งอยู่ อาคารเฉลิมพระเกียรติ 7 รอบพระชนมพรรษา ชั้น 1 กรมศุลกากร
4. เว็บไซต์ www.customs.go.th ซึ่งมีคณะทำงานปรับปรุงข้อมูลและรูปแบบเว็บไซต์ของกรมศุลกากร โดยมีที่ปรึกษาเป็นหัวหน้าคณะทำงานและผู้แทนจากส่วนราชการเป็นคณะทำงาน มีหน้าที่ปรับปรุงรูปแบบและข้อมูลเว็บไซต์ของกรมศุลกากรให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ ทันสมัยและทันเวลากับสถานการณ์ โดยส่วนราชการจะเป็นผู้ดำเนินการจัดทำ ตรวจสอบ ข้อมูลและนำเสนอคณะทำงานฯ เพื่อกลั่นกรองและปรับปรุงข้อมูลในเว็บไซต์ ปีละไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง โดยข้อมูลที่เผยแพร่ อาทิ

- 1) ข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยว/บุคคลทั่วไป/ผู้ประกอบการ
- 2) เรื่องนำรู้และกฎหมาย อาทิ พิกัดศุลกากร ราคาศุลกากร พิธีการศุลกากร สิทธิพิเศษทางการค้า สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากร กฎหมายศุลกากรและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้า-ส่งออก
- 3) ประกาศกรมศุลกากร ประกาศกระทรวงการคลัง ขยายทอดตลาด การจัดซื้อจัดจ้าง
- 4) คู่มือสำหรับประชาชน ฯลฯ

5. จุลสารศุลกากร ออกเป็นรายเดือนเผยแพร่ในรูปแบบเอกสารจัดส่งไปยัง ส่วนราชการและสถาบันที่เกี่ยวข้องและสนใจ และเผยแพร่ในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ในระบบเว็บไซต์ ของกรมศุลกากร

ทั้งนี้ในเว็บไซต์มีการจัดทำสถิติการนำเข้า - ส่งออกเผยแพร่ในรูปแบบ Real Time ให้กับประชาชน/ผู้สนใจที่สามารถดาวน์โหลดข้อมูล www.customs.go.th ในหัวข้อ รายงาน สถิติภาพรวมตามเงื่อนไขที่ผู้ใช้บริการกำหนด และให้บริการข้อมูลสถิติการนำเข้าและส่งออก

ในรายละเอียดให้กับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ อาทิ กระทรวงพาณิชย์ ธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงการคลัง กระทรวงอุตสาหกรรม ฯลฯ ผ่านระบบ IT Center ของกระทรวงการคลัง โดยหน่วยงานและสถาบันสามารถขอรหัสขอใช้บริการได้ตลอดเวลา

กรมศุลกากรมีระบบในการจัดการข้อมูลที่เผยแพร่ใหม่มีความถูกต้อง สมบูรณ์ ครบถ้วน ทันเวลาโดยมีการแต่งตั้งคณะทำงานปรับปรุงข้อมูลและรูปแบบเว็บไซต์ (Web Site) ของกรมศุลกากร มีที่ปรึกษาเป็นหัวหน้าคณะทำงาน มีหน้าที่ปรับปรุงข้อมูลและรูปแบบ (Web Site) ของกรมศุลกากรให้ทันสมัย มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ นโยบายและการปฏิบัติงานของกรมศุลกากร ให้ดำเนินการติดตามและพัฒนา รวมทั้งกลั่นกรองเนื้อหาข้อมูลก่อนนำเสนอบนเว็บไซต์ (Web Site) ของกรมศุลกากร โดยมีกรอบระยะเวลาในการดำเนินการเพื่อให้ทันเวลาในการใช้งานหรืออยู่ในเวลาที่เหมาะสม และมีระบบการตรวจสอบข้อมูลใหม่มีความถูกต้อง ครบถ้วน

1) จัดทำระบบฐานข้อมูลกลาง (ค่าเฉลี่ยของข้อมูลในอดีต ประเภทสินค้า แหล่งกำเนิด ต้นทางและปลายทางของสินค้าและตัวแปรอื่นที่เกี่ยวข้อง) เพื่อใช้ในการตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของข้อมูล โดยเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบเป็นระยะเวลานาน หากพบข้อมูลที่น่าสงสัยจะส่งให้ผู้ประกอบการเจ้าของข้อมูลและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตรวจสอบและแจ้งกลับ เพื่อแก้ไขให้ถูกต้องก่อนเผยแพร่

2) ทุกรอบ 6 เดือน จะมีการทบทวนข้อมูลสถิติที่เผยแพร่ว่ามีความไม่ถูกต้องหรือไม่ รวมถึงความไม่ถูกต้องของข้อมูลที่มีผู้แจ้งเข้ามาเพื่อดำเนินการตรวจสอบ และส่งให้เจ้าหน้าที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกตรวจสอบอีกครั้ง แล้วจึงทำการปรับปรุงแก้ไขข้อมูล สถิติลงใน www.customs.go.th และ IT Center ของกระทรวงการคลัง พร้อมมีการแจ้ง การปรับปรุงไปยังผู้ใช้บริการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบต่อไป

มีระบบจัดการในการรับฟังความคิดเห็นอย่างชัดเจน

กรมศุลกากรมีช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นที่เป็นการสื่อสารแบบสองทาง (Two-way communication) ที่หลากหลายที่สามารถรับฟังประเด็นปัญหา ความเห็นและข้อเสนอแนะ พร้อมสามารถให้คำแนะนำ ปรัชญาและนำมากำหนดนโยบายและวิธีการแก้ไขปัญหาโดยแจ้ง ผลการดำเนินป้อนกลับให้ผู้ประกอบการทราบ ไม่น้อยกว่า 3 ช่องทาง เช่น

1) การเข้าพบปะผู้ประกอบการในโครงการพันธมิตรศุลกากร การให้บริการผ่าน ศูนย์บริการศุลกากร (Customs Care Center: CCC) ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง โดยแบ่งเป็น 2 ฝ่ายคือ ฝ่ายบริการลูกค้าสัมพันธ์ และฝ่าย วิเคราะห์และพัฒนา

2) สายด่วนบริการทางศุลกากร (Customs Care Call Center : 1164) ตลอด 24 ชั่วโมง

- 3) www.customs.go.th หัวข้อ "ศูนย์บริการศุลกากร Customs Care Center" และหัวข้อ "พันธมิตรศุลกากร" (Customs Alliance : CA)
- 4) email : 1164@customs.go.th หรือ ca.teamsth@gmail.com
- 5) หนังสือสอบถามส่งไปที่ ศูนย์บริการศุลกากร อาคารเฉลิมพระเกียรติ 7 รอบพระชนมพรรษา ชั้น 1 กรมศุลกากร ถนนสุนทรโกษา คลองเตย 10110
- 6) Contact Point Telephone (063-904-2492-94, 063-904-2518) และเจ้าหน้าที่ AOC พร้อมอุปกรณ์การสื่อสารตลอดระยะเวลา 24 ชั่วโมงผ่าน Mobile จำนวน 24 ราย (ดูแลสมาชิกพันธมิตรศุลกากร 20 รายต่อคน)
- 7) แอปพลิเคชัน : CA..Line Group/ Facebook : กรมศุลกากร : The Customs Department

นวัตกรรมเพิ่มความสะดวกในการค้นหาข้อมูล

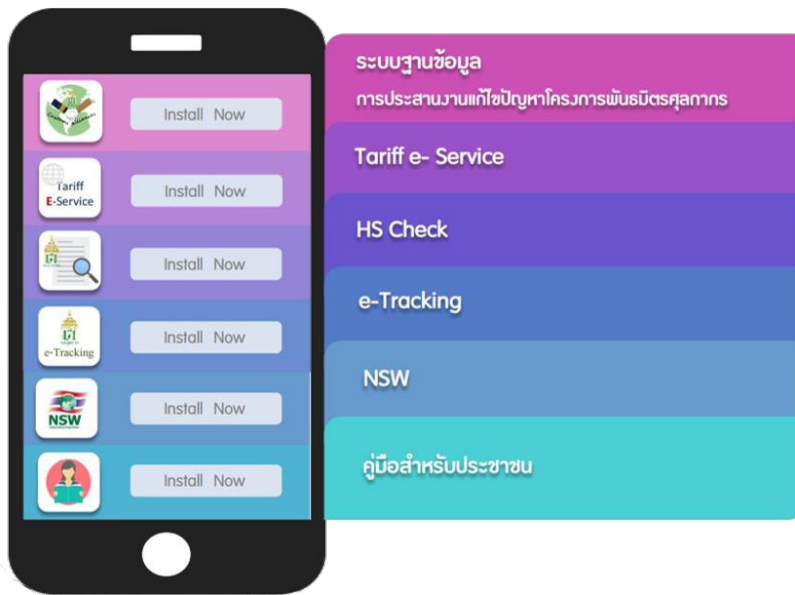
กรมศุลกากร ได้สร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการ ซึ่งนวัตกรรมดังกล่าว ล้วนเกิดขึ้นจากการประชุมหารือและร่วมกันสร้างแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆ ระหว่างกรมศุลกากรกับผู้ประกอบการ เช่น ระบบสืบค้นผลคำวินิจฉัยประเภทพิกัดศุลกากร (Tariff e-Service) และการแนะนำพิกัดของสินค้าที่มีผลต่อการวินิจฉัยใหม่ (HS Check) ผ่าน Application HS Check ของ App Store & Google Play โดยขณะนี้ประชาชนขอติดตั้งระบบ (HS Check) จำนวน 10,131 ราย และใช้บริการสืบค้นพิกัด 25,000 ครั้ง เป็นต้น

ระบบฐานข้อมูลหรือการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

กรมศุลกากรมีการจัดทำฐานข้อมูลที่มีความสำคัญ/เกี่ยวข้องกับภารกิจหลักของกรม รวมถึงงานนโยบายสำคัญเร่งด่วนของรัฐบาล รวมทั้งมีการบูรณาการข้อมูลร่วมกันในหน่วยงาน และระหว่างหน่วยงานภาครัฐอื่นที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- ระบบ Reference File เพื่อใช้ในการประกอบการจัดทำข้อมูลเพื่อยื่นพิธีการนำสินค้าเข้าและส่งออก อาทิจากพิกัดอัตราศุลกากร อัตราแลกเปลี่ยน (ธปท.) รายงานเรือเข้า (ผู้ขนส่งทางเรือ/อากาศ) ใบอนุญาต/ใบรับรอง (ส่วนราชการที่ออกใบอนุญาต/ใบรับรอง) และอื่นๆ

- ระบบบริการ Tax Single Sign On (Tax SSO) เป็นระบบการให้บริการ 3 กรม ภาษี (กรมศุลกากร กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต) แก่ผู้ประกอบการทั่วประเทศผ่านระบบ Tax Single Sign On (Tax SSO) ณ จุดเดียวบนเว็บไซต์ www.customs.go.th โดยได้มีการพัฒนา ระบบรักษาความปลอดภัย ระบบลงทะเบียน ระบบบริหารงานรายชื่อผู้ใช้งาน รวมถึงปรับปรุง ระบบงาน ให้สามารถรองรับการใช้งานระบบบริการ Tax Single Sign On (Tax SSO) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- ระบบเชื่อมโยงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดเดียว (National Single Window :NSW) หรือระบบกลางการเชื่อมโยงข้อมูลของประเทศ โดยเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ รวมทั้งผู้ประกอบการนำเข้าส่งออก และพร้อมรองรับการเชื่อมโยงข้อมูลกับ ASEAN Single Window (ASW) แล้ว ตั้งแต่ ปี 2554 ปัจจุบัน ระบบ NSW ให้บริการเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนประมาณเดือนละ 7.5 ล้านเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีหน่วยงานเชื่อมโยงข้อมูลผ่านระบบ NSW ทั้งหมด 38 หน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) เช่น ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก ตัวแทนออกของ ผู้รับขนส่งสินค้า ผู้ให้บริการรับส่งข้อมูล (VAN/VAS)

นอกจากนี้ ประเทศไทยโดยกรมศุลกากรและกรมการค้าต่างประเทศได้ดำเนินการเชื่อมโยงข้อมูล ATIGA FORM D ควบคู่กับการออก ATIGA Form D แบบกระดาษ ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน โดยได้เชื่อมโยงข้อมูล ATIGA Form D ในลักษณะดังกล่าว กับประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม เริ่มเชื่อมโยงข้อมูล ATIGA Form D เพื่อใช้ในการผ่านพิธีการศุลกากรแบบไร้เอกสารแล้วตั้งแต่เดือนมกราคม 2561 รวมถึงอาเซียนอยู่ระหว่างการเตรียมความพร้อมการแลกเปลี่ยนเอกสารอื่นๆ

ความสำเร็จของการเปิดระบบราชการ

- การดำเนินงานของศูนย์บริการศุลกากร ในการให้บริการทุกช่องทางในแต่ละเดือนไม่น้อยกว่า 15,000 ราย ทั้งนี้ ในช่วงปี 2558-2560 มีจำนวนผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2560 มีจำนวนผู้ใช้บริการ 183,009 ราย เพิ่มขึ้นจากปี 2558 ที่มีผู้ใช้บริการ 165,931 ราย
- ภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือของประชาชนต่อกรมศุลกากรดีขึ้น โดยจะเห็นได้จากผลการจัดอันดับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ของกรมศุลกากร โดย ปปท. โดยมีพัฒนาการที่ดีอย่างก้าวกระโดด กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2560 อยู่ในอันดับที่ 31 (ค่าคะแนน 86.25) ดีขึ้นจากปี 2559 และ 2558 ที่อยู่ในอันดับ 88 (ค่าคะแนน 79.09) และ 119 (ค่าคะแนน 75.37) ตามลำดับ จาก 223 หน่วยงาน
- ผลสำรวจความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการพันธมิตรศุลกากร ปี 2561 พบว่า สมาชิกจำนวน 183 ราย มีความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ที่สามารถแจ้งผลการแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วชัดเจนที่ร้อยละ 87.60 สมาชิกสามารถดำเนินพิธีการทางศุลกากรได้อย่างรวดเร็ว ประหยัดเวลา ลดค่าใช้จ่ายที่ร้อยละ 82.80 และทำให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินพิธีการทางศุลกากรที่ร้อยละ 86.40 ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับการบริการทางศุลกากรที่ถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัดค่าใช้จ่าย โดยสามารถสำแดงและขอรับบริการได้อย่างครบถ้วนและถูกต้องมากยิ่งขึ้น ทำให้ลดปัญหาการโต้แย้งกับเจ้าหน้าที่ ซึ่งส่งผลให้ไม่ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการรอฟังการบริการ หรือติดตามผลการรับบริการกรณีมีการโต้แย้ง

ประเภทรางวัลเปิดใจใกล้ชิดประชาชน (Open Governance)

ระดับดีและชมเชย

ประเภทรางวัลเปิดใจใกล้ชิดประชาชน

(Open Governance)

ระดับดี

กรมอุตุนิยมวิทยา

กรมอุตุนิยมวิทยาได้ส่งเสริมให้มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางที่หลากหลาย และเข้าถึงได้สะดวก ข้อมูลที่เผยแพร่มีความถูกต้อง สมบูรณ์ ครบถ้วน ทันเวลาและใช้ประโยชน์ได้ และมีช่องทางการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยมีการกำหนดผู้รับผิดชอบ ขั้นตอน/วิธีการ และมีการประยุกต์ความรู้ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ โดยจัดทำแอปพลิเคชัน TMD Smart Sim เพื่อใช้ในการให้ข้อมูลข่าวอากาศแบบลงลึกพื้นที่ถึงระดับตำบล สามารถคาดการณ์สภาพอากาศล่วงหน้าได้ 10 วัน และได้

พัฒนาแอปพลิเคชัน Cloud Keeper และ Rush Rain TH เพื่อให้ความรู้ด้านอุตุนิยมวิทยาแก่ประชาชน รวมถึงจัดทำระบบฐานข้อมูลอุตุนิยมวิทยา และแผ่นดินไหวบนระบบเปิด (API) <http://data.tmd.go.th/api> และมีการปรับปรุงฐานข้อมูลแบบ Real time ซึ่ง

หน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสามารถเข้าถึงและบูรณาการข้อมูลระหว่างกันได้ จากการให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของประชาชนได้นำมาซึ่งการปรับปรุงการทำงานในตัวอย่างความสำเร็จในการดำเนินงาน การสร้างเครือข่ายอุตุนิยมวิทยาภาคประชาชนเพื่อการวางแผนทำเกษตรกรรม

ผลลัพธ์จากการพัฒนา

ประชาชน ผู้รับบริการ/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สามารถเข้าถึงข้อมูลอุตุนิยมวิทยาได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ทุกที่ ทุกเวลา สามารถเตรียมพร้อมรับมือกับภัยธรรมชาติ เกษตรกรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีรายได้จากผลผลิตการเกษตรเพิ่มขึ้นโดยใช้ต้นทุนที่ลดลง ประชาชนมีความเชื่อถือ ศรัทธาในข้อมูลจากกรมอุตุนิยมวิทยา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาให้การสนับสนุนและเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วม โดยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางที่หลากหลายและสามารถเข้าถึงได้สะดวก นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีการจัดสภาการศึกษาเสวนา (OEC Forum) เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ที่รับฟังความเห็นและข้อเสนอแนะต่อประเด็นสำคัญทางการศึกษาที่มีผลกระทบและเป็นที่สนใจของสังคมรวมถึงการรับฟังข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงกระบวนการและพัฒนาในมิติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีการเดินสายเปิดเวทีสัมมนา ทั่วประเทศ มีฐานข้อมูลสำคัญด้านการการศึกษาที่บูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะนสอบ ONET เป็นต้น ซึ่งมีการปรับปรุงข้อมูลเพื่อให้ข้อมูลมีความทันสมัย มีนวัตกรรมฐานข้อมูลการวิจัย

ทางการศึกษา ThaiEDResearch ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลงานวิจัยที่เปิดเผยให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้สนใจ และนักวิจัยมาศึกษาค้นคว้าไปสู่การต่อยอดประยุกต์ใช้ ทำให้เกิดองค์ความรู้ในการแลกเปลี่ยนและเกิดข้อเสนอแนะที่น่าสนใจต่อประเด็นทางการศึกษา และนวัตกรรมคลังข้อมูลสารสนเทศที่ให้บริการข้อมูลสภาการณด้านการการศึกษา สถิติต่างๆ เกี่ยวกับการศึกษาครอบคลุมข้อมูลทั่วประเทศ

ผลลัพธ์จากการพัฒนา

ทำให้นักวิจัยและผู้สนใจด้านการการศึกษา ได้มีแหล่งข้อมูลในการศึกษาและวิจัยที่มีความถูกต้อง น่าเชื่อถือได้ ส่งผลเกิดการต่อยอดและพัฒนางานวิจัยด้านการการศึกษา ผู้ปกครอง ผู้เรียน และผู้ที่สนใจ ได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา และมีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ แนวทางการแก้ไข และผลักดันจนทำให้เกิดนโยบายที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติ และเกิดนโยบายและแผนงานด้านการการศึกษาแห่งชาติที่มีประสิทธิภาพ ที่ผ่านการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากภาคส่วนต่างๆ ทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องดั้งเดิมและผู้ที่มีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นใหม่จากการเปิดเผยข้อมูลด้านการการศึกษาของหน่วยงาน

สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์

สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ ได้ส่งเสริมการเปิดเผยข้อมูลผ่านช่องทางที่หลากหลายและประชาชนสามารถเข้าถึงได้สะดวก โดยได้พัฒนาระบบบริการข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามภารกิจของกระทรวงพาณิชย์ (MOC e - Service) ผ่านทาง Web Portal โดยรวมสินค้า (Product) และบริการ (Service) เข้าไว้รวมกัน เช่น ด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน สถานการณ์เศรษฐกิจการค้า เป็นต้น ประชาชนสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์หรือประมวลผลทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ทันที นอกจากนี้กระทรวงพาณิชย์ยังให้ความสำคัญและส่งเสริมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น ระบบ Chat Online เป็นต้น ซึ่งทำให้กระทรวงฯ สามารถให้ข้อมูลและรับฟังความคิดเห็นแบบ Real time โดยมีระบบการจัดการเพื่อรับฟังความคิดเห็นและนำความคิดเห็นนั้นมาพัฒนางานของกระทรวงฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ได้มีการประยุกต์ความรู้ด้านนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาใช้ในการส่งเสริมการเปิดระบบราชการอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย เช่น การพัฒนาระบบบริการข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์กระทรวงพาณิชย์ (MOC e - Service) ซึ่งรวมศูนย์ข้อมูลของทุกหน่วยงานในกระทรวงพาณิชย์ไว้ในจุดเดียวจากทุกสถานที่ทุกเวลา ในลักษณะ "สินค้าและบริการเป็นตัวนำ" ทำให้การค้นหาข้อมูลมีความสะดวกรวดเร็ว โดยมีช่องทางการเข้าถึงข้อมูลและการรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลายและได้พัฒนาการให้บริการในรูปแบบ Mobile Application จำนวน 4 รูปแบบ ได้แก่ MOC life, MOC Search, MOC Statistic และ MOC Tracking

ผลลัพธ์จากการพัฒนา

ทำให้ประชาชนได้รับบริการข้อมูลข่าวสารที่สำคัญได้สะดวก รวดเร็ว ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงข้อมูล และสามารถให้ข้อคิดเห็น/ข้อร้องเรียนผ่านระบบ Chat Online และ Application ได้อย่าง Real time ในขณะที่กระทรวงพาณิชย์สามารถนำความคิดเห็นจากประชาชนมาพัฒนางานของกระทรวงฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้กระทรวงพาณิชย์ได้รับความร่วมมือและความไว้วางใจจากประชาชนในการบริหารราชการเป็นอย่างดี

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) มีการส่งเสริมการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพให้กับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผ่านช่องทางที่หลากหลายทั้งช่องทางที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ได้แก่ เว็บไซต์ แอปพลิเคชัน เป็นต้น โดยช่องทางดังกล่าวนี้มีขั้นตอน/วิธีการในการเข้าถึงข้อมูลหรือใช้งานได้ง่าย ไม่ยุ่งยาก/ซับซ้อน เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ข้อมูลที่เผยแพร่มีความถูกต้อง สมบูรณ์ ครบถ้วน ทันเวลาและใช้ประโยชน์ได้ นอกจากนี้ได้ส่งเสริมให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นที่เป็นการสื่อสารแบบสองทาง (Two-way communication) ที่หลากหลาย เช่น **การจัดทำ Focus Group สายด่วน 1310** เป็นต้น มีการกำหนดผู้รับผิดชอบ ขั้นตอน/วิธีการ และกรอบระยะเวลาดำเนินงานชัดเจนในการรับฟังความคิดเห็นที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้ด้วยภารกิจของ สผ. และนโยบายด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม ชุมชนและประชาชน จึงให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพื่อนำมาทบทวนและปรับปรุงการปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน นอกจากนี้มีการประยุกต์ความรู้ด้านนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาใช้ในการเปิดระบบราชการอย่างเป็นรูปธรรม โดยได้พัฒนา **Application Smart EIA** เพื่อเป็นช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลโครงการที่จัดทำรายการการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยประชาชนสามารถสืบค้นข้อมูล ติดตามสถานภาพของโครงการ และการร้องเรียน

ผลลัพธ์จากการพัฒนา

ประชาชน ผู้รับบริการ/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นเครือข่ายในการร่วมปกป้อง รักษา ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ สร้างภาพลักษณ์ที่ดีและอัตลักษณ์ให้แก่องค์กรด้านสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อสาธารณะชน

ซินโครตรอน
ไทยแลนด์
เป็นธรรมาภิบาล

สถาบันวิจัยแสงซินโครตรอน (องค์การมหาชน)

สถาบันวิจัยแสงซินโครตรอน (องค์การมหาชน) ได้สนับสนุนความรู้และการใช้ประโยชน์แสงซินโครตรอน เพื่อสร้างการตระหนักรู้ที่ว่าวิทยาศาสตร์ใกล้ชีวิตประชาชนและประชาชนสามารถเข้าถึงงานวิทยาศาสตร์ได้ในชีวิตประจำวัน โดยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางที่หลากหลายเพื่อให้กลุ่มเป้าหมาย เช่น กลุ่มนักวิจัย นักวิชาการ ผู้ประกอบการ และประชาชนทั่วไป เป็นต้น สามารถเข้าถึงได้สะดวก ไม่ยุ่งยาก/ซับซ้อน ซึ่งข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ มีความถูกต้อง สมบูรณ์ ครบถ้วน ทันเวลาและใช้ประโยชน์ได้ นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยมีการกำหนดผู้รับผิดชอบ ขั้นตอน/วิธีการ และกรอบระยะเวลาการดำเนินการไว้

อย่างชัดเจน ผ่านช่องทางต่างๆ ได้แก่ ระบบห้องเรียนออนไลน์ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีฐานข้อมูลสำคัญด้านแสงซินโครตรอนที่มีการอัปเดตให้ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ฐานข้อมูลด้านระบบลำแสงซินโครตรอน เป็นต้น รวมถึงมีการบูรณาการข้อมูลสำคัญด้านวิจัยร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น Large Nuclear and Synchrotron Facility Network (LNSN) ซึ่งเป็นเครือข่ายความร่วมมือระดับอาเซียนด้านนิวเคลียร์ขนาดใหญ่

ผลลัพธ์จากการพัฒนา

จากการเปิดระบบราชการ การเผยแพร่ผลงานวิจัย และการให้บริการฐานข้อมูลสำคัญด้านแสงซินโครตรอน ทำให้ผู้ใช้บริการแสงฯ เพิ่มขึ้น จาก 996 ราย ในปี พ.ศ. 2559 เป็น 1,118 รายในปี พ.ศ. 2560 และมีผลงานวิจัย Int. Journals เพิ่มขึ้น จาก 116 เรื่อง ในปี พ.ศ. 2559 เป็น 153 เรื่องในปี พ.ศ. 2560 รวมทั้ง มีการเผยแพร่บทความวารสารระดับนานาชาติจากผู้ให้บริการในอาเซียน เช่น โปรตีนสกัดจากดักแด้ไหมในการรักษาโรคเมเร็งเต้านมด้วยแสงฯ, คุณภาพเนื้อสุกรด้วยเทคนิคซินโครตรอน IRM icrospectroscopy เป็นต้น กลายเป็นแหล่งเรียนรู้และทำให้เกิดการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดการคิดค้นเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ สร้างคุณภาพชีวิตและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศ

ประเภทรางวัลเปิดใจใกล้ชิดประชาชน

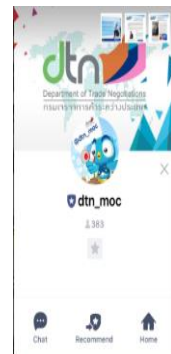
(Open Governance)

ระดับชมเชย

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ส่งเสริมการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารและผลการเจรจาของกรมฯ และให้ความรู้ในพันธกรณีทางการค้าระหว่างประเทศแก่ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผ่านช่องทางที่หลากหลายและสามารถเข้าถึงได้สะดวก เช่น **FTA Center** เป็นต้น นอกจากนี้ ได้ส่งเสริมให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การสัมมนาประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นต้น โดยมีการกำหนดผู้รับผิดชอบในแต่ละช่องทางไว้ชัดเจน กรมฯ ให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง โดยนำผลสรุปและรายงานผลการประชาพิจารณ์ ลงเผยแพร่เว็บไซต์ และรับฟังความคิดเห็นจากภาคส่วนต่างๆ และนำความเห็นและข้อเสนอแนะนั้น ปรับปรุงการให้บริการแก่ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น การเปลี่ยนศูนย์ AIC เป็น **FTA Center** เนื่องจากประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับความตกลงการค้าเสรี (FTA) มากกว่าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีการประยุกต์ความรู้ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้โดยจัดทำแอปพลิเคชัน **DTN Drive Application** เป็นต้น และมีการจัดทำฐานข้อมูลและให้บริการ**ฐานข้อมูลอัตราภาษี (ค้นหาตามรหัส Harmonize)** ใน **FTA Center** ซึ่งมีแผนจะพัฒนาเป็น Web service ต่อไป

ผลลัพธ์จากการพัฒนา

ทำให้ประชาชน ผู้รับบริการ/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเจรจาการค้าระหว่างประเทศและการตกลงการค้าเสรี โดยการสร้างพันธมิตรเครือข่ายกับภาครัฐ ภาคเอกชน เพื่อร่วมกันการเสริมสร้างความรู้แก่ภาคประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งพัฒนาความพร้อมทางการค้าให้มีความสามารถแข่งขันทางการค้าในตลาดการค้าเสรีได้

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสข.) ส่งเสริมการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร และให้ความรู้เรื่องสิทธิหลักประกันสุขภาพเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้สะดวกและทันเวลา ผ่านช่องทางที่หลากหลาย เช่น สายด่วน สปสข 1330 เป็นต้น และส่งเสริมให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Hearing) จากผู้รับบริการ ผู้ให้บริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีการพัฒนาแอปพลิเคชันสิทธิหลักประกันสุขภาพ เพื่อประสานรับและตอบประเด็นข้อร้องเรียน และมีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลและการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับการบริหารกองทุนระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ รวมถึงรองรับนโยบายของรัฐบาลที่ได้รับมอบหมาย National Beneficiary Registration Center สปสข. มีระบบงานที่สำคัญที่เป็นระบบหลัก เช่น ระบบตรวจสอบสิทธิ ระบบชดเชยค่าบริการทางการแพทย์ เป็นต้น สปสข. จึงได้บริหารจัดการฐานข้อมูลกลางและดูแลระบบโครงสร้างข้อมูล รวมถึงประสานงานด้านข้อมูลกับหน่วยงานภาครัฐ เช่น กระทรวงมหาดไทย เป็นต้น เพื่อใช้ฐานข้อมูลร่วมกันและเชื่อมโยงฐานข้อมูลกันอย่างเป็นระบบ ทำให้ฐานข้อมูลประชาชนไทยทุกคน ทุกสิทธิ เป็นปัจจุบัน

ผลลัพธ์จากการพัฒนา

ทำให้ประชาชน ผู้รับบริการ/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้าถึงข้อมูลและผลักดันเพื่อให้เกิดการขยายขอบเขตสิทธิประโยชน์ด้านการรักษาพยาบาลของประชาชนให้มีความครอบคลุมมากขึ้น เช่น การขยายสิทธิประโยชน์ด้านการคลอด ขยายสิทธิประโยชน์การเข้าถึงด้านยา เป็นต้น รวมถึงเกิดความรับผิดชอบด้านความคุ้มค่าของการใช้จ่ายเงินงบประมาณแผ่นดินของสปสข. หน่วยบริการ (โรงพยาบาล) และประชาชนผู้มีสิทธิ์ฯ โดยมีผลกระทบครอบคลุมระดับประเทศ

ประเภทรางวัลสัมฤทธิ์ผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change)

ระดับดีเด่น

กรมควบคุมโรค โครงการดูแลสุขภาพของชุมชนที่เกิดจากปัญหาหมอกควัน : อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน

กรมควบคุมโรค มีวิสัยทัศน์ “ประชาชนได้รับการป้องกันควบคุมโรค และภัยสุขภาพ ระดับมาตรฐานสากล ภายในปี 2579” โดยกรมฯ มีภารกิจด้านการพัฒนาวิชาการ การศึกษา วิจัย พัฒนา รวมทั้งการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีเพื่อการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุม วินิจฉัย และรักษาโรค รวมถึงภัยที่คุกคามสุขภาพของประชาชน รวมถึงมีพันธกิจและปฏิบัติการกิจด้วยวิธีการส่งเสริมกระบวนการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายภายในและระหว่าง ประเทศในการผลิตและพัฒนาผู้เชี่ยวชาญ องค์ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร เครื่องมือ กฎหมายการเฝ้า ระวัง ป้องกัน ควบคุมโรค และภัยสุขภาพ และการบริการเฉพาะที่ได้มาตรฐานสากล ตลอดจน พัฒนาและประเมินศักยภาพระบบกลไกของเครือข่ายการดำเนินงานเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรค และภัยสุขภาพ

ยุทธศาสตร์ปกป้องประชาชนจากโรคและภัยสุขภาพ สู่การสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบมีส่วนร่วม

กรมฯ ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดย กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างความร่วมมือและสนับสนุนภาคี เครือข่ายในประเทศ มีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย หรือทิศทางการให้ ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ เพื่อการลดโรคและภัยคุกคามต่อสุขภาพของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสนับสนุน การพัฒนางานด้านสุขภาพให้มีความยั่งยืนและต่อเนื่อง และภายใต้เป้าประสงค์ยุทธศาสตร์ ที่ 1.1 มีเครือข่ายเข้าร่วมพัฒนาและขับเคลื่อนงานสาธารณสุขด้านการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ

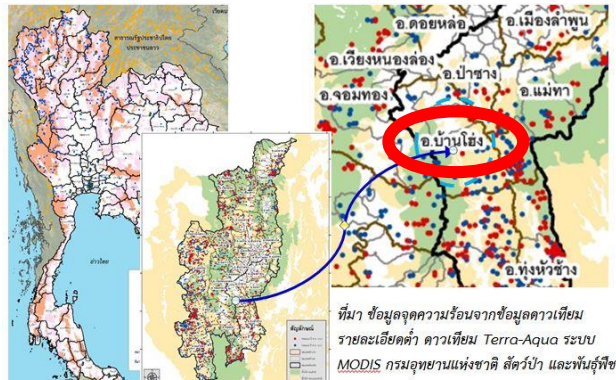

เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานแบบมีส่วนร่วม กรมฯ ได้จัดตั้งสำนักงานโรคจาก การประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม รับผิดชอบในการประสานและสนับสนุนการพัฒนาระบบ กลไก และเครือข่ายในการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคและภัยที่คุกคามสุขภาพจาก การประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม โดยได้พัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ของกรมฯ ให้มีความรู้ ด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ตลอดจนสนับสนุน และเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็ง ของภาคประชาชน เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ ได้แก่ สนับสนุนงบประมาณในการ ดำเนินงานด้านอาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม สนับสนุนสื่อประชาสัมพันธ์ ได้แก่ แผ่นพับ : พิทักษ์

สุขภาพประชาชน PM2.5 สำหรับประชาชน, แผ่นพับ : บทบาท อสม.ในการดูแลสุขภาพประชาชน : กรณีหมอกควัน เป็นต้น

ชุมชนบ้านโฮ้ง ร่วมใจ ด้านภัยหมอกควัน ต้นแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน

หมอกควัน คือ ฝุ่นละอองขนาดเล็ก พบได้ตั้งแต่ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 2.5 ไมครอน ถึง 10 ไมครอน เป็นโมเลกุลที่อันตรายต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ ระดับของการสัมผัสฝุ่นละออง ในอากาศของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการเสียชีวิตก่อนเวลาอันควร

และการเจ็บป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับระบบทางเดินหายใจ ชุมชนบ้านโฮ้งหลวง หมู่ 2 เป็นชุมชนหนึ่งในตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน เป็นชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างต่อเนื่องจากมลพิษหมอกควัน โดยเฉพาะในด้านสุขภาพของประชาชน กลุ่มผู้ที่เสี่ยงได้แก่ เด็ก และ ผู้สูงอายุ โรคที่พบบ่อยได้แก่ โรคหลอดลมอักเสบเรื้อรัง โรคถุงลมโป่งพอง โรคปอดโรคหัวใจและหลอดเลือด ภาวะการหายใจลำบากเฉียบพลัน หรือหอบหืดอย่างเฉียบพลัน นอกจากนี้ยังพบว่าฝุ่นละอองขนาดเล็ก มีผลทำให้เกิดโรคถุงลมโป่งพองและโรคมะเร็งปอด

กรมควบคุมโรค โดยสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 1 เชียงใหม่ ซึ่งเป็นหน่วยวิชาการในพื้นที่ได้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาหมอกควัน เป็นแนวทางแก้ไขปัญหามลพิษหมอกควันที่มีประสิทธิภาพ โดยมีพื้นที่เป้าหมาย คือ ชุมชนบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน ซึ่งนอกจากเป็นพื้นที่ ด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ที่มีลักษณะโดดเด่นแล้ว ยังมีเอกลักษณ์ โดยเฉพาะกลุ่มคนในท้องถิ่นที่มีความร่วมมือที่ดีกับหน่วยงานทุกภาคส่วน และมีกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง มีเครือข่ายที่เข้มแข็ง สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 1 เชียงใหม่ ประสานและสนับสนุนการทำงานแบบมีส่วนร่วมทั้งภาคี/เครือข่าย และบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) กรรมการปกครอง โรงพยาบาลบ้านโฮ้ง สาธารณสุขอำเภอบ้านโฮ้ง กรมป่าไม้ ทหาร เทศบาล และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รวมทั้งผู้นำชุมชนในพื้นที่ในการจัดการ

เกี่ยวกับปัญหาหมอกควันไฟป่าและเฝ้าระวังป้องกันผลกระทบทางสุขภาพต่อภาวะหมอกควันไฟของประชาชนชุมชนบ้านโฮ้งหลวง โดยสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม แบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ 1) ระยะป้องกันและเตรียมรับสถานการณ์ 2) ระยะรับมือกับสถานการณ์ และ 3) ระยะฟื้นฟูเยียวยา ดังต่อไปนี้

1) ระยะป้องกันและเตรียมรับสถานการณ์

เตรียมความพร้อมชุมชน โดยการจัดประชุมผู้นำและตัวแทนจากชุมชน เทศบาลฯ อำเภอ สาธารณสุข โรงพยาบาลบ้านโฮ้ง สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กองบังคับการฯ ที่ 2 และทีมวิจัย นำกระบวนการประชุมแบบมีส่วนร่วมกำหนดกิจกรรมที่ดำเนินการในพื้นที่ทั้ง 3 ระยะ

2) ระยะรับมือกับสถานการณ์

รวบรวมข้อมูลและจัดทำฐานข้อมูลกลุ่มเสี่ยงในชุมชนโดยสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 1 เชียงใหม่ ร่วมกับอาสาสมัครสาธารณสุขในพื้นที่ และโรงพยาบาลบ้านโฮ้ง รวมถึงสำรวจสุขภาพทุกครัวเรือน รณรงค์ประชาสัมพันธ์ สื่อสารความเสี่ยง แจกเตือน เผยแพร่ข้อมูลและข้อเท็จจริงเพื่อสร้างองค์ความรู้ ความตระหนัก นอกจากนี้ยังมีการกำหนดกิจกรรมกลุ่มแกนนำ/อาสาสมัคร และรูปแบบการจัดการปัญหาหมอกควัน “ไม่เผา (ยังไหม้) ไม่เสี่ยง (ใจมัน) ไม่ป่วย (ภูมิต้านทาน)” มีการจัดประชุมการทำแผนชุมชนที่มีรูปแบบการจัดการปัญหาหมอกควัน พร้อมทั้งติดตั้งเครื่องตรวจวัด PM10 ในชุมชน ดำเนินการบันทึกข้อมูล และแจ้งเตือนระดับ PM10

ในชุมชน โดยผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน โดยมีการจัดทำคู่มือ “แนวทางในการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันรับมือภัยสุขภาพ จากผลกระทบปัญหาหมอกควันในพื้นที่ชุมชนบ้านโฮ้งหลวง”

3) ระยะฟื้นฟูเยียวยา

สำรวจความคิดเห็นต่อ (ร่าง) ธรรมนูญชุมชน บ้านโฮ้งหลวง หมู่ 2 เพื่อกำหนดเป็นธรรมนูญชุมชน บ้านโฮ้งหลวง หมู่ 2 และอสม. ติดตามภาวะสุขภาพของกลุ่มเสี่ยง ประสานแจ้งผลการติดตามไปยังโรงพยาบาลบ้านโฮ้ง เพื่อสรุปผลการดำเนินงาน วางแผนการทำงานและการแก้ไขปัญหาในปีต่อไป

คนบ้านโง่สุขภาพดี ลดปัญหาหมอกควัน สร้างการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การดำเนินการเพื่อการดูแลสุขภาพของชุมชนที่เกิดจากหมอกควันในพื้นที่อำเภอ บ้านโง่ จังหวัดลำพูน มีผลสำเร็จจากการดำเนินการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม สรุปดังนี้

- แนวโน้มของสถานการณ์โรคที่อาจเกิดจากผลกระทบจากหมอกควัน ได้แก่
 1. โรคหัวใจและหลอดเลือด
 2. โรคระบบทางเดินหายใจ
 3. โรคตา และ
 4. โรคผิวหนัง ที่อาจเกิดจากผลกระทบจากหมอกควัน มีแนวโน้มลดลง
- คนในชุมชนมีสุขภาพดีขึ้น ผู้ป่วยกลุ่มเสี่ยงที่มีอาการกำเริบในช่วงวิกฤตหมอกควัน มีจำนวนลดลง
- คนในชุมชนนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น ความเป็นอยู่ดีขึ้น เกิดความรักสามัคคีในชุมชน
- เกิดชุมชนต้นแบบในการจัดการปัญหาหมอกควัน (HCG โมเดล) ที่มีเครื่องวัดคุณภาพอากาศในพื้นที่ เพื่อทราบและแจ้งเตือนเมื่อมีปัญหาหมอกควัน

ตัวแบบ (Model) ของการขับเคลื่อนการทำงานแบบมีส่วนร่วม

กรมพัฒนาที่ดิน

โครงการปลูกผักท้องถิ่น หมอдинอินทรีย์ วิถีโสธร

กรมพัฒนาที่ดิน มีวิสัยทัศน์ คือ “พัฒนาที่ดินให้สมบูรณ์ เพิ่มพูนผลผลิต ในทิศทางการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน บนพื้นฐานการมีส่วนร่วม” และมีการกิจกรรมเกี่ยวกับการสำรวจดิน วิเคราะห์และวิจัยดิน และสิ่งที่เกี่ยวข้องกับดิน ติดตามสถานการณ์การใช้ที่ดิน เพื่อประเมินศักยภาพ การผลิตพืชและเพื่อให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเหมาะสมกับสมรรถนะของดิน วิจัยเพื่อการพัฒนาที่ดินทั้งในด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำ การปรับปรุงบำรุงดิน การแก้ไขดินที่มีปัญหาในการทำการเกษตร และให้บริการวิเคราะห์ดินและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับดิน บริการวัสดุปรับปรุงบำรุงดิน พันธุ์พืชเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กรมฯ ให้ความสำคัญกับการเปิดระบบราชการและทำงานแบบมีส่วนร่วมในระดับความร่วมมือ (Collaborative) โดยได้สมัครขอรับรางวัลเลิศรัฐ สาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประจำปี พ.ศ. 2561 ในประเภทรางวัลสัมฤทธิ์ผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change) จากผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาและส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ รวมทั้ง ส่งเสริมให้เกษตรกรมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเอง ซึ่งเป็นการดำเนินงานในโครงการ “ปลูกผักท้องถิ่น หมอдинอินทรีย์ วิถีโสธร”

จากนโยบายสู่การสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบมีส่วนร่วม

กรมพัฒนาที่ดินให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ โดยกำหนดยุทธศาสตร์กรมพัฒนาที่ดิน ในยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างและพัฒนาความเข้มแข็งให้กับหมอдинอาสา เกษตรกร และภาคีเครือข่าย และยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินบนพื้นฐานการมีส่วนร่วม และผู้บริหารสื่อสารถึงบุคลากรผ่านช่องทาง 1) การมอบนโยบายในที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการ ที่จัดเป็นประจำทุกเดือน 2) การลงพื้นที่ตรวจเยี่ยม 3) คำสั่ง 4) สื่อโทรทัศน์ และ 5) สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น คู่มือ/ยุทธศาสตร์ รวมทั้ง กำหนดให้กองวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน รับผิดชอบศึกษา วิจัย วิเคราะห์ และพัฒนาหมอдинอาสา รวมทั้งสร้างเครือข่ายหมอдинอาสาและกลุ่มเกษตรกร ให้เข้มแข็งเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่ดินและการถ่ายทอดเทคโนโลยี

และเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมการทำงานแบบมีส่วนร่วม กรมฯ ได้พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่/บุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม โดยอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ เช่น หลักสูตรกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม หลักสูตรการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม หลักสูตรเทคนิคการตรวจเยี่ยมฟาร์มเพื่อนในกระบวนการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS Peer Review Process)

ฯลฯ รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณและให้ใช้สถานที่/พื้นที่ของสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดต่างๆ รวมทั้ง จัดทำหนังสือคู่มือการรับรองเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS หนังสือคู่มือการพัฒนาที่ดินสำหรับหมอดินอาสาและเกษตรกร และการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านวิทยาการต่างๆ กับเครือข่ายหมอดินอาสา นอกจากนี้ กรมฯ มีกลไกให้ข้อมูลข่าวสารและรับฟังความคิดเห็นผ่านช่องทางเว็บไซต์ กรมพัฒนาที่ดิน www.ddd.go.th call center 1760 กระดานสนทนา (web board) Facebook กลุ่ม line ฯลฯ เช่น ระบบการจัดการฐานข้อมูลทะเบียนหมอดินอาสาทั่วประเทศ โดยสามารถดูข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ mordin.ddd.go.th และจัดทำเว็บไซต์ <http://www.pgs-organic.org/> เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร PGS การติดตาม ตรวจสอบ รายชื่อกลุ่มเกษตรกรและเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ และรายชื่อผู้ที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน ซึ่งประชาชนทั่วไปสามารถเข้าดูและใช้ประโยชน์ข้อมูลได้

ต้นแบบความสำเร็จของการพัฒนาที่ดินเพื่อส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม

การเกษตรของประเทศไทยเปลี่ยนแปลงจากเดิม ที่ในกระบวนการผลิตเคยใช้แรงงานคนและสัตว์เป็นการเกษตรที่ใช้เครื่องจักรกล และใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีกำจัดศัตรูพืชมากขึ้น ทำให้เกิดสารเคมีตกค้างและสะสมในดิน น้ำ และผลผลิต ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของเกษตรกร ครอบครัว และคนในพื้นที่ รวมทั้ง สุขภาพของผู้บริโภคอื่นๆ ซึ่งจากรายงานของสำนักกระบวนวิชา กรมควบคุมโรค ที่ระบุว่าระหว่างปี พ.ศ. 2546 - 2555 มีผู้ป่วยที่ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรได้รับพิษจากสารเคมีที่ใช้ในการป้องกันหรือกำจัดศัตรูพืช เฉลี่ยปีละ 1,734 ราย และพบว่าผลเลือดของเกษตรกรในพื้นที่ 48 จังหวัด จำนวน 3 แสนกว่าคน ในปี พ.ศ. 2556 มีสารป้องกันหรือกำจัดศัตรูพืชตกค้างอยู่ในเกณฑ์ไม่ปลอดภัยถึงร้อยละ 30 นอกจากนี้ สารตกค้างดังกล่าวยังส่งผลต่อผลผลิตทางการเกษตรที่เป็นสินค้าส่งออก ซึ่งมีโอกาสที่จะถูกประเทศคู่ค้าส่งคืนกลับ และเป็นสาเหตุให้ถูกกีดกันทางการค้า ส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจของประเทศได้ รวมทั้ง พื้นที่เกษตรกรรมมีแนวโน้มที่เสื่อมโทรมลง เนื่องจากการใช้ที่ดินทำการเกษตรติดต่อกันเป็นเวลานานโดยไม่มีการปรับปรุงบำรุงดิน แต่ใช้ปุ๋ยเคมี/สารเคมีทางการเกษตร จำนวนมาก ทำให้ดินเสื่อมโทรม ส่งผลให้สมรรถนะของดินในการผลิตพืชลดลง ปลุกพืชไม่ได้หรือมีผลผลิตต่ำ

จังหวัดยโสธรเป็นพื้นที่หนึ่งที่มีปัญหาในเรื่องของดิน เป็นดินปนทราย 306,899 ไร่ หรือร้อยละ 11.79 ของพื้นที่จังหวัด มีดินเค็ม (ปานกลางและน้อย) 140,255 ไร่ หรือ ร้อยละ 5.39 เป็นดินต้นปนกรวดและดินภูเขา 68,117 ไร่ หรือร้อยละ 2.62 คุณสมบัติทางกายภาพของดินไม่ดี ดินไม่อุ้มน้ำ กักเก็บน้ำไม่อยู่ในฤดูแล้งดินจะแห้งจัด พื้นที่ที่มีความแห้งแล้งขาดแคลนน้ำในการเพาะปลูกสามารถใช้ประโยชน์ในการทำนาได้ปีละครั้ง นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องปริมาณน้ำเสียที่เกิดจากการทิ้งขยะเศษวัสดุเหลือใช้ลงสู่แหล่งน้ำ และเมื่อฝนตกชะล้างผิวดินที่มีสารพิษ/สารเคมีตกค้างลงสู่แหล่งน้ำ ทำให้แหล่งน้ำในไร่นามีสารพิษจากสารเคมีซึ่งมาจากการเพาะปลูกข้าว พืชไร่ และพืชผัก

เกษตรอินทรีย์ (Organic Agriculture) เป็นระบบการเกษตรที่มีหลักการเพื่อให้คงสภาพความสมบูรณ์และการมีสุขภาพที่ดีของดิน ระบบนิเวศ และมนุษย์ ด้วยการจัดการระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ และการหมุนเวียนของวงจรชีวภาพในสภาพของท้องถิ่นนั้นๆ มากกว่าการพึ่งปัจจัยการผลิตจากภายนอก โดยเชื่อมโยงกับวิถีการปฏิบัติที่เป็นวัฒนธรรมของท้องถิ่น ร่วมกับการพัฒนาประยุกต์ใช้ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับวิทยาศาสตร์ในการสร้างความสมดุลที่เป็นธรรมต่อทุกสรรพสิ่ง ซึ่ง FAO IFOAM และ UNCTAD ได้ร่วมกันกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ร่วมของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในการเทียบเคียงมาตรฐานของแต่ละประเทศ

เพื่อการพัฒนาที่ดินในการทำเกษตรอินทรีย์อย่างยั่งยืน กรมพัฒนาที่ดิน โดยกองวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน และเจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดินในจังหวัดยโสธร ปรับวิธีการทำงานที่เน้นการมีส่วนร่วมของเกษตรกรผ่านเครือข่าย “หมอดินอาสา” โดยเป็นผู้สนับสนุนในการเป็นพี่เลี้ยงและให้คำปรึกษา รวมทั้งพัฒนา/อบรมให้ความรู้ด้านวิชาการด้านการพัฒนาที่ดินในด้านต่างๆ กับหมอดินอาสา ที่สามารถนำไปปรับใช้ในการแก้ปัญหาการผลิตของพื้นที่เกษตรในชุมชนของตนเองได้ ซึ่งหมอดินอาสาจะเป็นแกนนำในการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดใช้สารเคมีทางการเกษตร และพัฒนาจนเกิดกระบวนการรวมเป็นกลุ่มเกษตรอินทรีย์ ซึ่งนำไปสู่การทำงานแบบมีส่วนร่วมในระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee Systems = PGS) โดยสรุปการทำงานแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

1. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปรับปรุง บำรุงดิน เพื่อลดต้นทุนการผลิตและสนับสนุนการผลิตอาหารปลอดภัย และบูรณาการความรู้ระหว่างหมอดินอาสา นักวิชาการ เพื่อพัฒนานวัตกรรม/องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ดิน โดยเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดินได้

สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ เพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ ด้วยการนำตัวอย่างความสำเร็จ คือ นายประยงค์ พิมพ์ทอง หมอดินอาสาประจำตำบลลุมพุก และนายธวัชชัย ไชยนา หมอดินอาสาประจำอำเภอคำเขื่อนแก้ว ที่ประสบความสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ และได้รับยกย่องเป็นเกษตรกรต้นแบบการทำเกษตรอินทรีย์ การใช้ผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดินถ่ายทอดเกษตรกรชาวบ้านในพื้นที่ให้ทราบเกี่ยวกับการใช้สารอินทรีย์เพื่อลดใช้สารเคมีทางการเกษตร/เกษตรอินทรีย์ ที่ส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรในพื้นที่ นอกจากเป็นตัวอย่างความสำเร็จ หมอดินอาสายังมีบทบาทในการร่วมพัฒนาพื้นที่ของชุมชน และเป็นตัวแทนเกษตรกรในพื้นที่ ตลอดจนประสานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อขอรับการสนับสนุน และเป็นกลไกสำคัญในการกระตุ้นให้ประชาชน โดยเฉพาะเกษตรกรในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วม เช่นนายเนาว์ พันเดช หมอดินอาสาประจำหมู่ 9 ตำบลกู่จาน อำเภอคำเขื่อนแก้ว ที่เปิดพื้นที่บ้านของตนเป็นศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ของจังหวัด ซึ่งนำไปสู่การรวมกลุ่มของเกษตรกร เช่นกลุ่มผู้ผลิตแตงโมปลูกฮัก

2. เชื่อมโยงเครือข่ายให้มีความเข้มแข็ง นำเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินถ่ายทอดกับภาคีเครือข่าย และสนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน รวมทั้ง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในระบบรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม เพื่อยกระดับมาตรฐานเกษตรสู่ความยั่งยืน และเพิ่มโอกาสทางการค้าและศักยภาพในการแข่งขันในตลาดโลกที่เน้นคุณภาพมาตรฐานของสินค้า ไปสู่ “การผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ หรือออร์แกนิก (organic)” โดยเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน เป็นผู้สนับสนุนและช่วยเหลือด้านปัจจัยการผลิตทางเกษตรอินทรีย์ที่จำเป็นสำหรับการผลิต และประสานความร่วมมือในการทำงานร่วมกันกับมูลนิธิเกษตรอินทรีย์ไทย รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยทำระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม ซึ่งระบบ PGS นี้ จะช่วยแก้ไขปัญหาสำหรับกลุ่มเกษตรอินทรีย์รายย่อย ที่ไม่สามารถเข้าถึงหน่วยตรวจรับรองได้เนื่องจากค่าใช้จ่ายในตรวจรับรองสูงและไม่คุ้มกับผลผลิตที่มีน้อย และในการรับประกันคุณภาพต้องจดบันทึกรายละเอียดและจัดเตรียมเอกสารเป็นจำนวนมาก ที่ต้องทำสอดคล้องกันทั้งตั้งแต่เริ่มผลิต หรือจากแปลงปลูกจนถึงการจัดจำหน่ายสู่ตลาด สินค้าจึงเป็นที่ยอมรับของคู่ค้าและผู้บริโภค โดยกรมพัฒนาที่ดินมีการฝึกอบรมด้านเกษตรอินทรีย์ จำนวน 3 หลักสูตร คือ (1) หลักสูตร “รอบรู้เกษตรอินทรีย์” (2) หลักสูตร “การขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม” และ (3) หลักสูตร “เทคนิคการตรวจเยี่ยมฟาร์มเพื่อนในกระบวนการรับรองแบบมีส่วนร่วม” โดยมีหลักการการรับประกันคุณภาพผลผลิตอินทรีย์โดยชุมชน ที่เหมาะสมกับสภาพภูมิ-สังคม คือการระบบรับรองแบบมีส่วนร่วม PGS ได้แก่

1) การมีส่วนร่วม ร่วมกันสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม ตั้งแต่เริ่มวางแผน ตัดสินใจร่วมกัน ในการดำเนินกิจกรรม กำหนดกฎระเบียบต่างๆ เช่น กำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของกลุ่ม กำหนดบทลงโทษ กำหนดกระบวนการตรวจเยี่ยมเพื่อน กำหนดการประชุมโดยผู้ผลิตต้องเข้าร่วม กิจกรรมกลุ่ม กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน การฝึกอบรม การมีส่วนร่วมรับผิดชอบ และ การไว้วางใจซึ่งกัน และกัน

2) การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เป็นจุดแข็งของกระบวนการ เช่น การจัดให้มีการประชุม กลุ่มประจำเดือน เพื่อให้มีเวทีรวบรวมข้อคิดเห็น แนวคิด เป้าหมายการทำเกษตรอินทรีย์ของผู้ผลิต กำหนดกรอบมาตรฐานและแนวทางพัฒนาไปสู่เกษตรอินทรีย์ จากเวทีทำให้ทราบว่าผู้ผลิตจะต้อง พัฒนาเรื่องอะไรบ้าง อย่างไร และสื่อสารให้ผู้บริโภคเข้าใจการผลิตไปพร้อมๆกัน รวมทั้ง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้พัฒนาการผลิตระหว่างสมาชิก

3) ความโปร่งใส หมายถึง กลุ่มต้องกำหนดระบบการรับประกันการผลิตร่วมกัน เช่น การมี เอกสารที่ชัดเจน ได้แก่ มาตรฐานข้อกำหนดการผลิต ระบบการตรวจประเมินภายใน บทลงโทษหาก ไม่ปฏิบัติตาม รายชื่อ ที่อยู่สมาชิกผู้ผลิต และรายละเอียดการปฏิบัติในฟาร์มของสมาชิกแต่ละราย หรืออาจทำเป็นแบบสอบถาม หรือการนำข้อมูลผู้ได้รับการรับรองจัดทำเป็นฐานข้อมูลในเว็บไซต์ ส่วนกลาง หรือสามารถเข้าถึงผ่าน SMS หากเป็นกลุ่มระดับฐานรากอาจใช้กระบวนการจัดเวทีให้ สมาชิกมานำเสนอวิธีการปฏิบัติเทียบเคียงกับมาตรฐานและการตัดสินใจร่วมกัน

4) ความไว้วางใจ เป็นกระบวนการที่ทำได้ตั้งแต่ ข้อ 1-3 เพื่อเป็นกระบวนการที่มั่นใจว่าผู้ผลิต แต่ละคนร่วมกันปกป้องธรรมชาติ และสุขภาพของผู้บริโภคด้วยการผลิตตามหลักการเกษตรอินทรีย์ ซึ่งความไว้วางใจและเชื่อมั่น (trust) สร้างขึ้นได้โดยมีกระบวนการที่โปร่งใส ให้ผู้บริโภคสามารถ ตรวจสอบเข้าถึงสมาชิกผู้ผลิตได้ทุกราย

5) ความสัมพันธ์แบบแนวนอน โครงสร้างกลุ่มเป็นแนวนอนเป็นองค์กรของชุมชนในท้องถิ่น ใช้ระบบประชาธิปไตย ด้วยการแลกเปลี่ยน หมุนเวียน ความรับผิดชอบ ยินยอมให้คณะตรวจสอบ ตรวจฟาร์มและยอมรับการตัดสินใจของคณะกรรมการกลุ่ม

6) กระบวนการเรียนรู้ เป็นการประเมินในลักษณะเรียนรู้ร่วมกัน และเป็นการตรวจสอบ ความเข้าใจในมาตรฐาน ทวนสอบวิธีปฏิบัติในฟาร์ม และให้คำแนะนำ เสนอแนะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ กันถึงแนวทางการปฏิบัติที่ดีของเกษตรอินทรีย์

7) การดำเนินงานในรูปแบบเครือข่าย การขับเคลื่อนระบบนี้อยู่ภายใต้การดำเนินงานของ เครือข่ายที่หลากหลาย การทำให้ระบบมีความโปร่งใส และเข้าถึงได้ทั้งจากผู้ประกอบการและ ผู้บริโภคนั้น องค์กรจัดทำระบบต้องพัฒนากลุ่ม และเชื่อมโยงเครือข่าย ให้มีกิจกรรมร่วมกัน และ สามารถทำฐานข้อมูลสมาชิกทั้งหมดรวมทั้งกระบวนการผลิตขึ้นเว็บไซต์ของระบบ PGS รวมทั้ง มีการตรวจติดตามกลุ่มสลับเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง

โดยในกระบวนการรวมกลุ่มของชุมชน/เกษตรกร ที่จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่ดิน เกิดจาก 1) มีการรวมกลุ่มผู้ผลิตที่มีลักษณะการผลิตเกษตรอินทรีย์ที่คล้ายกันหรืออยู่หมู่บ้านเดียวกัน 5 รายขึ้นไป และพื้นที่การผลิตเหมาะสมกับระบบเกษตรอินทรีย์ 2) ผู้ผลิตต้องมีแนวคิดมุ่งมั่นที่จะทำเกษตรอินทรีย์ ไม่เปลี่ยนกลับไปกลับมากับการผลิตปกติ เพื่อพัฒนาคุณภาพที่ดี มีความซื่อสัตย์ และมีความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค ต่อทรัพยากร และต่อสิ่งแวดล้อม 3) กลุ่มผู้ผลิตมีความสมัครใจ และประสงค์จะได้รับการรับรองตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้บริโภค และขยายฐานการตลาด 4) กลุ่มมีความเข้มแข็งด้านศักยภาพของคนในชุมชน การบริหารจัดการกลุ่ม เช่น การรวมกลุ่มผลิตและจัดการด้านการตลาด ซึ่งเป็นหลักประกันในความสำเร็จของโครงการ และ 5) มีภาคีเครือข่ายจากภาครัฐ สถาบันการศึกษา องค์กรท้องถิ่น เอกชน เป็นพี่เลี้ยง เป็นผู้สนับสนุน หรือส่งเสริมการเรียนรู้ หรือจัดหาช่องทางตลาด

ทั้งนี้ กรมฯ ร่วมกับคณะทำงานมูลนิธิเกษตรอินทรีย์ไทยจัดทำโครงสร้างองค์การบริหารกลุ่ม และจัดทำคู่มือ PGS ประจำกลุ่ม รวมทั้ง ระบบเอกสารที่จำเป็น กำหนดกฎ กติกา บทลงโทษ นอกจากนี้ มีการแต่งตั้งผู้ตรวจประเมินประจำกลุ่ม และผู้ตัดสินให้การรับรอง โดยกระบวนการคัดเลือกผู้ที่มีความสามารถเข้าใจในระบบเกษตรอินทรีย์ เช่น นักวิชาการ นักพัฒนา ร่วมเป็นคณะกรรมการเพื่อเป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำและจัดทำระบบเอกสาร โดยกลุ่มร่วมกันจัดประชุมส่งเสริมการเรียนรู้ให้สมาชิกอย่างน้อย 1-2 เดือนต่อครั้ง ซึ่งการบริหารจัดการของแต่ละกลุ่มจะยึดหยุ่นตามสภาพภูมิประเทศ ความรู้ของสมาชิกในกลุ่ม แต่อยู่ภายใต้หลักการในคู่มือ PGS นอกจากนี้ กรมฯ สนับสนุนปัจจัยการผลิตที่จำเป็นสำหรับการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ในระยะเริ่มต้นในช่วงของการปรับเปลี่ยนจากเกษตรเคมีเป็นเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ เมล็ดพันธุ์พืช ปุ๋ยสด ถังหมัก กากน้ำตาล ผลิตภัณฑ์สารเร่ง ฯลฯ ตามความเหมาะสมและความต้องการของกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ รวมทั้งช่วยเหลือด้านการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความเหมาะสมกับการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ ให้คำปรึกษาแนะนำ อบรม ตรวจเยี่ยม และติดตามการดำเนินงานกระบวนการ PGS ของกลุ่มเกษตรกร ซึ่งเมื่อกลุ่มเกษตรกรร่วมดำเนินการทำตามขั้นตอนกระบวนการ PGS และตรวจฟาร์มสมาชิกเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้ประสานงานกลุ่มส่งข้อมูลผลตัดสินการรับรองให้กับมูลนิธิเกษตรอินทรีย์ไทย ซึ่งมูลนิธิฯ ตรวจสอบข้อมูลและออกใบรับรองให้กับเกษตรกรที่ผ่านการรับรอง

กรมพัฒนาที่ดิน มีหมอดินอาสา และกลุ่มผู้ผลิตแปลงโมอินทรีย์ปลูกผัก เป็นเครือข่ายที่เป็นกลไกหลัก (Key actor) ในการขับเคลื่อนการดำเนินโครงการ/การดำเนินงานไปสู่ความสำเร็จ ที่มีการเชื่อมโยงในเรื่องของการตลาดเพื่อเพิ่มมูลค่าของผลผลิตของเกษตรกร ประกอบกับการบูรณาการและประสานความร่วมมือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ จังหวัดยโสธร มูลนิธิเกษตรอินทรีย์ไทย สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยียโสธร

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (มสธ.) องค์การบริหารราชการส่วนตำบล ซึ่งเข้ามาทำงานร่วมกันในรูปแบบภาคีเครือข่าย และสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในพื้นที่ โดยปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ คือบุคลากรควรได้รับการปลูกฝังค่านิยม และวัฒนธรรมองค์กรในการดำเนินการเปิดระบบการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมในทุกระดับทุกกลุ่ม

สัมฤทธิ์ผลของการพัฒนาที่ดินแบบมีส่วนร่วม

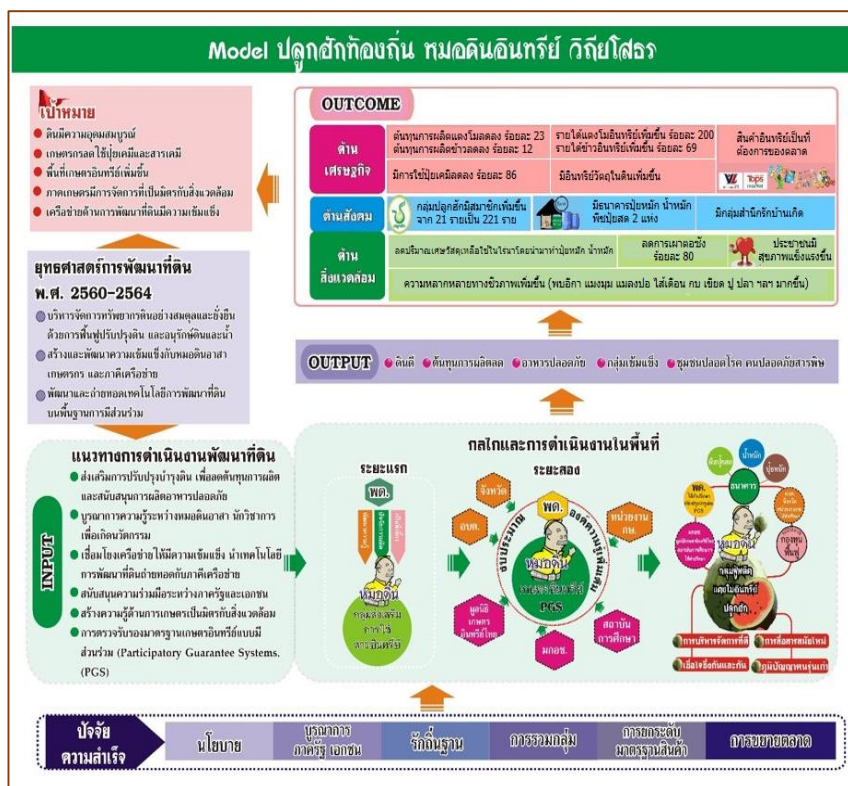
1. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร

- เกษตรกรมีอำนาจในการตัดสินใจ (Empowerment) โดยสามารถกำหนดราคาผลผลิตได้เองและทำสัญญาขายต่อเนื่องกับผู้บริโภคได้ รวมทั้ง เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้แก่เกษตรกรอินทรีย์ จากการรับรองมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์ PGS
- ลดต้นทุนปัจจัยการผลิตจากภายนอก (ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช ยาฆ่าหญ้า เมล็ดพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์) ทำให้เกษตรกรเลิกใช้ปุ๋ยเคมีและยากำจัดศัตรูพืช โดยการใช้ปุ๋ยที่ผลิตเอง ส่งผลให้ลดต้นทุนซื้อปุ๋ยเคมีและสารเคมีทางการเกษตรเพียง 720 บาทต่อไร่ คิดเป็นมูลค่าประมาณ 400,000 บาทต่อปี (เกษตรกร 220 ราย 573 ไร่)

- เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยสมาชิกในกลุ่มผู้ผลิตแตงโมอินทรีย์ปลูกอ๊วกมีรายได้เพิ่มขึ้นประมาณ 10,000 บาท/ไร่ ได้กำไรมากกว่าการปลูกข้าวสองเท่า จากข้อมูลจังหวัดยโสธร ที่ทำเกษตรอินทรีย์ กลุ่มที่เป็นสมาชิกในระบบอินทรีย์มีรายจ่ายน้อยกว่า เนื่องจากต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่า คือ มีรายได้ 20,156 บาท/ครอบครัว/เดือน แต่มีรายจ่ายเพียง 3,229 บาท แต่กลุ่มที่อยู่ในระบบการผลิตแบบเคมี คือ มีรายได้เฉลี่ย 20,444 บาท/ครอบครัว/เดือน และมีรายจ่ายเฉลี่ย 22,227 บาท/ครอบครัว/เดือน
- เกษตรกรความเข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความสามัคคี เช่น เกิดกลุ่มผู้ผลิตแตงโมอินทรีย์ปลูกอ๊วก โดยมีสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 220 ราย และมีพื้นที่เกษตรอินทรีย์เพิ่มเป็น 573 ไร่ มีชนิดพืชอินทรีย์ที่ผ่านการรับรองเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นอีก 6 ชนิด นอกจาก ข้าว และแตงโม คือ อินทผาลัม มันแกวมันเทศ มะนาว ฝรั่งอินโด แก้วมังกร
- การพัฒนาที่ดินด้วยการทำเกษตรอินทรีย์อย่างยั่งยืน
- ลดปริมาณเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรในไร่นา โดยเกษตรในจังหวัดยโสธรสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการทำปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยชีวภาพเพื่อใช้เองและจำหน่ายจำนวน 1,870 ครั้วเรือน และการใช้พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง) เพื่อปรับปรุงบำรุงดินในพื้นที่จังหวัดยโสธร จำนวน 1,500 ไร่ โดยการไถกลบจะได้อินทรีย์วัตถุจำนวน 475 กิโลกรัมต่อไร่ คิดเป็นมูลค่าจำนวน 940 บาทต่อไร่
- ลดการสร้างมลภาวะทางอากาศ จากการลดการเผาทั้งเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ซึ่งทำให้ดินต้องสูญเสียธาตุอาหารหลักที่มีไนโตรเจนในปริมาณ 6-9 กิโลกรัมต่อไร่ ฟอสฟอรัส 0.8 กิโลกรัมต่อไร่ และโพแทสเซียม 15.6 กิโลกรัมต่อไร่ มาเป็นการไถกลบต่อซังในพื้นที่ปลูกข้าวร่วมกับการใช้ผลิตภัณฑ์น้ำหมักชีวภาพ
- เกษตรกรหรือประชาชนทั่วไปมีสุขภาพที่ดีขึ้นพบว่า ผลการตรวจสารพิษตกค้างในเลือดสูงกว่าค่ามาตรฐานที่กำหนด มีจำนวนลดลงร้อยละ 78.57-100
- เกิดแบรนด์ผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ที่มีคุณภาพผ่านการรับรอง PGS ซึ่งผู้บริโภคให้การยอมรับ และมีความพึงพอใจ เช่น แตงโมของกลุ่มปลูกอ๊วก

- เกิดการพัฒนาต่อยอด จากการจัดตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์คำเขื่อนแก้ว ที่เป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee Systems, PGS) และการทำเกษตรอินทรีย์
- ระบบนิเวศ และความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้ง ความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่นได้รับการฟื้นฟู จากการพบ ปูนา ไล่เดือน แมงมุม แมลงปอ ในแปลงปลูกแตงโม ซึ่งเป็นดัชนีชี้วัดความสมดุลของระบบนิเวศ
- การบรรลุผลตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ของกรมพัฒนาที่ดิน คือ การเพิ่มพื้นที่การเกษตรอินทรีย์ให้ได้จำนวน 250,000 ไร่ ในปี 2564 ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับจังหวัดยโสธร ซึ่งถือว่าเป็นการร่วมกันผลักดันและสนับสนุนในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็งในการขับเคลื่อนการทำเกษตรอินทรีย์วิถียโสธร

ตัวแบบ (Model) ของการขับเคลื่อนการทำงานแบบมีส่วนร่วม

กรมปศุสัตว์

โครงการยกระดับเครือข่ายเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อจังหวัดเพชรบุรี

กรมปศุสัตว์ มีภารกิจเกี่ยวกับการกำหนดทิศทางและนโยบาย การควบคุม การกำกับ การส่งเสริม การวิจัย การถ่ายทอดเทคโนโลยี และการพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับการปศุสัตว์ รวมทั้งการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์กรรมและความหลากหลายทางชีวภาพด้านการปศุสัตว์ เพื่อให้มีปริมาณสัตว์เพียงพอ และมีมาตรฐาน ถูกสุขอนามัย ปราศจากโรค สารตกค้าง และสารปนเปื้อน มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม และสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล โดยกำหนดวิสัยทัศน์ “เป็นองค์กรที่นำและขับเคลื่อนการปศุสัตว์ไทย สู่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในตลาดโลก”

หลักการทำงานของกรมปศุสัตว์อาศัยกระบวนการมีส่วนร่วม ภายใต้ปรัชญา 3 มี คือ “มีความต้องการร่วม มีความสนใจร่วม และมีผลประโยชน์ร่วม” และกลไกของกระบวนการ 5 ข คือ

- 1) **ชี้:** ชี้แจงทำความเข้าใจให้ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนได้ทราบถึงสิทธิและโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมกับกรมปศุสัตว์ในการพัฒนาการปศุสัตว์ของประเทศ
- 2) **ขวน:** ชักชวนให้ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนใช้สิทธิและโอกาสที่พึงมี เข้ามามีส่วนร่วมการพัฒนาการปศุสัตว์
- 3) **เชิญ:** เชิญผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนที่มีศักยภาพ โดยการคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนด เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนากับกรมปศุสัตว์
- 4) **ช่วย:** ช่วยพัฒนาศักยภาพผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมกับกรมปศุสัตว์ ให้มีความรู้ความสามารถด้านต่างๆ ด้านปศุสัตว์ และช่วยผู้อื่นโดยทำให้เป็นตัวอย่าง พร้อมถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์การด้านปศุสัตว์ที่ถูกหลักวิชาการให้แก่ผู้อื่น
- 5) **เชิดชู:** ยกย่อง เชิดชู ผู้ที่มีความโดดเด่นในการมีส่วนร่วมการพัฒนาการปศุสัตว์ และประสบความสำเร็จ

เพื่อส่งเสริมผลักดันการทำงานแบบมีส่วนร่วมเห็นผลเป็นรูปธรรม กรมฯ ได้กำหนดให้ กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในการส่งเสริมให้ ภาคประชาชนและภาคอื่นๆ เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการตามภารกิจของกรมปศุสัตว์ มีบทบาทสำคัญในการสร้างเครือข่ายเกษตรกรด้านการปศุสัตว์ ซึ่งสำนัก/กองที่เกี่ยวข้องจะคัดเลือกและ นำไปพัฒนาเป็นเครือข่ายเฉพาะทาง เช่น อาสาปศุสัตว์ ปศุสัตว์ตำบล เครือข่ายผสมเทียม เครือข่ายผลิตสัตว์ เครือข่ายผลิตพืชอาหารสัตว์ เป็นต้น ในแต่ละปีจะมีแผนงานโครงการและ งบประมาณสำหรับการดำเนินงานอย่างชัดเจน

ยกระดับเกษตรกร ในรูปแบบเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนแบบครบวงจร

เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร และพัฒนาประเทศไทยให้เป็น “ศูนย์กลาง การผลิตโคเนื้อที่เพียงพอต่อการบริโภคและส่งออกในภูมิภาคอาเซียน” กรมปศุสัตว์ ได้กำหนดยุทธศาสตร์ การพัฒนาอุตสาหกรรมโคเนื้อไทย เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการ แข่งขันให้เป็นผู้นำในอุตสาหกรรมโคเนื้ออย่างมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยในยุทธศาสตร์ที่ 2 ได้มีการกำหนดแนวทางในการการสร้างความมั่นคงในอาชีพให้แก่เกษตรกรและองค์กร เกษตรกร ภายใต้การบูรณาการระหว่างกรมปศุสัตว์ กับหน่วยงานองค์กรส่วนปกครอง ในท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ หน่วยงานภาคเอกชน เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์ ในการสนับสนุนการรวมกลุ่ม การเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคกับกลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนและการสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มเกษตรกรต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำ เพื่อเพิ่ม ปริมาณโคมีชีวิตในระบบเพื่อลดต้นทุนการผลิต เพื่อให้เกิดอำนาจต่อรองในการสั่งซื้อ การขาย เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงร่วมกันกับการพัฒนาขับเคลื่อนเครือข่ายโคเนื้อทั้งระบบ”

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเพชรบุรี ในฐานะเป็นหน่วยงานในสังกัดกรมปศุสัตว์ที่อยู่ใน ส่วนภูมิภาค ได้มองเห็นโอกาสในการพัฒนาอุตสาหกรรมโคเนื้อในจังหวัดเพชรบุรี เนื่องจาก

สภาพภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศ มีความเหมาะสมกับการเลี้ยงโคเนื้อ ประกอบกับจังหวัดเพชรบุรีมีปริมาณโค เนื้อมากอยู่ใน 10 อันดับแรกของ ประเทศ แต่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อยังมี ปัญหาในเรื่องรายได้ที่ไม่แน่นอนจาก ผลผลิต เนื่องจากการเลี้ยงเป็นลักษณะ

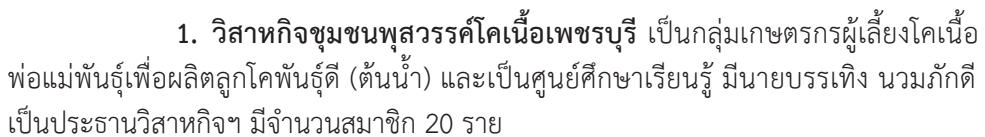
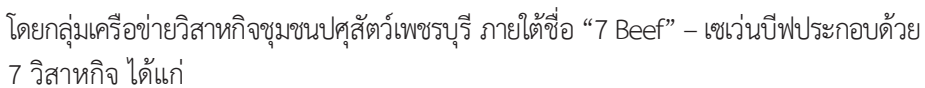
ต่างคนต่างเลี้ยงไม่มีความเชื่อมโยงระหว่างกลุ่ม จึงขาดอำนาจการต่อรองในเรื่องราคาผลผลิต ขาดการแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ในการวางแผนการผลิต การตลาด และการปรับ รูปแบบการเลี้ยงให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

ปี พ.ศ. 2558 สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด จึงได้ปรับแนวทางในการบริหารจัดการเครือข่ายใหม่ โดยให้ “เกษตรกรลงมือทำเอง ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ” ใช้การตลาดนำการผลิต และ นายชวพันธ์ อันทระเสน ปศุสัตว์จังหวัดในขณะนั้น (ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาเครือข่ายฯ) ได้แนะนำให้กลุ่มเกษตรกรจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน มีการวางแผนการผลิตและแผนธุรกิจร่วมกัน

ต่อมาในปี พ.ศ. 2559 สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเพชรบุรีได้รับงบประมาณจากกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ให้มีการพัฒนาโคเนื้อแบบครบวงจร ทั้งต้นน้ำ (โคพ่อแม่พันธุ์) กลางน้ำ (โคขุน) และปลายน้ำเป็นผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเนื้อโคที่สามารถเพิ่มมูลค่าให้สูงขึ้น และมีเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรี จึงได้มีการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน มีนายบรรเทง นวมภักดี เป็นประธานเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนปศุสัตว์เพชรบุรี ซึ่งถือเป็นเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนแรกของจังหวัดเพชรบุรี จัดทะเบียนเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2560

วิสาหกิจชุมชนปศุสัตว์เพชรบุรี ได้มีการประชุมแลกเปลี่ยนกันระหว่างกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้วยกัน และร่วมกันจัดทำยุทธศาสตร์เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนปศุสัตว์เพชรบุรีขึ้น โดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันหรือผลผลิตภาพของธุรกิจที่เกี่ยวข้อง Cluster ทั้งหมด เป็นการเพิ่มผลผลิตโคเนื้อให้มากขึ้น มีผลิตภัณฑ์แปรรูปของตนเอง มีการบริหารจัดการเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ นำไปสู่การยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้สูงขึ้นที่สุด

85

3. **วิสาหกิจชุมชนหนองโสนรวมใจ** เป็นกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคขุนปลอดสาร ไร้สารเคมี โรงเก็บฟาง โรงสีชุมชน และทำแกงหัวตาลเนื้อย่าง มีนายชะลอ ดำนิล เป็นประธานวิสาหกิจฯ มีสมาชิก จำนวน 20 ราย

4. **วิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารฮาลาลเนื้อสัตว์เพชรบุรี** เป็นกลุ่มแปรรูป ผลิตภัณฑ์เนื้อโค อาทิ เนื้อแดดเดียว เนื้อฝอยสมุนไพร ลูกชิ้นเนื้อ บาร์บีคิวเนื้อ ข้าวเกรียบเนื้อ ต้มพุงเนื้อเพชรบุรี แกงมัสมั่น แกงกุหลาบเนื้อ มีนายโชคชัย แซ่มซ้อย เป็นประธานวิสาหกิจฯ มีสมาชิก จำนวน 63 ราย

5. **วิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงไส้เดือนเพชรบุรี** เป็นกลุ่มผลิตปุ๋ยมูลไส้เดือน น้ำหมักมูลไส้เดือน ผักปลอดสาร อาทิ ต้นอ่อนทานตะวัน ผักสลัด โดยนำมูลโคมาเป็นวัตถุดิบในการเลี้ยงไส้เดือน มีนายณัฐพงศ์ เพชรพันธุ์ช่าง เป็นประธานวิสาหกิจฯ มีสมาชิก จำนวน 9 ราย

6. **วิสาหกิจชุมชนเตาตาลบ้านหม้อ** เป็นกลุ่มผู้ผลิตน้ำตาลโตนดแท้ น้ำตาลมะพร้าว และนำเปลือกลูกตาลมาเป็นอาหารโคเพื่อลดต้นทุนอาหารโค มีนายจำรัส มิลี เป็นประธานวิสาหกิจฯ มีสมาชิก จำนวน 21 ราย

7. **วิสาหกิจชุมชนเห็ดถั่งเช่าเพชรบุรี** เป็นกลุ่มผู้ผลิตเห็ดถั่งเช่าสีทองชนิดแคปซูล ชาเห็ดถั่งเช่าสีทอง และเมนูโคขุนต้นยาจีน มีนายสุเมธ กนกศิรินทร์ เป็นประธานวิสาหกิจฯ มีสมาชิก จำนวน 20 ราย

นอกจากนี้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเพชรบุรี ได้เชิญบริษัท สยามบีฟ จำกัด ซึ่งเป็นภาคเอกชน ประกอบกิจการค้าสัตว์มีชีวิต เนื้อแช่แข็ง เนื้อสัตว์แช่แข็ง ผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์ เข้าร่วมจัดทำบันทึกข้อตกลงในการเป็นภาคีเครือข่ายการช่วยเหลือกันขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชนปศุสัตว์เพชรบุรี โดยจัดทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ร่วมกันระหว่างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนปศุสัตว์เพชรบุรี บริษัทสยามบีฟจำกัด และสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเพชรบุรี

การดำเนินการของกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนปศุสัตว์เพชรบุรี จะแบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่

1. ภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ทั้ง 7 วิสาหกิจ จะมีประธานและคณะกรรมการบริหารที่ได้รับคัดเลือกจากสมาชิกภายในกลุ่ม เพื่อทำหน้าที่ในการบริหารกลุ่มของตนเอง และผลิตสินค้าที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมโคนม โดยผลผลิตที่ได้จะส่งมอบให้กลุ่มวิสาหกิจอื่นภายในเครือข่าย เพื่อนำไปเป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้า
2. กลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนปศุสัตว์เพชรบุรี ประธานเครือข่ายจะเป็นผู้ที่ได้รับคัดเลือกจาก และคณะกรรมการบริหารที่ได้รับคัดเลือกจากสมาชิกภายในกลุ่มและประธานในแต่ละกลุ่ม ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการการผลิตในแต่ละกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ให้มีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับความต้องการของตลาด

สัมฤทธิ์ผลของการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในรูปแบบเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

โครงการยกระดับเครือข่ายเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ เพชรบุรี มีพื้นที่ดำเนินงานครอบคลุมตั้งแต่ระดับตำบล/อำเภอ ขึ้นไป (7 ตำบล 3 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมือง – ตำบลหนองโสน/ ทำราบ/ บางจาน/ บ้านหม้อ อำเภอแก่งกระจาน – ตำบลแก่งกระจาน/ พุสรวรค์ อำเภอบ้านแหลม – ตำบลท่าแร้งออก) เกิดผลสำเร็จดังนี้

1. เกิดการรวมกลุ่มที่มีความเข้มแข็ง

- การรวมกลุ่มและดำเนินการในลักษณะเครือข่ายที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงทั้ง Supply Chain ที่เป็นการรวมกันของ 7 วิสาหกิจชุมชน มีจำนวนสมาชิกในแต่ละกลุ่มเพิ่มมากขึ้น และมีจำนวนสมาชิกรวมของเครือข่ายเพิ่มขึ้นจาก 108 คน เป็น 197 คน เกิดระบบการผลิตที่เข้มแข็ง
- สมาชิกมีการพบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้สมาชิกภายในกลุ่มมีมุมมองต่อสมาชิกด้วยกันดีขึ้น เกิดความสามัคคีเพิ่มมากขึ้น

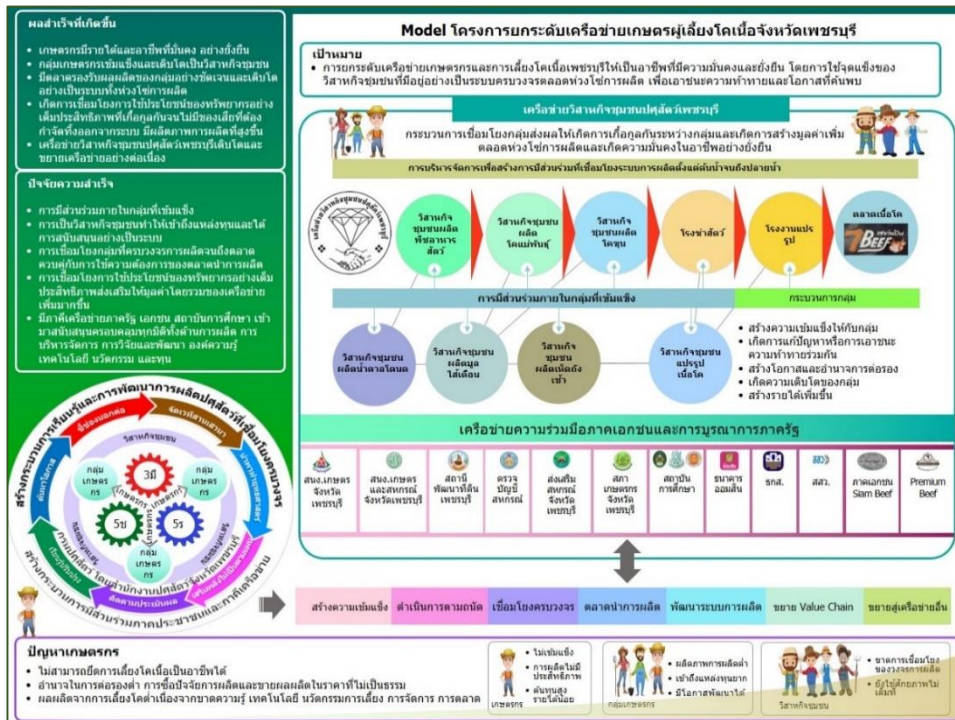
2. สร้างรายได้ที่ยั่งยืน

- กลุ่มเกษตรกรสามารถขายผลผลิตของตนเองให้กับเพื่อนสมาชิกภายในกลุ่มตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ สามารถนำไปสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้น เช่น การนำเนื้อโคขุนคุณภาพที่ราคา 300 บาท/กิโลกรัม มาแปรรูปสร้างมูลค่าเพิ่มเป็นเมนูต่างๆ ได้แก่ มัสมั่น กูรุม่า และเนื้อตุ๋นยาจีน สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มจาก 300 บาท เป็น 1,000 บาท ทำให้สมาชิกของกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนปศุสัตว์เพชรบุรี มีรายได้ที่มั่นคง โดยรายได้รวมของเครือข่ายเพิ่มขึ้นจาก 2,400,000 บาทเป็น 4,240,000 บาทต่อปี
- มีการเชื่อมโยงไปสู่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่สามารถเกื้อกูลประโยชน์ร่วมกันจากการใช้ผลผลิตหรือของเสียที่เกิดจากระบบการผลิตได้อย่างลงตัว

3. เกิดการต่อยอดขยายผล

- มีการสรุปบทเรียนความสำเร็จที่มีผลต่อการต่อยอดและขยายผลต่อไป เช่น มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เฉพาะทางด้านการเลี้ยงโคเนื้อ ตำบลพุสรวรค์ อำเภอแก่งกระจาน และศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงโคเนื้อของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเนื้อสัตว์ฮาลาล ตำบลท่าแร้งออก อำเภอบ้านแหลม เพื่อให้ความรู้แก่เกษตรกรและผู้สนใจที่มาเยี่ยมชม นอกจากนี้ยังมีการถอดบทเรียนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนพุสรวรค์โคเนื้อเพชรบุรีอีกด้วย

ตัวแบบ (Model) ของการขับเคลื่อนการทำงานแบบมีส่วนร่วม

กรมชลประทาน

โครงการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน: ณ โครงการอ่างเก็บน้ำดอยงู จังหวัดเชียงราย

กรมชลประทาน มีวิสัยทัศน์ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะ ที่มุ่งสร้างความมั่นคงด้านน้ำ (Water Security) เพื่อเพิ่มคุณค่าการบริการ ภายในปี 2579” และมีพันธกิจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำและเพิ่มพื้นที่ชลประทานตามศักยภาพของกลุ่มน้ำให้เกิดความสมดุล บริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการให้เพียงพอ ท่วถึง และเป็นธรรม ดำเนินการป้องกันและบรรเทาภัย อันเกิดจากน้ำตามภารกิจอย่างเหมาะสม และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา แหล่งน้ำ และการบริหารจัดการน้ำ

กรมชลประทานให้ความสำคัญกับการเปิดระบบราชการและทำงานแบบมีส่วนร่วมในระดับความร่วมมือ (Collaborative) โดยได้สมัครขอรับรางวัลเลิศรัฐ สาขาการบริหารราชการ แบบมีส่วนร่วม ประจำปี พ.ศ. 2561 ในประเภทรางวัลสัมฤทธิ์ผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change) จากผลการดำเนินงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน ณ โครงการอ่างเก็บน้ำดอยงู อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย”

จากนโยบายสู่การสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบมีส่วนร่วม

กรมชลประทานให้ความสำคัญกับการเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร ราชการ โดยกำหนดเป็นนโยบายหรือทิศทางการทำงานของกรมฯ ซึ่งปรากฏในแผน ยุทธศาสตร์กรมชลประทาน 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) ที่กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 คือ การเสริมอำนาจประชาชนในระดับพื้นที่ การสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการบริหารจัดการน้ำชลประทาน รวมทั้ง กำหนดแผนกลยุทธ์การมีส่วนร่วมของประชาชน พ.ศ. 2558 – 2561 เพื่อเป็นกรอบการทำงานแบบมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน นอกจากนี้ กรมฯ ได้จัดตั้งกองส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน (เป็นหน่วยงานภายใน) ตั้งแต่ปี พ.ศ.2551 เพื่อรับผิดชอบส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน แบ่งหน่วยงานภายใน ได้แก่ ส่วนยุทธศาสตร์ ส่วนส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านพัฒนาแหล่งน้ำ ส่วนส่งเสริมการมีส่วนร่วม ด้านบริหารจัดการน้ำ ส่วนจัดการข้อร้องเรียน และฝ่ายบริหารทั่วไป รวมทั้งการบริหาร จัดการน้ำในระดับพื้นที่ได้กำหนดให้มีการทำงานแบบมีส่วนร่วม

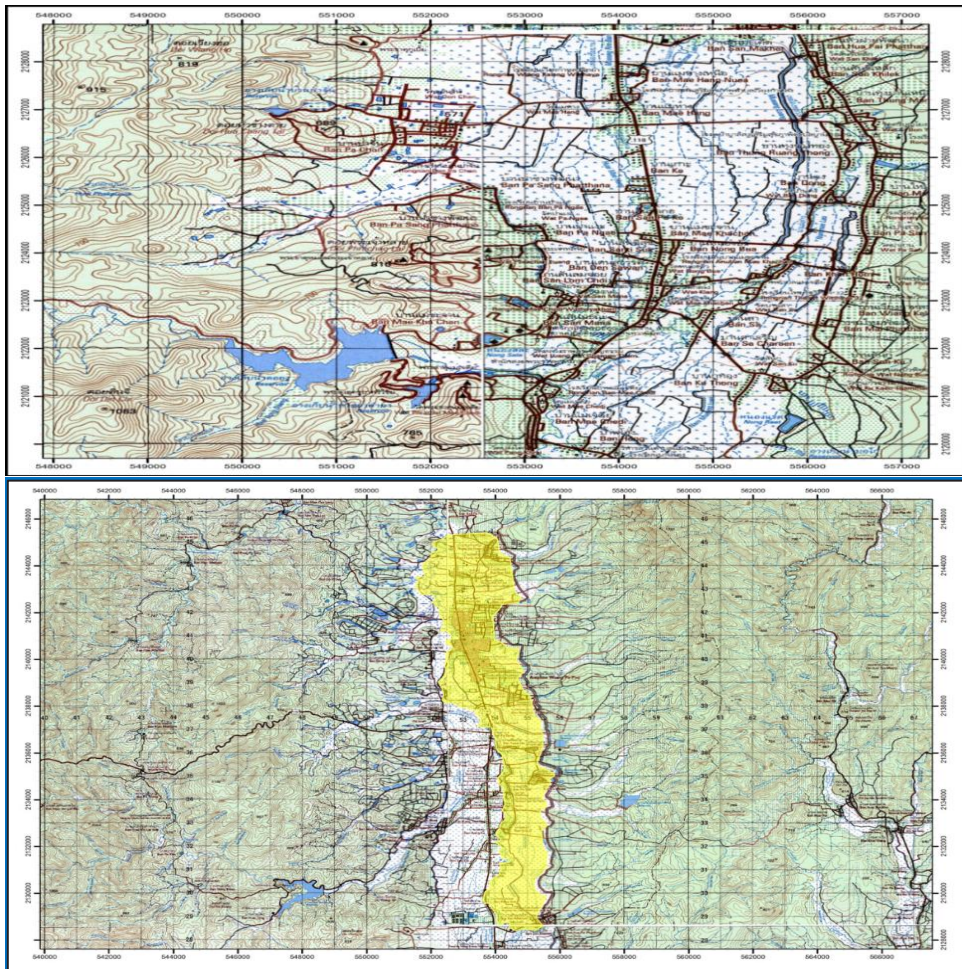
และเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมการทำงานแบบมีส่วนร่วม กรมฯ ได้พัฒนาศักยภาพ เจ้าหน้าที่/บุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ โดยมีการอบรม/เวที เพื่อสร้างทักษะของ บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ของกรมฯ ทั้งในส่วนกลางและในระดับพื้นที่ ให้มีความสามารถเป็น วิทยากรกระบวนการ หรือเป็น Facilitator ในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

ได้ว่าเป็นรูปธรรม มีการสนับสนุนงบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาศักยภาพขององค์กรผู้ใช้น้ำอย่างต่อเนื่อง รวมทั้ง มีการสื่อสารข้อมูลและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องผ่านกลไกที่หลากหลาย เช่น Website Facebook ตู้รับฟังความคิดเห็น สายด่วน 1460 เว็บไซต์ประชาคมกลุ่มแกนนำผู้ใช้น้ำ ฯลฯ นอกจากนี้ ได้พัฒนาระบบ Mobile Application เพื่อใช้เป็นระบบจัดการข้อร้องเรียน และจัดทำคู่มือการจัดการข้อร้องเรียน เพื่อเป็นแนวทางการทำงานของเจ้าหน้าที่ของกรมฯ รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องไปใช้ในการบริหารจัดการน้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ต้นแบบความสำเร็จการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความเป็นธรรมในการจัดการน้ำของชุมชน: โครงการอ่างเก็บน้ำดอยงู อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

อ่างเก็บน้ำดอยงูมีความจุอ่างเก็บน้ำ 7.366 ล้านลูกบาศก์เมตร ท้ายอ่างเก็บน้ำฯ มีลำน้ำแม่เจดีย์และลำน้ำแม่ลาว มีฝ่ายเป็นระยะ ๆ จำนวน 4 ฝ่าย ต้นน้ำจะเป็นฝ่ายบ้านห่มเมืองเย็น ส่วนปลายน้ำที่ไหลไปสมทบกับลำน้ำแม่ลาวจะเป็นฝ่ายหนองหอย ฝ่ายพ้อขุน และฝ่ายโป่งนก ตามลำดับ

อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย เป็นพื้นที่เพาะปลูกซึ่งอยู่บนที่ราบและมีความสูงที่เหมาะสมในการเพาะปลูกพืชหลายชนิด ดังนั้น จึงมีความต้องการน้ำในพื้นที่ดังกล่าวในปริมาณสูงสำหรับการเพาะปลูก โดยเฉพาะในฤดูแล้ง พื้นที่เพาะปลูกต้องการน้ำมากถึง 11,000 ไร่ แต่ในพื้นที่อื่น ๆ จะใช้น้ำได้เพียง 6,000 – 7,000 ไร่เท่านั้น จึงทำให้เกิดการเปรียบเทียบถึงสิทธิในการใช้น้ำที่ไม่เท่าเทียมกัน เกิดความรู้สึกที่ไม่เป็นธรรมในการจัดการน้ำ และเป็นการสร้างเงื่อนไขหรือปัญหาในการบริหารงานภาครัฐ ที่ไม่สามารถจัดหาน้ำเพื่อตอบสนองความต้องการของเกษตรกรและผู้ใช้น้ำได้ ส่งผลให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้ใช้น้ำที่มีการแย่งชิงน้ำถึงขั้นทำร้ายร่างกายจนมีกรณีการเสียชีวิต เกิดความแตกแยกระหว่างชุมชนกับชุมชนจากปัญหาการแย่งน้ำใช้ จนนำไปสู่การประกาศภัยแล้งในพื้นที่ชลประทานและยังพบสภาพปัญหา คือ พื้นที่กลางน้ำอย่างฝ่ายหนองหอยและฝ่ายพ้อขุน ต่างก็แย่งน้ำจากฝ่ายโป่งนก ซึ่งอยู่ท้ายน้ำทำให้ไม่เคยได้รับน้ำ การใช้น้ำที่ไม่เคารพกติกา มีท่อฝักรวบสูบน้ำคลองส่งน้ำมีสภาพทรุดโทรมและการปลูกข้าวโพดในคลองและคันคลอง และมีการกั้นฝายชั่วคราวกักน้ำในลำน้ำนับสิบฝาย เรียกว่าต่างคนต่างมุ่งเอาน้ำโดยไม่คิดว่าคนอื่นจะขาดน้ำและได้รับผลกระทบ ซึ่งหากปล่อยให้เกิดปัญหาเช่นนี้ต่อไป ในอนาคตอาจเกิดการแย่งชิงน้ำที่ดุเดือดในพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำดอยงูอย่างแน่นอน

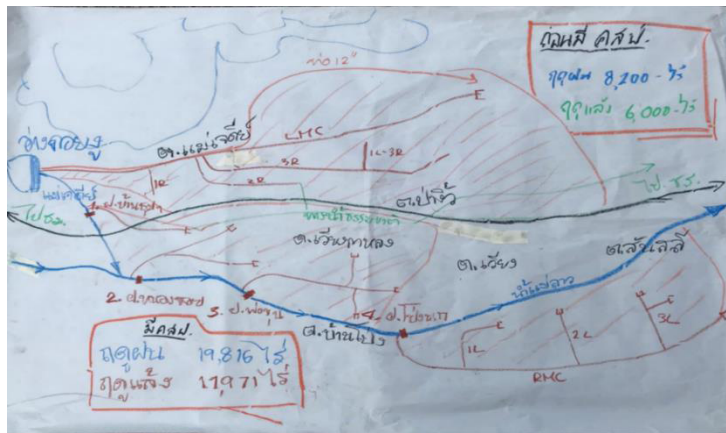
แผนที่แสดงขอบเขตการส่งน้ำ

เพื่อเปลี่ยนความขัดแย้งให้เป็นความร่วมมือ ที่มีความเอื้ออาทรต่อกันของชุมชนในพื้นที่ กรมชลประทาน ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำ โดยประยุกต์ใช้รูปแบบงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ซึ่งเน้นการพัฒนาคนก่อน จึงพัฒนาการบริหารจัดการน้ำ ที่มีหลักการ 4 ประการ ได้แก่ 1) โจทย์วิจัยต้องมาจากปัญหาความต้องการของชุมชน 2) โจทย์วิจัยนั้นต้องมีความเป็นไปได้ที่จะประสบผลสำเร็จ 3) โจทย์วิจัยต้องยกระดับทักษะการแก้ปัญหาของชาวบ้านผ่านการศึกษาค้นคว้าข้อมูล และ 4) ทุกคนที่เข้าร่วมมีความเข้าใจต่อโจทย์วิจัยอย่างชัดเจน ซึ่งเริ่มจากการเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งของภาคประชาชน คือ กลุ่มเกษตรกร และกลุ่มผู้ใช้น้ำด้วยการ

ยกระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ ที่ชัดเจนอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ชาวบ้านสามารถหันมาพูดคุยกัน ลดความขัดแย้งเรื่องน้ำ และรวมตัวกันเป็นเครือข่าย รวมทั้งเสริมสร้างศักยภาพเครือข่ายโดยเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยวิเคราะห์เพื่อค้นหาปัญหาและหาแนวทางแก้ไขร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม และร่วมกันจัดทำแผนที่การส่งน้ำเพื่อใช้ในการวางแผนและบริหารน้ำในพื้นที่ ตลอดจนการประสานเพื่อสร้างความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐอื่น และภาคเอกชน เข้ามาทำงานร่วมกันแบบภาคีเครือข่าย ซึ่งเครือข่ายคสป. เข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการน้ำร่วมกับเจ้าหน้าที่โครงการอ่างเก็บน้ำดอยงูอย่างใกล้ชิด ส่งผลให้สามารถบริหารจัดการน้ำได้อย่างทั่วถึง และเกษตรกรสามารถปลูกพืชได้หลากหลายชนิดมากขึ้น ปัญหาที่ชาวบ้านเคยขัดแย้งกันเรื่องน้ำอย่างรุนแรงถึงกับใช้ปืนเอ้าชีวิตกันก็คลี่คลายลง เพราะมีน้ำใช้ในการทำการเกษตรได้อย่างทั่วถึง ซึ่งสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ และเป็นตัวแบบการบริหารจัดการน้ำที่สร้างความเป็นธรรมของชุมชนอย่างยั่งยืน ที่ทุกฝ่ายร่วมมือกัน ชุมชนรู้จักแบ่งปันและมีความสามัคคีกันมากขึ้น ลดภาระภาครัฐ รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการน้ำที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อขยายผลต่อไป สรุปการดำเนินงาน ดังนี้

1. พัฒนาศักยภาพแกนนำชุมชนและสร้างเครือข่าย โดยคัดเลือกผู้นำหรือผู้มีจิตอาสาประมาณ 30 คน และสร้างความรู้ความเข้าใจผ่านกลไกการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายด้วยการอบรมหลักสูตร "การฝึกฟัง" การเป็นวิทยากรกระบวนการ การเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี การคิดหรือการค้นหาสาเหตุโดยการตั้งคำถามแบบอริยสัจ 4 และการทำแผนที่ทำมือ รวมทั้งเรียนรู้การบริหารจัดการน้ำในฝ่ายแม่ยม เพื่อสร้างความเข้าใจในการบริหารจัดการน้ำ

2. สนับสนุนให้เกิดกระบวนการรวมกลุ่มและจัดตั้งเป็นกลุ่มเครือข่าย ซึ่งกรมฯ เรียกเครือข่ายนี้ว่า “เครือข่ายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน (คสป.)” ซึ่งสมาชิกมาจากเกษตรกร และกลุ่มผู้ใช้น้ำในชุมชนของพื้นที่รับผิดชอบอ่างเก็บน้ำดอยงู โดย คสป. เป็นแกนกลางในการเปิดเวทีชุมชนด้วยตนเอง และมีเจ้าหน้าที่กรมชลประทานเป็นโค้ชเท่านั้น เพื่อรับฟังรับ (Consult) สภาพปัญหาและสาเหตุของการบริหารจัดการน้ำอ่างเก็บน้ำดอยงูที่ผ่านมา พร้อมร่วมกันค้นหาแนวทางแก้ไข

แผนที่ทำมือ

3. ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ผ่านกระบวนการจัดทำแผนที่ทำมือที่แสดงแนวอ่างเก็บน้ำ คลองส่งน้ำ ฝายทดน้ำต่างๆ ในลำแม่เจดีย์ และลำน้ำแม่ลาว ข้อมูลน้ำการปลูกพืช และเส้นทางการไหลของน้ำ โดยจะมีการเปิดเวทีให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมตรวจสอบความถูกต้อง และเห็นภาพรวมทั้งลุ่มน้ำ ซึ่งเป็นการสนับสนุนให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และวิเคราะห์ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันในเวทีชุมชน เพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับประโยชน์ บนฐานข้อมูลที่ร่วมกันเก็บรวบรวมกันเอง และร่วมในการค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหา/ทางเลือกในการจัดการน้ำให้ตรงตามความต้องการน้ำของกลุ่มผู้ใช้น้ำ เพื่อนำไปสู่การวางกติกาการรับน้ำร่วมกัน

4. ร่วมกันบริหารจัดการน้ำ โดยมีตัวแทนของฝ่ายบ้านชุมชนเมืองเย็น ฝ่ายหนองหอย ฝ่ายพ่อขุน และฝ่ายโป่งนก ฯลฯ มาร่วมกันกำหนดแนวทางการบริหารจัดการน้ำ ผ่านการประชุมในเวทีชุมชน และร่วมกันกำหนดแนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการน้ำ และบูรณาการความร่วมมือกับกรมส่งเสริมการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน กรมพัฒนาชุมชน ในการให้คำปรึกษาด้านเกษตรชนิดดินที่เหมาะสมกับพืช และการพัฒนากลุ่มผู้ใช้ náชลประทานให้เข้มแข็ง และประสานความร่วมมือจากภาคเอกชน เช่น บริษัทลานนา จำกัด บริษัทซีเอ็ม จำกัด บริษัทลำปางฟู้ดโปรดักส์ จำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัดจิราภรณ์ เข้ามาทำงานร่วมกันแบบภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนและส่งเสริมกลไกการตลาด เพื่อสร้างความมั่นคงในอาชีพเกษตรกรกรมให้กับเกษตรกรอย่างยั่งยืน ซึ่งจะช่วยให้ลดความขัดแย้งในชุมชน/สังคม

5. ติดตามการบริหารจัดการน้ำที่เกิดจากข้อตกลงร่วมกัน โดยมีตัวแทนกลุ่มผู้ใช้น้ำ/เกษตรกรที่เกี่ยวข้อง คสป. และเจ้าหน้าที่กรมชลประทาน ร่วมกันติดตามควบคุมการปฏิบัติตามข้อตกลงให้ทุกแปลงได้รับน้ำตามที่กำหนด และเปิดเวทีเพื่อสรุปบทเรียนการแก้ปัญหาเพื่อปรับให้เหมาะสม และนำไปใช้ต่อไป ส่งผลให้เกิดความเป็นธรรมและได้รับน้ำทั่วถึงทุกแปลงนา และลดความขัดแย้งของชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม

กรมฯ แก้ปัญหาในพื้นที่ที่ค่อนข้างจะรุนแรง โดยสนับสนุนและ "เสริมพลัง" (empowerment) การดำเนินงานของ ชาวบ้าน ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่การค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้น ส่งเสริมให้กลุ่มผู้ใช้น้ำได้เข้าใจถึงสิทธิของตนเพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงานกับหน่วยงาน ภาครัฐ โดยกลุ่มผู้ใช้น้ำได้ปรับความคิดและพฤติกรรมของตนในการใช้น้ำได้อย่าง มีประสิทธิภาพ มีความร่วมมือในระดับพื้นที่ที่แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมและสามัคคี มีความเอื้ออาทรกันมากขึ้น ซึ่งเกิดจากการเสริมศักยภาพให้ชาวบ้านเป็นผู้บริหารจัดการน้ำ และตัดสินใจเอง และนี่คือตัวแบบการสร้างความเป็นธรรมในบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน ดังคำพูดที่มาจากใจและความเชื่อมั่นในบทบาทของตนเอง จากตัวแทนชาวบ้านว่า **"ถามหาใจ ถามหาน้ำก่อน ต้องมาด้วยใจ แล้วน้ำก็จะตามมา"** โดยปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ คือ การมีนโยบายและยุทธศาสตร์กรมชลประทานที่ชัดเจน การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การใช้ เครือข่ายสารสนเทศในการปฏิบัติงาน และการเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง

สัมฤทธิ์ผลของการสร้างความเป็นธรรมในการจัดการน้ำของชุมชนอย่างยั่งยืน

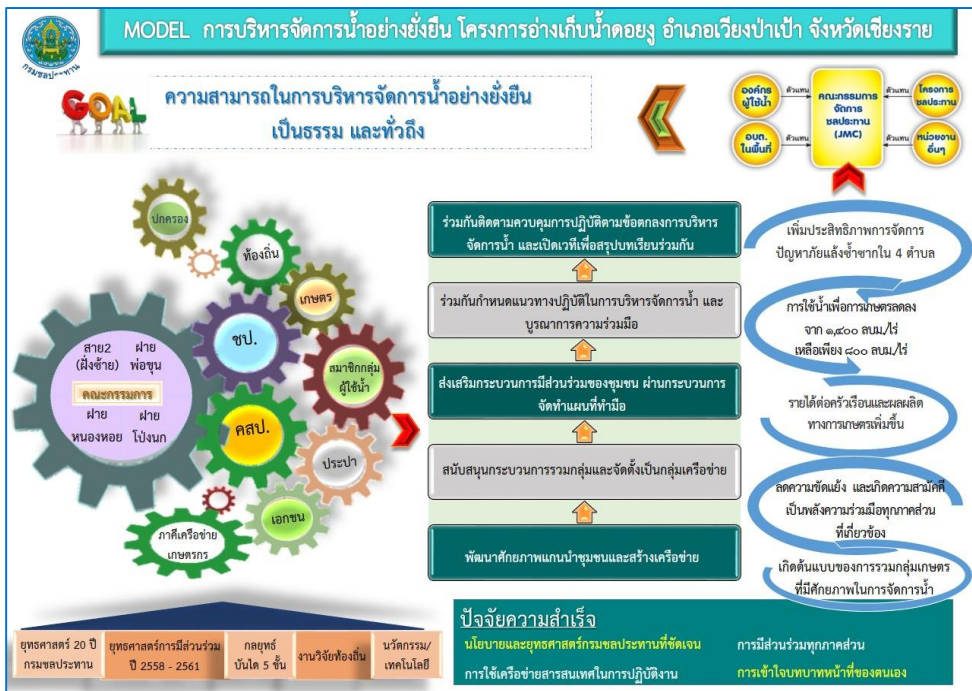
1. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

- เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการปัญหาภัยแล้งซ้ำซากในเขต ตำบลเวียง ตำบลสันสลี ตำบลป่าจั่ว และตำบลเวียงกาหลง ส่งผลให้สามารถขยายพื้นที่เพาะปลูกพืชฤดูแล้ง จากแผนการจัดสรรน้ำ 6,000 ไร่ เป็น 11,971 ไร่ ส่งผลทำให้เพิ่มการเพาะปลูกพืชในฤดูแล้ง ให้มีความหลากหลาย เช่น ผักกาดขาว ผักกาดเขียวปลี ข้าวโพดหวาน และขิง
- การใช้น้ำเพื่อการเกษตรลดลง จาก 1,400 ลูกบาศก์เมตร/ไร่ เหลือเพียง 800 ลูกบาศก์เมตร/ไร่
- รายได้ต่อครัวเรือนของเกษตรกรเพิ่มขึ้นจากเดิมมากกว่า 3 เท่า เนื่องจากผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มขึ้น เช่น ผลผลิตข้าวนาปีเพิ่มสูงกว่าค่าเฉลี่ยเดิมเป็น 943 กิโลกรัม/ไร่
- ชุมชนมีความผูกพัน อะลุ่มอล่วย และแบ่งปัน รวมทั้งมีความรักและสามัคคีกันมากขึ้น

2. ความเป็นธรรมในการจัดการน้ำ

- ลดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ชลประทานกับชุมชนในพื้นที่ ความขัดแย้งระหว่างชุมชนด้วยกันเอง
- ผู้ใช้น้ำเข้าใจบทบาท สิทธิ และหน้าที่ของตนเอง และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งในการแย่งชิงน้ำร่วมกัน
- เกิดการรวมกลุ่มผู้ใช้น้ำย่อยเป็นเครือข่าย และเข้าร่วมจัดการการใช้น้ำอย่างเกื้อหนุนกัน
- ประหยัดงบประมาณของราชการ ซึ่งเกิดจากกลุ่มผู้ใช้น้ำสนับสนุนและจัดตั้งกองทุนของกลุ่มเครือข่าย และดำเนินการซ่อมแซมอาคารชลประทานเองโดยไม่ขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากทางราชการ
- เกิดต้นแบบของการรวมกลุ่มเกษตรกร กลุ่มผู้ใช้น้ำ ที่มีการเชื่อมโยงและทำงานร่วมกันแบบคณะกรรมการที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำในเขตพื้นที่อ่างเก็บน้ำดอยงูอย่างยั่งยืน

ตัวแบบ (Model) ของการขับเคลื่อนการทำงานแบบมีส่วนร่วม

กองบัญชาการกองทัพไทย โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน: ณ แม่น้ำลี้ และลำน้ำแม่ทา

กองบัญชาการกองทัพไทย มีพันธกิจหลักประการหนึ่ง คือ การสนับสนุนรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาสำคัญของชาติ พัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชน ซึ่งได้กำหนดไว้ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 ได้แก่ การพัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคงและการช่วยเหลือประชาชน โดยได้จัดทำ "นโยบายด้านการพัฒนาประเทศและการช่วยเหลือประชาชน" และน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) "เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา" เชื่อมโยงและสอดคล้องกับ "นโยบายประชารัฐ" ของรัฐบาล ที่เน้นการแก้ไขปัญหาโดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

ยุทธศาสตร์ทหารนักพัฒนา ผสานค่านิยม สู่วัฒนธรรมการมีส่วนร่วม

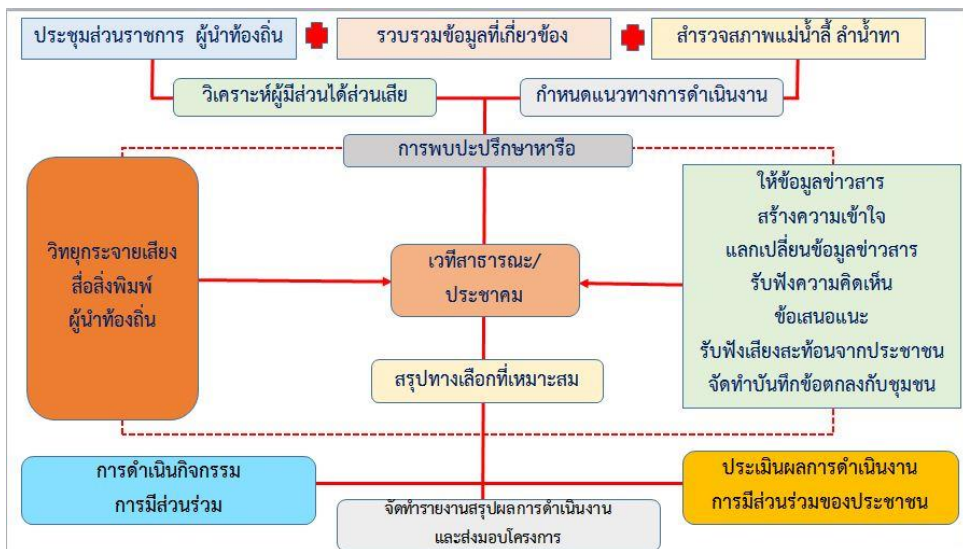
กองบัญชาการกองทัพไทย ได้จัดตั้งหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคง รวมไปถึงการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมจิตวิทยาของประเทศในระดับท้องถิ่นทุรกันดารและพื้นที่ที่กำหนด ซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์ คือ "เป็นหน่วยงานชั้นเยี่ยมของกองทัพไทย ในด้านการพัฒนาเพื่อความมั่นคง" และกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ ไว้ 4 ประเด็น คือ 1. เติบโตสถาบันพระมหากษัตริย์ 2. พัฒนาศักยภาพของคน ชุมชน พื้นที่ ให้เกื้อกูลต่อการผืนกกำลังป้องกันประเทศ 3. สนับสนุนการแก้ไขปัญหาที่สำคัญเร่งด่วนของชาติ 4. การพัฒนาองค์กร ทั้งนี้กำลังพลของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาปฏิบัติงานบนค่านิยมหลัก 4 ประการ คือ ทหารอาชีพ จงรักภักดี กล้าหาญ และทำงานเป็นทีม โดยมีปณิธาน ชัยชนะ หมายถึง ชนะความยากจนและความขาดแคลนในหมู่พี่น้องประชาชนในท้องถิ่นทุรกันดาร ดังนั้น ทหารพัฒนาจึงได้รับสมญานามว่า นักรบสีน้ำเงิน หมายถึง ทหารของพระราชชาติต่อสู่กับความยากจน เพราะสีน้ำเงินบนธงชาติไทย คือ สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นนักรบที่ไม่มีวัน มีแต่จอบและเสียม พลู๊กผัก ทำสวนครัว เลี้ยงสัตว์

คนลำพูนร่วมใจ สร้างฝายถวายเป็นทาน ต้นแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน

จากสถานการณ์ภัยแล้งในพื้นที่ภาคเหนือ ในปี 2559 โดยเฉพาะพื้นที่ลุ่มแม่น้ำปิง จังหวัดลำพูน ทำให้น้ำในลำน้ำแม่ปิงและลุ่มน้ำสาขาแห้งขอด เหลือแต่โคลนดินและเนินทราย ที่ตกตะกอนตลอดลำน้ำ เกิดการขาดแคลนน้ำกินน้ำใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคและการเกษตร ทำให้ประชาชนในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำปิง แก้ไขปัญหาด้วยการขุดร่องน้ำและหลุมทรายเพื่อดักน้ำเข้าสู่สถานีสูบน้ำพลังงานไฟฟ้า ส่งผลลูกหลานทำให้เกิดปัญหาแย่งชิงน้ำ

กองบัญชาการกองทัพไทยตระหนักถึงความเดือดร้อนของประชาชนในปัญหาภัยแล้งที่เกิดขึ้น จึงได้มอบหมายให้หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา โดยสำนักงานพัฒนาภาค 3 ซึ่งเป็นหน่วยรับผิดชอบพื้นที่ปฏิบัติงานในภาคเหนือ ทำหน้าที่เป็นกลไกหลัก (Key Actor) ในการแก้ปัญหาภัยแล้ง และเป็นผู้นำกระบวนการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ปัญหาและส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเครือข่ายนักพัฒนา อีกทั้งยังให้การสนับสนุนเครื่องจักรกลและงบประมาณในการขุดลอกแม่น้ำลำน้ำแม่ทาซึ่งเป็นลำน้ำสาขาแม่ปิง พร้อมทั้งให้ข้อมูลข่าวสาร วิธีการสร้างฝายประชารัฐ การสร้างความตระหนัก รักและหวงแหนแหล่งน้ำ และสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เป็นโครงการหมู่บ้านตัวอย่างตามรอยเท้าพ่อด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ โดยมีแนวทางการดำเนินการ คือ

1. สำรวจสภาพปัญหาและสภาพพื้นที่และบูรณาการการทำงานร่วมกัน

กองบัญชาการกองทัพไทยมอบหมายให้หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา โดยสำนักงานพัฒนาภาค 3 ซึ่งเป็นหน่วยรับผิดชอบพื้นที่ปฏิบัติงานในภาคเหนือ เข้าทำการสำรวจสภาพปัญหาและสภาพพื้นที่ร่วมกับกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดลำพูน และได้ทำรายงานถึงกองบัญชาการกองทัพไทย และได้ส่งรายงานดังกล่าวให้นายกรัฐมนตรี ซึ่งต่อมา

พลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ในขณะนั้น ได้มีการประชุมกับส่วนราชการต่างๆ ในการรวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้น ณ ศาลาว่าการกระทรวงกลาโหม และคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบโครงการบูรณาการขุดลอกแหล่งน้ำดังกล่าว โดยจัดทำเป็น โครงการเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสมหามงคลเสด็จ เถลิงถวัลย์ราชสมบัติครบ 70 ปี และเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 12 สิงหาคม 2559 โดยมอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยงานหลักร่วมกับ กระทรวงกลาโหม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงมหาดไทย เข้าดำเนินการ การพัฒนาแหล่งน้ำควบคู่กันทั้งลำน้ำสายหลัก ลำน้ำสายรอง เพื่อกระจายน้ำให้ทั่วถึงเข้าพื้นที่ ชุมชนและพื้นที่การเกษตรให้ทันการรองรับน้ำในช่วงฤดูฝนที่จะมาถึง

สำนักงานพัฒนาภาค 3 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ดำเนินการตามนโยบาย โดยประสานกับผู้ว่าราชการจังหวัดลำพูน รองผู้ว่าราชการจังหวัดลำพูน เพื่อจัดการประชุมกับ ส่วนราชการในจังหวัดลำพูน อาทิ สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมจังหวัด/สำนักงานประมงจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ/สถานีพัฒนาที่ดิน องค์การบริหารส่วนตำบลในท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น/ผู้นำชุมชนที่เข้าไปดำเนินการ (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำชุมชน) เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติโดยการให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ และทำความเข้าใจร่วมกัน เพื่อให้ผู้นำท้องถิ่นนำข้อมูลเหล่านั้นแจ้งให้ประชาชนในพื้นที่รับทราบ และทำงานร่วมกันกับ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

2. รวบรวมองค์ความรู้และประยุกต์ใช้ความรู้ต่างๆ เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาเป็น การบริหารจัดการน้ำในโครงการฯ โดยจัดทำเป็น ลั ทา โมเดล ซึ่งเป็นรูปแบบการบริหารจัดการน้ำ อย่างยั่งยืนที่ได้นำศาสตร์พระราชเรื่องการบริหารจัดการน้ำด้วยการสร้างฝายชะลอน้ำมาใช้ และ แนวทางการทำฝายของโครงการหมู่บ้านตามรอยเท้าพ่อบ้านแม่กิตหลวง จังหวัดตาก มาประยุกต์ใช้ร่วมกับการนำแนวทางการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ประสบอุทกภัยของโครงการโหล่ง ขอดโมเดล ที่ประสบความสำเร็จและปรากฏผลงานในเชิงประจักษ์มาแล้วเป็นต้นแบบ

สามารถกำหนดแนวทางการดำเนินการ เป็น 3 ระยะ คือ (1) **ระยะสั้น** ลักษณะงานอุทกภัย/ ภัยแล้ง ได้แก่ กิจกรรมการขุดลอกลำน้ำ ฝายชะลอน้ำในลำน้ำ (2) **ระยะกลาง** ลักษณะงานจัดการ น้ำเพื่ออุปโภค ได้แก่ กิจกรรมพัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่เขตชลประทาน และการเกษตรอย่าง มีประสิทธิภาพ พัฒนาแหล่งนํ้านอกพื้นที่เขตชลประทาน สระเก็บขนาดเล็กในพื้นที่การเกษตร เพื่มีระบบการกระจายน้ำ (คลองส่งน้ำ) การใช้น้ำบาดาลเสริมน้ำผิวดิน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อสนับสนุนการจัดการสินค้าเกษตร และการจัดหาน้ำสะอาดเพื่อการบริโภค (อาคารน้ำดื่ม) และ (3) **ระยะยาว** ลักษณะงานฟื้นฟูพื้นที่ต้นน้ำ ได้แก่ กิจกรรมการอบรมความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์

ธรรมชาติ การก่อสร้างฝายชะลอความชุ่มชื้นและกักเก็บน้ำ การปลูกป่าเสริมแนวลำห้วย และการปลูกจิตสำนึกอนุรักษ์ด้วยประเพณีการบวชป่า

3. **ปรึกษาหารือผ่านเวทีประชาคมระดับชุมชน** กองบัญชาการกองทัพไทย โดยสำนักงานพัฒนาภาค 3 ทำหน้าที่เป็นกลไกหลัก (Key Actor) ในการรับฟังความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยนำปราชญ์ชาวบ้านที่อยู่ในท้องถิ่นที่เรียกว่า **แก่งฝาย** เป็นภาคีเข้าร่วม แสดงความคิดเห็น เพื่อร่วมค้นหาความต้องการที่แท้จริงของชุมชน และกำหนดแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรม โดยจัดชุดมวลชนสัมพันธ์เข้าไปมีส่วนร่วม กับชุมชน และการหาแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม **จนนำไปสู่การทำข้อตกลงร่วมกัน (MOU)** ระหว่างหน่วยงานกับชุมชนทุกหมู่บ้านที่แม่น้ำลี้และลำน้ำแม่ทาไหลผ่าน ทำให้ได้แนวทางการปฏิบัติตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่ 2 แนวทาง คือ (1) แนวทางชุดลอกแม่น้ำลี้ เป็นการบริหารจัดการน้ำแบบหลุมขนมครก กว้าง 25 เมตร ยาว 200 เมตร ตลอดแม่น้ำและงานชุดลอกหน้าฝายชลประทานขนาดใหญ่ที่มีดินทรายทับถมจำนวนมาก เพื่อเพิ่มปริมาณการกักเก็บน้ำ (2) แนวทางการพัฒาลำน้ำแม่ทา เป็นการบริหารจัดการน้ำโดยสร้างฝายชะลอน้ำ และยกระดับน้ำเพื่อกักเก็บน้ำให้มากขึ้น โดยในระหว่างปฏิบัติงานได้มีการทำประชาคมกับประชาชน/ชุมชนในพื้นที่เพื่อระดมความคิดเห็น สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขตลอดระยะเวลาดำเนินการ

4. **ดำเนินการการมีส่วนร่วมแบบประชารัฐ** โดยสำนักงานพัฒนาภาค 3 ได้เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมในการทำงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ในลักษณะภาคีเครือข่าย หุ่นส่วนความร่วมมือในกิจกรรมการคืนชีวิตให้กับแม่น้ำลี้ ลำน้ำแม่ทา ผ่านการทำงานแบบประชารัฐ

โดยสำนักงานพัฒนาภาค 3 สนับสนุนงบประมาณและเครื่องจักรในการขุดลอกแม่น้ำลำน้ำแม่ทา ส่วนหนึ่งใช้งบประมาณของชุมชนในการสร้างฝายชะลอน้ำ และได้รับการสนับสนุนวัสดุในการดำเนินงานจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูนและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ รวมทั้งบริษัทเอกชน ร้านค้าในพื้นที่ สำหรับนายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำท้องถิ่น ตำรวจ ประชาชนในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง รวมทั้งนักเรียนจากโรงเรียนในชุมชน สนับสนุนแรงงาน ช่วยกันสร้างฝายชะลอน้ำ ด้วยวิธี "กต ตัด โยง ยึด ผูก มัด รัต ตรึง" และกิจกรรมการกรอกกระสอบทรายและชนกระสอบทรายวาง เพื่อเป็นชั้นพนังหรือบังเกอร์ป้องกันตลิ่งพังทลาย และกิจกรรมการปลูกหญ้าแฝก ได้รับการสนับสนุนจากสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดลำพูนเพื่อป้องกันการกัดเซาะตลิ่งพัง กิจกรรมปลูกต้นไม้ ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานเกษตรอำเภอเถลีและอำเภอแม่ทา เพื่อป้องกันการพังทลายของดิน กิจกรรมโครงการร่วมใจปล่อยพันธุ์ปลา 5 ปี 42 ล้านตัวเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานประมงจังหวัดลำพูน และฐานการผลิตพันธุ์ปลาหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 สำนักงานพัฒนาภาค 3 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา (นพค.32 สนภ.3 นทพ.) เพื่อสืบสานแนวพระราชดำริในการฟื้นฟูทรัพยากรพันธุ์ปลาและสัตว์น้ำจืดของไทยให้เป็นแหล่งโปรตีนกับราษฎรและสร้างระบบนิเวศในแม่น้ำลำน้ำแม่ทา

5. การตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานและจัดทำรายงานสรุปผลพร้อมส่งมอบโครงการ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืนในการพัฒนาแหล่งน้ำ โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ได้มีการติดตามและประเมินผลจากระดับสำนักงานภาค ระดับหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ระดับกองบัญชาการกองทัพไทย ระดับกระทรวงกลาโหม ระดับรัฐบาลและจากหน่วยงานต่างๆ เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัดลำพูน ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี นอกจากนี้สำนักงานพัฒนาภาค 3 ได้เปิดโอกาสให้ภาคประชาชนจัดผู้แทนเข้าร่วมติดตามการประเมินผลการปฏิบัติงานกิจกรรมประชารัฐระดับท้องถิ่น เช่น กลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อการเกษตรแม่น้ำลำ กลุ่มผู้ใช้น้ำเหมืองฝายแม่น้ำลำ และเครือข่ายผู้ใช้น้ำลำน้ำแม่ทา รวมทั้งมีการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อโครงการ และการมีส่วนร่วมของประชาชน และจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานและส่งมอบโครงการ ให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ดูแลต่อไป

ขยายผล ต่อยอด เพื่อผลสำเร็จที่ยั่งยืน

ด้วยปัจจัยความสำเร็จดังกล่าว และความรักสามัคคี พลังของความร่วมมือของทุกภาคส่วน ที่ร่วมแรงร่วมใจในการพัฒนาแม่น้ำลี้และลำน้ำแม่ทา ในเขตพื้นที่จังหวัดลำพูน จึงมีผลสำเร็จอย่างยั่งยืน สรุปได้ดังนี้

1) การเพิ่มรายได้

- ประชาชนที่อาศัยตลอดแนวริมฝั่งน้ำมีรายได้มากขึ้น เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง โดยมีพื้นที่ทางการเกษตรได้รับประโยชน์ 262,500 ไร่ (แม่น้ำลี้)

150,000 ไร่ ลำน้ำแม่ทา 112,500 ไร่) ปัจจุบันสามารถผลิตลำไยนอกฤดูได้สร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น ซึ่งจากเดิมปลูกลำไยได้ในฤดูกาลเท่านั้น

2) การป้องกันปัญหาอุทกภัย

- การมีหลุมชนมครกหน้าฝายชลประทานเพื่อใช้กักเก็บน้ำและมีฝายชะลอน้ำตามแนวทางพระราชดำริน้ำที่ลำน้ำแม่ทาและน้ำสาขา จำนวน 11 ฝายเก็บน้ำได้ 277,751

ลูกบาศก์เมตร งบประมาณ 2.58 ล้านบาท (งบประมาณชุมชน) และนำไปสู่การสร้างฝายเพิ่มอีก 42 ฝาย ทำให้แม่น้ำลี้และลำน้ำแม่ทามีน้ำไหลตลอดทั้งปีเพิ่มประสิทธิภาพในการระบายน้ำในห้วงฤดูน้ำหลาก

3) การฟื้นฟูระบบนิเวศน์

- การส่งเสริมความรู้ สร้างความเข้าใจให้แก่ผู้นำชุมชน และสมาชิกในชุมชนในการบริหารจัดการน้ำของชุมชนเกิดการพัฒนาศักยภาพด้าน การอนุรักษ์ให้แก่ประชาชนในชุมชนทำให้ระบบนิเวศน์กลับมาดี

ความหลากหลายทางชีวภาพ สามารถอนุรักษ์พันธุ์ปลา รวมทั้งพัฒนาเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจของชุมชน และเป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกด้วย

4) ชุมชนเข้มแข็ง

- ประชาชนในพื้นที่มีความรักความสามัคคี มีความสุข วัฒนธรรมท้องถิ่นกลับคืนมา
- เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประชาชน หน่วยงานราชการ และกองทัพ

-

โมเดลการมีส่วนร่วม “โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการพัฒนายั่งยืน”

รัฐบาล

เป็นองค์การนำที่ขึ้นชื่อในการดำเนินการร่วมด้านการป้องกันประเทศ และการปฏิบัติภารกิจทางทหาร เพื่อความมั่นคง เป็นที่เชื่อมั่นของรัฐบาลประชาชน และเป็นที่ยอมรับของมิตรประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคงและการช่วยเหลือประชาชน

หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

สนับสนุนรัฐบาลในการแก้ปัญหาสำคัญเชิงชาติ การพัฒนาประเทศ และการช่วยเหลือประชาชน

สำนักงานพัฒนาภาค 3

การบริหารจัดการพื้นที่ต้นน้ำอย่างยั่งยืน

เป้าหมาย

พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการพัฒนายั่งยืน

กลไก

ภาครัฐ

- ดำเนินกิจกรรม 3
- สนับสนุนวิชาการจากภาคี
- กล.รมว.ฯ ส.ส.ท.
- กล.รมว.ฯ ส.ส.ท.
- สหประชาชาติ
- ด้านเทคโนโลยี

ภาคเอกชน

- บริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน)
- บริษัท เทอร์ริส เอ็นวี จำกัด
- บริษัท ไทยปูนซีเมนต์ จำกัด

ประชาชน

- ประชาชนในพื้นที่ และในเขตติดต่อ
- ประชาชนในพื้นที่ และในเขตติดต่อ
- ช่างเย็บเสื้อคนตาบอด
- โรงเรียนชุมชน

ภาคประชาชน

ผลสำเร็จ

วิธีการ

การมีส่วนร่วม

- ร่วมริเริ่ม
- ร่วมวิเคราะห์
- ร่วมวางแผน
- ร่วมตัดสินใจ
- ร่วมปฏิบัติ
- ร่วมประเมิน

ปัจจัยความสำเร็จ

- พระบารมีของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
- การมีส่วนร่วมของภาคีรัฐ
- ภาคเอกชนและภาคประชาชน
- การเข้าถึงการเปิดใจ และความใจจิงของทุกฝ่าย
- ความชำนาญ และองค์ความรู้เฉพาะทาง

- มีฝ่ายชะลอหน้าในแม่น้ำและลำน้ำเก่าที่ได้นำธรรมชาติและภูมิปัญญา และ “หมูลงนาม” ที่สามารถกลับมาเป็นประโยชน์
- ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เกิดการรวมตัวเป็นเครือข่ายน้ำพัฒนา
- แม่น้ำและลำน้ำเก่า มีน้ำไหลตลอดทั้งปี และช่วยเพื่อประสิทธิภาพในการระบายน้ำในทุ่งลุ่มน้ำไหลหลาก ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศกลับมา มีความหลากหลายทางชีวภาพ
- ประชาชนที่อยู่อาศัยตลอดแนวฝั่งของแม่น้ำและลำน้ำเก่า มีรายได้มากขึ้น เกษตรกรชุมชนเข้มแข็ง
- ความรักความสามัคคี ประชาชนมีความสุข วัฒนธรรมท้องถิ่นกลับมา
- ศูนย์การเรียนรู้โครงการหมู่บ้านอย่างเหมาะสมเพื่อ ที่เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้/องค์ความรู้ซึ่งนำไปสู่การต่อยอดและขยายผล
- ประชาชนมีความเสมอภาค เชื่อมสัมพันธ์ในกองทัพ เกิดความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

กรมสอบสวนคดีพิเศษ

โครงการการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชน ในการป้องกันการเกิดอาชญากรรมคดีพิเศษ

กรมสอบสวนคดีพิเศษ มีวิสัยทัศน์ คือ “เป็นองค์กรที่มีความเป็นเลิศด้านการป้องกันปราบปราม สืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ และได้รับความเชื่อมั่นในการบังคับใช้กฎหมาย ด้วยความเป็นธรรม” และมีภารกิจเกี่ยวกับการป้องกัน การปราบปราม การสืบสวนและการสอบสวนคดีความผิดทางอาญาที่ต้องดำเนินการสืบสวนและสอบสวนโดยใช้วิธีการพิเศษ ตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ

กรมฯ ให้ความสำคัญกับการเปิดระบบราชการและทำงานแบบมีส่วนร่วมในระดับความร่วมมือ (Collaborative) โดยได้สมัครขอรับรางวัลเลิศรัฐ สาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประจำปี พ.ศ. 2561 ในประเภทรางวัลสัมฤทธิ์ผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change) จากผลการดำเนินงานเกี่ยวกับ “การมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันการเกิดอาชญากรรมคดีพิเศษ”

จากนโยบายสู่การสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบมีส่วนร่วม

กรมสอบสวนคดีพิเศษ ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยกำหนดแผนยุทธศาสตร์ ฉบับ พ.ศ. 2560 – 2564 ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 “พัฒนากลไกในการป้องกันการกระทำความผิดที่มีลักษณะเป็นคดีพิเศษ” เป้าประสงค์ที่ 2.1 การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน (หน่วยงานภาครัฐ/เอกชน/NGO/ภาคประชาชน) และพัฒนาเครือข่ายทั้งภายในและต่างประเทศให้มีประสิทธิภาพ และยึดมั่นในหลักการการมีส่วนร่วมตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 โดยผู้บริหารของกรมฯ มีการสื่อสารผ่านช่องทางต่างๆ เช่น การประชุมสัมมนา เว็บไซต์ www.dsi.go.th ฯลฯ รวมทั้ง จัดตั้งส่วนเครือข่ายการป้องกันการเกิดอาชญากรรมคดีพิเศษ สังกัดกองนโยบายและยุทธศาสตร์ รับผิดชอบเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการดำเนินการป้องกันการเกิดอาชญากรรมคดีพิเศษ

และเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมการทำงานแบบมีส่วนร่วม กรมฯ ได้พัฒนาบุคลากรให้มีทักษะ ความเชี่ยวชาญ มีทัศนคติที่ดีต่อการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และจัดทำคู่มือให้หน่วยงานในสังกัดที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางปฏิบัติราชการ เช่น คู่มือเครือข่ายดีเอสไอภาคประชาชน รวมทั้ง จัดสรรงบประมาณเพื่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของพันธมิตรและเครือข่ายในการป้องกัน ปราบปราม สืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ

ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 เป็นประจำทุกปีอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้ในการเสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายกรมสอบสวนคดีพิเศษ ปีละจำนวน 1,414,000 บาท นอกจากนี้ มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและรับฟังความคิดเห็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องที่หลากหลาย เช่น วารสาร “เครือข่ายดีเอสไอ” วิทยุชุมชนคนรักยุติธรรม 107.25 MHz เว็บไซต์ www.dsi.go.th สายด่วน 1202 Facebook และแอปพลิเคชัน คือ DSI Application เพื่อใช้สำหรับแจ้งเบาะแส ร้องเรียน ร้องทุกข์ และร้องเรียนเจ้าหน้าที่ และตรวจสอบสถานะเรื่องร้องเรียน ฯลฯ โดยสรุป ข้อมูลที่ได้จากการร้องเรียนหรือความเห็นไปยังผู้รับผิดชอบ/เสนอผู้บริหาร เพื่อปรับปรุงหรือเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานต่อไป

ต้นแบบความสำเร็จการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชน

ในการป้องกันการเกิดอาชญากรรมคดีพิเศษ

อาชญากรรมในปัจจุบันมีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการกระทำผิดมากขึ้น โดยจากการรับเรื่องเป็นคดีพิเศษ เรื่องสืบสวน และเรื่องตรวจสอบข้อเท็จจริงพบว่า กลุ่มคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ (อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การเงินการธนาคาร ภาษีอากร ฟอกเงิน กู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน แคร่ลูกโซ่) และคดีด้านการคุ้มครองผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม (อาชญากรรมที่มีผลกระทบต่อผู้บริโภค สิ่งแวดล้อมการบุกรุกที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม) มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน และเป็นคดีที่ประชาชนในระดับฐานรากหรือผู้ที่มีฐานะยากจนถึงปานกลางตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรม รวมทั้งมีผู้เสียหายเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2559-2560 ที่ผ่านมานอกจากนี้ การเคลื่อนย้ายคน/แรงงานอาจนำไปสู่ปัญหาการค้ามนุษย์ การเพิ่มขึ้นของประชากร การไม่สมดุลของการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม อาจนำมาซึ่งขบวนการอาชญากรรมระหว่างประเทศ ซึ่งองค์กรอาชญากรรมจะไม่ใช่เพียง **Organized Crime** แต่อาจอยู่ในรูปกลุ่มธุรกิจ หรือกลุ่มผลประโยชน์ที่ดำเนินธุรกิจปกติ และการส่งเสริมการท่องเที่ยวหรือธุรกิจการท่องเที่ยว ที่ทำให้เกิดการบุกรุกพื้นที่ป่าหรือพื้นที่สงวนของรัฐจากกลุ่มนายทุนชาวไทยและชาวต่างประเทศเพื่อปลูกสร้างโรงแรม รีสอร์ท หรือบ้านพัก ส่งผลกระทบกับการเกิดอาชญากรรมกลุ่มคดีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมด้วยการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน โดยให้ประชาชนและชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาอาชญากรรม เป็นการป้องกันที่เป็นที่ยอมรับว่า มีประสิทธิภาพ คุ่มค่า และสามารถลดอาชญากรรมอย่างยั่งยืน โดยดำเนินการควบคู่ไปกับมาตรการป้องกันและปราบปรามด้วย และกรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นหน่วยบังคับใช้กฎหมายพิเศษ โดยเป็นองค์กรขนาดกลางที่มีอำนาจสอบสวนทั่วราชอาณาจักร แต่ไม่มีหน่วยงานปฏิบัติงานในระดับพื้นที่หรือในส่วนภูมิภาค ด้วยเหตุผล

ดังกล่าว กรมฯ จึงสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม โดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การทำงาน ด้านการสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายภาคประชาชน ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา

เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันการเกิดอาชญากรรมคดีพิเศษอย่างยั่งยืน กรมสอบสวนคดีพิเศษ ปรับระบบและวิธีการทำงาน ที่เน้นการเปิดระบบราชการให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันการเกิดอาชญากรรมคดีพิเศษ โดยส่วนเครือข่ายการป้องกันการเกิดอาชญากรรมคดีพิเศษ กองนโยบายและยุทธศาสตร์ ส่งเสริมให้ภาคประชาชนที่มีจิตอาสาเข้ามามีส่วนร่วมในการ “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ” บนฐานแนวคิดในการขับเคลื่อนกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ “เสริมสร้าง พัฒนา รักษา ยกระดับ เชิดชู” และกรมฯ เป็นแกนกลางในการเชื่อมโยง/บูรณาการกับหน่วยงานภาครัฐอื่นที่เกี่ยวข้องเข้ามา มีส่วนร่วมสนับสนุนและเป็นหุ้นส่วน (Partnership) เช่น สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ การสังเกตพฤติการณ์บุคคลสำนักข่าวกรองแห่งชาติ เกี่ยวกับการข่าว การวิเคราะห์ข่าว การตรวจสอบ/ทานข่าว และการให้ข่าว การหาข่าวเชิงลึก สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ การกระทำความผิดรูปแบบต่าง ๆ ที่เป็นภัยต่อสังคม และกรมป่าไม้ กรมทรัพยากรธรณี กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นวิทยากรในการให้ความรู้เกี่ยวกับป่าไม้ แนวเขตอุทยานแห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้กับแกนนำเครือข่ายภาคประชาชนเกี่ยวกับการให้ข่าว การเขียนข่าวและการรายงานข่าวภาคประชาชน ฯลฯ รวมทั้ง ประยุกต์ใช้ตัวแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนของสมาคมการมีส่วนร่วมสากล (Public Participation Spectrum) ของ IAP2 (International Association Public Participation) ได้แก่ ระดับให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) คือ “ระดับรู้จัก” ระดับการปรึกษาหารือ (To Consult) คือ “ระดับมักคุ้น” ระดับการเข้ามามีบทบาท (To Involve) คือ “ระดับอุ่นใจ” และระดับความร่วมมือ (To Collaborate) คือ “ระดับไปด้วยกัน” เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการเฝ้าระวัง แจ้งเบาะแส การป้องกันการเกิดอาชญากรรมคดีพิเศษในพื้นที่ และเป็นผู้แทนในการประสานงานรับเรื่องร้องทุกข์ของประชาชน กับกรมสอบสวนคดีพิเศษ สรุปขั้นตอนการทำงานแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

1. สนับสนุนให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันการเกิดอาชญากรรมคดีพิเศษ “ระดับรู้จัก” โดยกรมฯ เปิดรับสมัครผู้ที่มีจิตอาสาเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ ไม่มีการเกณฑ์/การบังคับ เป็นไปด้วยความเป็นอิสระที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งกรมฯ มีการตรวจสอบข้อมูลจาก เลขบัตรประจำตัวประชาชน 13 หลัก ประวัติที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอาชญากรรม ยาเสพติด และไม่เป็นผู้ต้องหาในคดีความทางอาญา และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปัจจุบัน มีประชาชนจิตอาสาที่มาด้วยใจเป็นสมาชิกเครือข่ายที่ขึ้นทะเบียนทั้งสิ้น จำนวน 7,527 คน

2. เสริมสร้างศักยภาพของภาคประชาชน โดยในระยะเริ่มแรกตั้งแต่ปี 2550 กรมฯ สร้างความรู้ความเข้าใจ ให้กับเครือข่ายที่เป็นแกนนำ จำนวน 250 คน “ระดับมักคูน ผ่านกลไก การฝึกอบรม ซึ่งเป้าหมายเพื่อพัฒนาศักยภาพและทักษะเครือข่าย แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

- ❖ ระดับเบื้องต้น เป็นการอบรมให้ความรู้พื้นฐานทั่วไปแก่เครือข่ายที่เข้ามา มีส่วนร่วมครั้งแรก เพื่อสร้างเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท ภารกิจและหน้าที่ของ กรมสอบสวนคดีพิเศษ และบทบาทของเครือข่ายภาคประชาชน หลักการเขียน คำร้อง การเฝ้าระวังคดีพิเศษ การรายงานการเฝ้าระวังพื้นที่ รวมถึงช่องทาง การติดต่อกับกรมฯ
- ❖ ระดับแกนนำ เป็นเครือข่ายภาคประชาชนที่ผ่านการฝึกอบรมระดับต้น มาแล้ว มีการพัฒนาและทำงานเป็นเครือข่ายกับกรมฯ และมีผลการดำเนินการ ที่ชัดเจน โดยจะคัดเลือกเข้าพัฒนาศักยภาพและฝึกอบรมในหลักสูตรที่ เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐาน หลักการรวบรวมพยานหลักฐาน เบื้องต้น และการมอบหมายภารกิจที่เป็นเป้าประสงค์หลักของการสร้าง เครือข่ายภาคประชาชน เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการป้องกัน แจ้งเบาะแส รายงานการเกิดอาชญากรรมในระดับพื้นที่
- ❖ ระดับการสร้างชุมชนเข้มแข็ง เป็นการยกระดับเพื่อพัฒนาศักยภาพของแกน นำระดับชุมชนที่มีความเข้มแข็งให้มีการทำงานในเชิงโครงสร้าง โดยให้ ความรู้ ทักษะกับภาคประชาชนระดับชุมชนในการเฝ้าระวังการเกิดอาชญากรรม ระดับพื้นที่อย่างเป็นระบบ และเทคนิคในการแก้ไขปัญหาของชุมชน

3. สนับสนุนการมีส่วนร่วมโดยจัดให้มีเวทีที่เปิดให้เครือข่ายภาคประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการเสนอความเห็น/ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไข/ดำเนินการ รวมทั้ง เข้ามามีส่วนร่วม ในกระบวนการตัดสินใจ ผ่านกลไกการส่งเสริมกระบวนการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายภาคประชาชน ในการป้องกันอาชญากรรมคดีพิเศษ “ระดับอุ่นใจ” ซึ่งเป็นการสร้างความไว้วางใจและเปิดให้ เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วม ในรูปแบบของ “คณะทำงานส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ บริหารราชการกรมสอบสวนคดีพิเศษ” ซึ่งมาจากผู้แทนเครือข่ายภาคประชาชน และตัวแทนของ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ผู้แทนเครือข่ายภาคเอกชน โดยคณะทำงานส่งเสริม การมีส่วนร่วมฯ มีบทบาทในการเข้ามาร่วมกำหนดนโยบาย กรอบแนวทางและทิศทางของกรม สอบสวนคดีพิเศษ เกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้ภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการบริหารราชการ คณะทำงานฯ ยังมีบทบาทในการเสนอแนะในการกำหนดนโยบาย ทิศทาง แผนงาน/โครงการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชน

4. สร้างความร่วมมือในการทำงานเพื่อป้องกันการเกิดอาชญากรรมคดีพิเศษ “ระดับไปด้วยกัน” โดยส่งเสริมบทบาทเครือข่ายภาคประชาชนให้เข้ามาเป็นหุ้นส่วนการทำงาน ได้แก่

- บทบาทเป็นกลไกสำคัญในพื้นที่ในการรายงาน/เฝ้าระวัง แจ้งเบาะแส ที่เป็นเรื่องการป้องกันปัญหาอาชญากรรมคดีพิเศษ รายงานความเคลื่อนไหว ที่คาดว่าจะป็นภัยต่อประเทศ ทั้งความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคม เช่น พื้นที่เกาะยวน้อยและเกาะยาวใหญ่ อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา ที่เครือข่ายร่วมกันเฝ้าระวังและหาข่าวในพื้นที่ โดยการตรวจสอบเบื้องต้นว่าเป็นการบุกรุกในพื้นที่สาธารณประโยชน์หรือป่าสงวน เป็นพื้นที่ทับซ้อนกับพื้นที่ของประชาชนหรือไม่ และจะแจ้งข่าวพร้อมพฤติกรรมบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นที่ก่อนและหลังการบุกรุกที่ดิน เพื่อประกอบการดำเนินคดี ตลอดจนเป็นพยานในศาล ช่วยให้การดำเนินคดีมีข้อมูลหลักฐานที่ถูกต้อง ชัดเจน รวมถึงจำนวนของผู้มีส่วนร่วมในคดี ส่วนคดีที่มีความถูกต้องและครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น สามารถลงโทษผู้กระทำความผิด และคืนพื้นที่ให้ประชาชนและสังคม รวมทั้งยังช่วยยับยั้งผู้บุกรุกรายใหม่ให้ลดน้อยลง

- บทบาทร่วมดำเนินงานในลักษณะเป็นตัวแทนของกรมฯ เกี่ยวกับการรับคำร้อง และประสานการดำเนินการเกี่ยวกับการร้องทุกข์ของประชาชนในระดับพื้นที่กับกรมฯ

- บทบาทเป็นเครือข่ายเป็นผู้กระจายข่าว แจ้งเตือนภัยที่เกี่ยวข้อง และเป็นวิทยากร ตัวคูณให้ความรู้ กับประชาชนทั่วไปได้รู้เท่าทันอาชญากรรมรูปแบบต่าง ๆ และอาชญากรรมคดีพิเศษ รวมทั้ง ภัยของอาชญากรรมอื่นที่มีผลกระทบต่อประชาชน

จากการเข้ามาทำงานร่วมกันแบบหุ้นส่วนของเครือข่ายที่มีจิตอาสาและมีจิตสำนึกสาธารณะ ดังปรากฏจากคำกล่าวของผู้แทนเครือข่ายที่ว่า “หมวกไม่มี เลือไม่มี มาด้วยใจ” ส่งผลให้แกนนำเครือข่ายภาคประชาชน ในระดับพื้นที่ร่วมกันจัดตั้งศูนย์รับข้อมูลและเผยแพร่อาชญากรรมคดีพิเศษ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการกระจายความรู้ การรับรู้และการเตือนภัยของประชาชนในพื้นที่ และเป็นศูนย์ที่แกนนำเครือข่ายกำหนดเป็นสถานที่ในการรับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ของเครือข่ายภาคประชาชน ประชาชนในพื้นที่เพื่อรวบรวมส่งกรมสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งปัจจุบันได้จัดตั้งแล้ว จำนวน 6 ศูนย์ ประกอบด้วย ศูนย์รับข้อมูลและเผยแพร่อาชญากรรมคดีพิเศษจังหวัดตราด จังหวัดสระแก้ว จังหวัดน่าน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเลย (2 ศูนย์)

นอกจากนี้ กรมฯ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องในการเข้าใช้บริการ การติดต่อ สอบถามสถานภาพความคืบหน้าของเรื่องสืบสวนและคดีพิเศษ และให้ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ประหยัด และง่ายต่อการเข้าถึง ได้พัฒนานวัตกรรม/เทคโนโลยี ได้แก่ 1) Application “แจ้งเบาะแส ร้องเรียน ร้องทุกข์ หรือแจ้งออนไลน์” 2) DSI MAP คือ ระบบแอปพลิเคชันเพื่อใช้ในการตรวจสอบการบุกรุกที่ดินของรัฐ ที่สามารถใช้งานได้อยู่บนระบบ Web Browser ทั่วไปที่ใช้งานได้บนคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ หรือ Notebook 3) DSI MAP EXTEND คือ Application เพื่อใช้ในการตรวจสอบการบุกรุกที่ดินของรัฐ ซึ่งพัฒนาอยู่บนโทรศัพท์มือถือ ระบบแอนดรอยด์ (Android) ผู้ใช้งานสามารถตรวจสอบผ่านโทรศัพท์ได้ทันที (Real Time) และสามารถส่งรายละเอียดร้องเรียนโดยแนบภาพถ่ายพื้นที่เกิดเหตุมายังกรมสอบสวนคดีพิเศษได้ทันที

นอกจากนี้ กรมฯ มีเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และถอดบทเรียนการทำงาน รวมทั้งเชิดชูเครือข่ายที่มีผลงานประจักษ์ และจัดทำเป็นเอกสารเผยแพร่ เช่น เอกสาร “เครือข่ายต้นแบบดี เอชไอ ประจำปี พ.ศ. 2559” ทั้งนี้ จากการทำงานแบบมีส่วนร่วมของกรมฯ ปัจจุบันที่มีผลต่อความสำเร็จ ได้แก่ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ความมุ่งมั่น และความเป็นจิตอาสาของเครือข่าย และการสร้างแรงจูงใจ/รางวัลยกย่องเชิดชูเครือข่ายที่มีผลงานอย่างเป็นธรรม

สัมฤทธิ์ผลจากการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชน

1. การพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน

- มีข้อมูลคำร้องที่เครือข่ายภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังการเกิดอาชญากรรมคดีพิเศษ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551-2561 ส่งมายังกรมฯ ซึ่งใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ 25 เรื่อง (ส่งมาทั้งหมด 599 เรื่อง) และรายงานการเฝ้าระวังการเกิดอาชญากรรมคดีพิเศษ ในพื้นที่เกี่ยวกับยาเสพติด 452 เรื่อง การค้ามนุษย์ 100 เรื่อง การฉ้อโกงประชาชน 112 เรื่อง การบุกรุกทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 154 เรื่อง การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา 79 เรื่อง การทุจริตคอร์รัปชัน 125 เรื่อง ผู้มีอิทธิพล 159 เรื่อง
- การดำเนินการคดีพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ ที่เกิดจากเครือข่ายแจ้งเบาะแส รายงานการเฝ้าระวังหรือให้ข้อมูล และประสานความร่วมมือกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ จนกรมฯ สามารถเข้าสืบสวนในพื้นที่ และเสนอผู้บริหารเป็นคดีพิเศษ ตัวอย่างเช่น คดีพิเศษที่ 264/2553 เรื่องกรณีนายทุนบุกรุกที่ดินป่าสงวนแห่งชาติและลักลอบการขุดแร่ในพื้นที่อำเภอเชียงคาน และอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย หรือเรื่องการลักลอบขุดแร่เหล็กบริเวณป่าสงวน

แห่งชาติภูเขาแก้วและป่าดงปากชม อำเภอเชียงคน จังหวัดเลย และคดีพิเศษที่ 8/2555 เรื่องการทำเหมืองแร่โดยมิได้รับประทานบัตรเหมืองแร่ชั่วคราว หรือประทานบัตรบริเวณพื้นที่บ้านป่าเป้า ตำบลวังสะพุง จังหวัดเลย

- ลดการเกิดอาชญากรรมพิเศษ และประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งสามารถลดค่าใช้จ่ายของประชาชนในการมาติดต่อกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ

2. การพัฒนาอย่างยั่งยืนในการเฝ้าระวังการเกิดอาชญากรรมคดีพิเศษ

- ต้นแบบชุมชนที่เข้มแข็งในการปกป้องและดูแลชุมชนตนเอง และบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้ และเรียกคืนที่ดินของรัฐ โดยเรียกคืนที่ดินของรัฐ 500 ไร่ มูลค่าความเสียหาย 1,000 ล้านบาท รวมทั้งประชาชนตรวจสอบ ส.ค. 1 จากทั้งหมด 972 แปลง ตรวจสอบได้ 729 แปลง
- เกิดการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายป้องกันอาชญากรรมคดีพิเศษ ที่มาจากประชาชนที่มีจิตอาสา ที่มีพลังบริสุทธิ์ ซึ่งมีการเชื่อมโยง/ประสานความร่วมมือกัน และเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันการบุกรุกทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งรักษาสีทึบขึ้นพื้นฐานของประชาชน
- เกิดศูนย์รับข้อมูลและเผยแพร่อาชญากรรมคดีพิเศษ ที่เป็นศูนย์กลางในการกระจายความรู้ การรับรู้ และเตือนภัยประชาชนในพื้นที่ และเป็นศูนย์รับเรื่องราวร้องเรียน ร้องทุกข์ของเครือข่ายภาคประชาชนและประชาชนในพื้นที่ โดยเครือข่ายจะทำหน้าที่เป็นตัวแทนเจ้าหน้าที่ของกรมฯ ในการอำนวยความสะดวกและป้องกันการเกิดอาชญากรรมในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน

ตัวแบบ (Model) ของการขับเคลื่อนการทำงานแบบมีส่วนร่วม

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โครงการส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์: ป่าต้นน้ำขุนลาว อุทยานแห่งชาติขุนแจ จังหวัดเชียงราย

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มีวิสัยทัศน์ คือ “เพิ่มพื้นที่ป่าอนุรักษ์ให้ได้ร้อยละ 25 ของพื้นที่ประเทศไทย ภายในปี 2569” และมีภารกิจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ส่งเสริม และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชในเขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ โดยการควบคุม ป้องกันพื้นที่ป่าอนุรักษ์เดิมที่มีอยู่ และพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมให้กลับสมบูรณ์ด้วยกลยุทธ์การส่งเสริม กระตุ้น และปลูก จิตสำนึกให้ชุมชนมีความหวงแหนและการมีส่วนร่วมในการดูแลทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อเป็นการรักษาสมดุลของระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความหลากหลายทางชีวภาพ สำหรับเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร แหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า แหล่งอาหาร แหล่งนันทนาการและการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของประชาชน

กรมอุทยานฯ ให้ความสำคัญกับการเปิดระบบราชการและทำงานแบบมีส่วนร่วมในระดับความร่วมมือ (Collaborative) โดยได้สมัครขอรับรางวัลเลิศรัฐ สาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประจำปี พ.ศ. 2561 ในประเภทรางวัลสัมฤทธิ์ผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change) จากผลการดำเนินงานเกี่ยวกับ “การส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์อย่างยั่งยืน”

จากนโยบายสู่การสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบมีส่วนร่วม

กรมอุทยานฯ ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยกำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3: อนุรักษ์ ฟื้นฟูระบบนิเวศป่าต้นน้ำเพื่อรักษาสมดุลของธรรมชาติ กลยุทธ์ 1: ส่งเสริมการปลูกป่า โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และในพันธกิจของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช และในพันธกิจข้อ 3: บริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า โดยการมีส่วนร่วมบนพื้นฐานเทคโนโลยีที่เหมาะสม รวมทั้งค่านิยมองค์กรคือ “PROTECT” หมายถึง “คุ้มครองรักษา” ซึ่ง P = Participation หมายถึง ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และอธิบดีกรมฯ มีแนวนโยบายการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งยึดหลักธรรมาภิบาลและหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของตนเอง โดยมีการสื่อสารผ่านข้อสั่งการ/การประชุมมอบนโยบายแก่หัวหน้าอุทยานแห่งชาติทั่วประเทศ และเว็บไซต์ www.dnp.co.th และ www.park.dnp.go.th รวมทั้ง กรมฯ ได้จัดตั้ง

ฝ่ายพัฒนาการมีส่วนร่วมและเครือข่าย ในสำนักอุทยานแห่งชาติ ขึ้นมารับผิดชอบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

และเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมการทำงานแบบมีส่วนร่วม กรมฯ ได้พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่/บุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และจัดทำคู่มือให้หน่วยงานในสังกัดที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานในพื้นที่ เช่น คู่มือ “เคล็ด (ไม่) ลับ ฉบับ จปส.” สำหรับผู้ปฏิบัติหน้าที่ประสานงานด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม (จปส.) รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณสำหรับกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น เงินอุดหนุนชุมชนผ่านกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่อนุรักษ์หมู่บ้านละ 50,000 บาท นอกจากนี้มีการเผยแพร่ให้ข้อมูลข่าวสารและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ผ่านช่องทางที่หลากหลาย ได้แก่ เว็บไซต์ www.dnp.co.th, www.facebook.com/DNP1362, www.facebook.com/ส่วนส่งเสริมและพัฒนาชุมชนต้นน้ำ โทรศัพท์สายด่วน 1362 เวทีการประชุมสัมมนา และนำความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่ได้รับมาใช้ประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและประกอบการจัดทำแผนงาน/โครงการ/งบประมาณด้วย

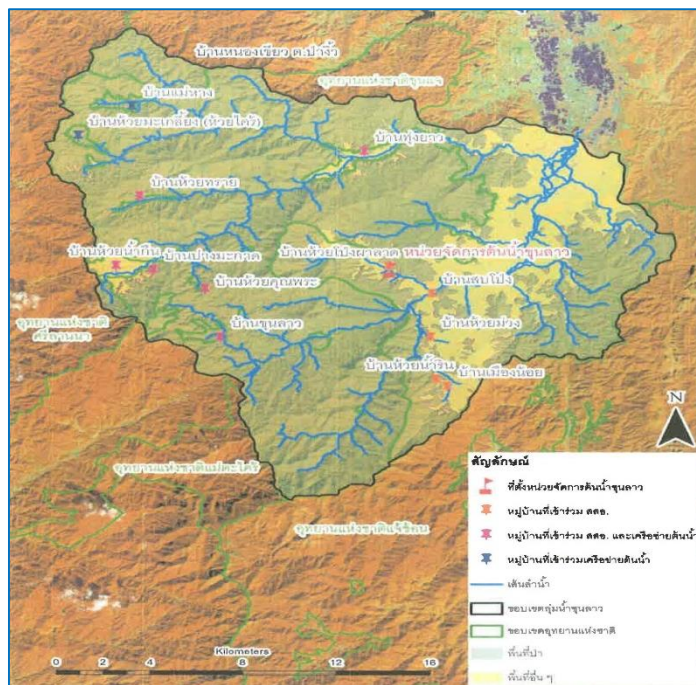
ต้นแบบความสำเร็จจากการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์: ป่าต้นน้ำขุนลาว อุทยานแห่งชาติขุนแจ จังหวัดเชียงราย

ลุ่มน้ำขุนลาว ตั้งอยู่เขตอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย มีพื้นที่ 269,817 ไร่ (431 ตารางกิโลเมตร) มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางตั้งแต่ 580 เมตร ไปจนถึง 2,031 เมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงมีความลาดชัน มีพื้นที่ราบลุ่มในหุบเขาบริเวณลำน้ำไหลผ่านประมาณร้อยละ 10 มีพื้นที่ที่มีสภาพป่าจำนวน 217,342 ไร่ (ร้อยละ 80.55 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) น้ำลาวไหลจากภูเขาสูงทางทิศใต้ลงไปทางทิศเหนือ แล้วไหลลงสู่ลำน้ำกก และลำน้ำโขงในที่สุด

ป่าต้นน้ำขุนลาว คลอบคลุมบริเวณภูเขาสูงทางทิศใต้ของลุ่มน้ำขุนลาวทั้งหมด ได้แก่ ดอยลังกา ดอยนางแก้ว ดอยมด และดอยผาโง้ม ที่ก่อเกิดห้วยสำคัญหลายสายที่ไหลลงสู่แม่น้ำลาวมีลำห้วยหลายสาย และมีความหลากหลายของป่าชนิดต่าง ๆ เช่น ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ป่าดิบชื้น ฯลฯ รวมทั้งเป็นพื้นที่รองรับน้ำและส่งน้ำหล่อเลี้ยงชุมชนจำนวน 24 หมู่บ้าน ใน 3 ตำบล ของอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ได้แก่ ตำบลแม่เจดีย์ใหม่ ตำบลแม่เจดีย์ และตำบลป่าจั่ว

จากการที่พื้นที่ป่าต้นน้ำลำธาร เป็นพื้นที่ที่กำหนดให้อนุรักษ์เป็นพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้น 1 หรือชั้น 2 ห้ามมิให้เปลี่ยนแปลงลักษณะพื้นที่ป่าไม้เป็นรูปแบบอื่นอย่างเด็ดขาดทุกกรณี เพื่อรักษาไว้เป็นพื้นที่ต้นน้ำ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2528 เรื่องการกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ และเมื่อปี 2538 กรมอุทยานฯ ได้ประกาศจัดตั้งอุทยาน

แห่งชาติขุนแจ ซึ่งครอบคลุมบริเวณป่าต้นน้ำขุนลาวทั้งหมด ด้วยเหตุผลที่ว่า เป็นผืนป่าที่อุดมสมบูรณ์ มีความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำลาว และมีเอกลักษณ์ทางธรรมชาติที่สวยงาม โดยกันพื้นที่ที่อยู่อาศัยของชุมชนออกจากพื้นที่อุทยาน แต่ไม่ได้กันพื้นที่ทำกินออกด้วย ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่อุทยานกับชุมชนต้นน้ำขุนลาว ซึ่งเป็นชาวพื้นเมืองที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยและทำกิน ตั้งแต่ปี 2524 ในการใช้ประโยชน์ที่ดินในการทำการเกษตร ซึ่งเมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้นก็ยิ่งเกิดการเพิ่มหรือขยายพื้นที่ทำการเกษตรมากขึ้น และมีการใช้สารเคมีและปุ๋ยในการปลูกพืชมากขึ้น ทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรป่าไม้ ดิน และน้ำเสื่อมสภาพลง รวมทั้งเกิดปัญหาขาดแคลนน้ำ และปัญหาไฟป่าตามมา โดยหากไม่เร่งแก้ไข ผืนป่าอันอุดมสมบูรณ์ของป่าต้นน้ำขุนลาว ก็จะเสื่อมสภาพลง ส่งผลให้เกิดปัญหาน้ำป่าไหลหลากในฤดูฝน การชะล้างพังทลายหน้าดิน เนื่องจากขาดต้นไม้และพืชคลุมดิน ปัญหาขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง เกษตรกรเดือดร้อนจากปัญหาน้ำไม่เพียงพอใช้ในการเกษตร เกิดผลกระทบกับรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งในพื้นที่ต้นน้ำและปลายน้ำ รวมทั้งการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศในภาพรวม

แผนที่เครือข่ายชุมชนในพื้นที่ป่าต้นน้ำขุนลาว

เพื่อให้ชุมชนสามารถอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน กรมอุทยานฯ ปรับบทบาทจากผู้บังคับใช้กฎหมายมาเป็นผู้ส่งเสริมและสนับสนุน (Facilitator) และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยหน่วยจัดการต้นน้ำขุนลาว สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 15 (เชียงใหม่) สังกัดสำนักอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมาพูดคุยกันถึงต้นเหตุและความต้องการของชุมชน ค้นหาสาเหตุและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น รวมทั้งสร้างสรรค์กิจกรรมในการคุ้มครอง ป้องกัน และฟื้นฟูพื้นที่ป่าขึ้นตามสภาพพื้นที่และความต้องการที่แท้จริงของชุมชน โดย ในการขับเคลื่อนกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม กรมอุทยานฯ ลงพื้นที่สร้างความรู้ความเข้าใจและใช้กลไกการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการรวมกลุ่มของชุมชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ หรือหมู่บ้านโดยรอบที่มีผลกระทบต่อพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ผ่านการคัดเลือก “คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (สสอ.) ของหมู่บ้าน” และประสานสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ได้แก่ มูลนิธิสายใยแผ่นดิน เครือข่ายชุมชนรักษ์ป่าน้ำลาว (NGO ท้องถิ่น) มูลนิธิโครงการหลวง ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยโป่ง และหน่วยงานภาครัฐอื่น เช่น กรมการปกครอง กรมการท่องเที่ยว ฯลฯ รวมทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลและชาวบ้าน/ชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ เพื่อเข้ามาเป็นภาคีเครือข่ายความร่วมมือ การทำงานร่วมกันในการรักษาผืนป่าต้นน้ำให้มีความอุดมสมบูรณ์ และคนในชุมชนอยู่กับป่าโดยไม่ทำลายป่าอย่างยั่งยืน สรุปขั้นตอนการทำงานแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

1. ส่งเสริมการจัดเวทีชาวบ้าน เพื่อระดมปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยอุทยานแห่งชาติขุนแจ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ และภาคประชาสังคม เช่น มูลนิธิสายใยแผ่นดิน และเครือข่ายชุมชนรักษ์ป่าน้ำลาว (NGO ท้องถิ่น) เข้ามาร่วมพูดคุยปรึกษาหารือกับชุมชน เกี่ยวกับประเด็นปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และปัญหาที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ในชุมชนของตนเอง และร่วมกันวิเคราะห์หาสาเหตุที่มาของปัญหา แสวงหาวิธีป้องกันและแนวทางแก้ไข ซึ่งพบประเด็นปัญหาสำคัญของชุมชนในพื้นที่ต้นน้ำขุนลาว ได้แก่ ปัญหาความขัดแย้งกับเจ้าหน้าที่อุทยาน ภัยคุกคามจากไฟป่า การบุกรุกป่าเนื่องจากการขยายพื้นที่ปลูกพืชเชิงเดี่ยว การขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง การใช้สารเคมีทางการเกษตรบนพื้นที่ต้นน้ำ
2. ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการรวมกลุ่ม โดยให้ชุมชนคัดเลือกและจัดตั้งคณะกรรมการ สสอ. ของหมู่บ้าน ที่ชุมชนคัดเลือกกันขึ้นมาเอง เพื่อให้มีบทบาทในการบริหารจัดการเงินอุดหนุนที่กรมอุทยานฯ สนับสนุนหมู่บ้านละ 50,000 บาท ให้เป็นไปตามแผนงานโครงการที่เกิดจากมติของคณะกรรมการ สสอ. ของชุมชน

3. สำรวจข้อมูลพื้นฐาน และการใช้ประโยชน์ที่ดินของชุมชนแบบมีส่วนร่วม โดยภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติขุนแจ หน่วยจัดการต้นน้ำขุนลาว โครงการพระราชดำริฯ มูลนิธิสายใยแผ่นดิน และสมาชิกชุมชน ร่วมกันสำรวจข้อมูลชุมชน จัดทำแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินรายแปลงของชุมชนทุกหมู่บ้าน รวมทั้ง เก็บข้อมูลสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ดิน น้ำ ชนิดพืชที่ปลูก และทำประวัติการใช้ที่ดินของเกษตรกร ซึ่งนำไปสู่การค้นพบทางออกของการแก้ปัญหาาร่วมกัน คือ **การส่งเสริมการปลูกกาแฟได้ร่มเงาไม้ใหญ่ ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ที่เป็นป่าต้นน้ำ**

4. ชุมชนร่วมกันกำหนดกฎ ระเบียบในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรของชุมชน โดยผ่านกลไกเวทีประชุมชาวบ้าน ซึ่งได้กำหนดกฎ ระเบียบในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรของชุมชนในแต่ละหมู่บ้าน และนำไปสู่การทำบันทึกข้อตกลงในการ **“ไม่ซื้อไม่ขายที่ดินในเขตป่าอนุรักษ์”** กับอุทยานแห่งชาติขุนแจ ซึ่งหากมีผู้ฝ่าฝืนจะใช้กติกาทางสังคมในการจัดการก่อน แต่หากไม่ยุติจะส่งให้ดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

5. ชุมชนร่วมกันวางแผนงาน/กิจกรรม และร่วมดำเนินงานที่กำหนดไว้ตามแผนที่เกิดจากมติของสมาชิกในชุมชน โดยคณะกรรมการ สสอ. จะเป็นกลไกหลักในการรวบรวมข้อเสนอแนะหรือมติที่ประชุมมาจัดทำแผนงานกิจกรรม เช่น แผนการป้องกันและควบคุมไฟป่า แผนการแก้ไขปัญหาการขยายพื้นที่ทำการเกษตร การสร้างฝายต้นน้ำแบบผสมผสาน การปลูกพืชอาหาร สมุนไพรเสริมในพื้นที่ป่า ฯลฯ และวางแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณที่ได้รับอุดหนุนมา และหน่วยจัดการต้นน้ำขุนลาวเป็นผู้ส่งเสริมและสนับสนุนคอยให้คำปรึกษาแนะนำเนื่องจากกิจกรรมที่จะดำเนินการต้องไม่ขัดกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติขุนแจด้วย ตัวอย่างเช่น การป้องกันและควบคุมไฟป่า ที่ชาวบ้านมารวมตัวกันเพื่อร่วมกันทำแนวกันไฟตามสันปันน้ำขุนลาว ทำให้สามารถระดมพลในการร่วมกับเจ้าหน้าที่รัฐในการดับไฟป่าได้อย่างรวดเร็วและผลสำเร็จดีเยี่ยม หรือแผนการแก้ไขปัญหาการตัดไม้และเปิดป่าเพื่อขยายพื้นที่ทำการเกษตร ก็มีภาคีเครือข่าย เช่น ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยโป่งเข้าร่วมในการลดพื้นที่เพาะปลูกเสาวรสลงและรับซื้อผลผลิตจากชาวบ้าน และมูลนิธิสายใยแผ่นดินเข้ามาส่งเสริมและสนับสนุนการปลูกกาแฟในรูปแบบวนเกษตรอินทรีย์ ที่พัฒนาต่อยอดให้เป็น Signature ผลผลิตจากป่าต้นน้ำขุนลาว หรือเครือข่ายชุมชนรักษาน้ำลาวเข้ามามีส่วนร่วมในการหาแหล่งทุนสนับสนุนและร่วมดำเนินการเกี่ยวกับการสร้างฝาย การสร้างถังเก็บน้ำและประปาภูเขา นอกจากนี้ ภาคีเครือข่ายยังมีส่วนร่วมในการร่วมติดตามและประเมินผลการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่ดำเนินการตามแผนงานของชุมชน โดยรายงานคณะกรรมการบริหาร สสอ. และคณะกรรมการที่ปรึกษาอุทยานแห่งชาติขุนแจ (PAC) ซึ่งมีผู้แทนจากหลายภาคส่วน (เช่น ผู้แทนมูลนิธิสายใยแผ่นดิน และผู้แทนชุมชนในพื้นที่) ด้วย

จากการทำงานแบบมีส่วนร่วมของกรมอุทยานฯ ในพื้นที่ป่าลุ่มน้ำส่งผลให้เกิดการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายชุมชนต้นน้ำ โดยปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ คือ 1) ชุมชนมีความมั่นใจและไว้วางใจหน่วยงานภาครัฐ และเปิดใจเข้าหากัน หันหน้าเข้ามาปรึกษาหารือกันเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ 2) ความร่วมมือของชุมชนและภาคส่วนต่างๆ ที่เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และเข้ามาเป็นเครือข่ายชุมชนต้นน้ำ ที่มีส่วนร่วมดำเนินงานในทุกมิติ และ 3) องค์กรภาคประชาสังคมที่มีความชำนาญการในงานด้านการอนุรักษ์บนพื้นฐานการพัฒนาคุณภาพชีวิต(เกษตรอินทรีย์) ที่สร้างความมั่นคงทางรายได้ให้กับชาวบ้านเข้าร่วมเป็นหน่วยปฏิบัติการในพื้นที่ เช่น มูลนิธิสายใยแผ่นดิน

สัมฤทธิ์ผลของการอนุรักษ์ผืนป่าต้นน้ำอย่างยั่งยืน

การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ป่าต้นน้ำขุนลาวแบบมีส่วนร่วม ครอบคลุมพื้นที่ 3 ตำบลในเขตอำเภอเวียงป่าเป้า จำนวน 168,750 ไร่ (270 ตารางกิโลเมตร) มีผลสำเร็จของการพัฒนาอย่างยั่งยืน สรุปดังนี้

1. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน

- ชุมชนในพื้นที่ต้นน้ำขุนลาว ใช้น้ำจากลำห้วยทำเป็นระบบประปาภูเขา ซึ่งเป็นน้ำสะอาด และ ไม่มีปัญหาขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง
- ชุมชนมีรายได้การขายผลผลิต ได้แก่ ใบชา กาแฟ กล้วยไม้ สับปะรดสี และน้ำผึ้งป่า กว่า 28,000,000 บาท/ ปี โดยไม่ตัดไม้ทำลายป่า และช่วยอนุรักษ์ให้พื้นป่ามีความอุดมสมบูรณ์
- ชุมชน/เครือข่ายภาคประชาชนดูแลตนเองได้ มีการจัดตั้งกฎ กติกา และข้อบังคับเครือข่ายรักษ่าต้นน้ำขุนลาว เพื่อการปกครองชุมชน ดูแลป่าและสัตว์ป่า และ การใช้ประโยชน์จากป่า
- ความยั่งยืนในการดำเนินชีวิต ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ จากการมีอาชีพที่มั่นคง เช่น มีโรงงานแปรรูปผลผลิต มีระบบอบแห้งผลผลิตชา กาแฟ เครื่องสีเปลือกกาแฟ เครื่องคั่วเมล็ดกาแฟ
- เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน คือการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟอินทรีย์รักษ่าป่าบ้านขุนลาว และสร้างแบรนด์กาแฟระดับพรีเมียม **“มีวนา (Mivana)”** กาแฟรักษ่าป่าภายใต้วิถีเกษตรอินทรีย์ และกองทุนเงินรายได้จากการขายผลผลิตจากระบบการค้าที่เป็นธรรม สำหรับใช้ในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน

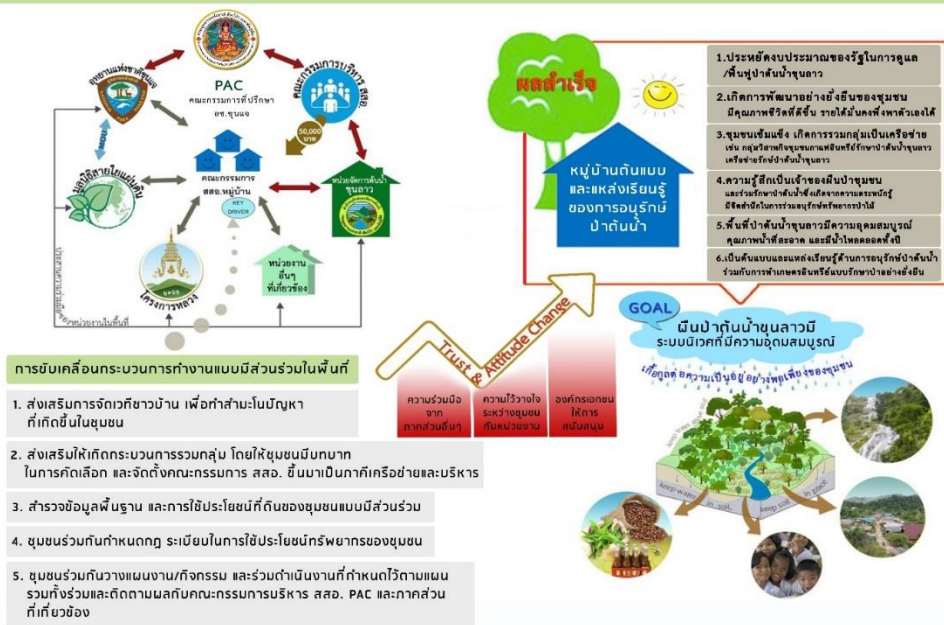
2. การอนุรักษ์ป่าต้นน้ำอย่างยั่งยืน

- กรมฯ สามารถเจรจาได้พื้นที่ป่ากลับคืน จำนวน 667.62 ไร่ สืบเนื่องมาจากชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจ และจิตสำนึกในการร่วมอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ ที่เกิดจากหลักการร่วมกันด้วยหัวใจของชา 5 สี ที่ว่า **“ชาจะดี ต้องมีป่า ชามีราคา เพราะป่าเขียว ทั้งชาทั้งป่า รวมเป็นหนึ่งเดียว โลกจะสีเขียว เศรษฐกิจมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”**
- ประหยัดงบประมาณในการดูแล/ ฟื้นฟูป่าต้นน้ำขุนลาวในเรื่องการลาดตระเวน การจัดทำแนวกันไฟ การปลูกฟื้นฟูป่า การจัดทำและซ่อมแซมฝายต้นน้ำได้ ประมาณ 5,894,750 บาท/ ปี

- เกิดหมู่บ้านต้นแบบ ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ ร่วมกับการทำเกษตรอินทรีย์แบบรักษาป่าอย่างยั่งยืน การเลี้ยงผึ้งโพรง และการจัดการโฮมสเตย์ ได้แก่ บ้านขุนลาว บ้านปางมะกาด บ้านห้วยคุณพระ บ้านห้วยทราย และบ้านห้วยน้ำกิน และเกิด “เครือข่ายรักษাপ่าต้นน้ำขุนลาว” เป็นการรวมกลุ่มชุมชนในพื้นที่ต้นน้ำขุนลาวทั้ง 8 หมู่บ้าน เพื่อร่วมกันทำกิจกรรมด้านการอนุรักษ์แหล่งน้ำและป่าต้นน้ำในพื้นที่
- พื้นที่ป่าต้นน้ำขุนลาว 168,750 ไร่ (270 ตารางกิโลเมตร) มีความอุดมสมบูรณ์ โดยตัวชีวิตทางธรรมชาติ ได้แก่ ซาลาแมนเดอร์ หรือ กะท่าง หรือ จิ้งจกน้ำ ซึ่งเป็นสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำที่หาพบได้ในลำห้วยที่ใสสะอาดบนยอดภูเขาสูงเท่านั้น ส่งผลให้น้ำในลำน้ำลาวมีคุณภาพน้ำที่สะอาดมีน้ำไหลตลอดปี

ตัวแบบ (Model) ของการขับเคลื่อนการทำงานแบบมีส่วนร่วม

รูปแบบ (Model) การส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (สสอ.) : พื้นที่ป่าต้นน้ำขุนลาว (ในเขตอุทยานแห่งชาติขุนแจ จังหวัดเชียงราย)

ประเภทรางวัลสัมฤทธิ์ผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change)

ระดับดีและชมเชย

ประเภทรางวัลสัมฤทธิ์ผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change)

ระดับดี

กรมประมง

โครงการธนาคารผลผลิตเกษตรกรด้านการประมง

บ้านซับสมบูรณ์ จังหวัดบุรีรัมย์

พื้นที่หนองซับสมบูรณ์ หมู่ที่ 7 ตำบลทุ่งจังหัน อำเภอโนนสุวรรณ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นแหล่งน้ำในชุมชนขนาดเล็กและมีลักษณะเป็นแหล่งน้ำปิดที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ ปริมาณสัตว์น้ำมีน้อย ปริมาณปลาไม่เพียงพอต่อการบริโภคของชุมชน ชาวบ้านต้องซื้อปลาจากที่อื่นใน

ราคาสูง กรมฯ จึงได้สนับสนุนให้ดำเนินการโครงการธนาคารผลผลิตการเกษตรด้านประมงบ้านหนองซับสมบูรณ์ ตำบลทุ่งจังหัน อำเภอโนนสมบูรณ์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการธนาคารฯ ประจำแหล่งน้ำ เพื่อให้สามารถบริหารจัดการแหล่งน้ำชุมชน ตลอดจนให้

ความรู้แก่ชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งและมีความสามารถในการบริหารจัดการผลผลิตสัตว์น้ำและบริหารจัดการรายได้ที่เกิดขึ้นผ่านระบบกลุ่มหรือธนาคารผลผลิตเกษตรด้านการประมง

กรมประมง

โครงการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนประมง:

กลุ่มประมงพื้นบ้านเรือเล็กหนองแพบ จังหวัดระยอง

ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ทรัพยากรสัตว์น้ำในพื้นที่จังหวัดระยองได้ลดลงอย่างมาก ในขณะที่มีเรือทำประมงมากขึ้น กรมประมงจึงได้สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มชุมชนชาวประมงพื้นบ้านเรือเล็กหนองแพบ ที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสาร หรือการรวมกลุ่มมีความเอื้ออาทรต่อกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการจัดการ เพื่อให้ทรัพยากรประมงและทรัพยากรสัตว์น้ำ

ของชุมชนท้องถิ่น โดยกลุ่มฯ ร่วมกับกรมประมง และภาคอุตสาหกรรมได้ร่วมกันกำหนดแนวเขตประมงตามแนวทางอนุรักษ์ และได้นำความรู้ทางวิชาการมาลงมือปฏิบัติเพื่อให้ใช้ทรัพยากรได้อย่างยั่งยืน

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม

โครงการถนนสายวัฒนธรรม: อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ได้ดำเนินโครงการ “ถนนสายวัฒนธรรม” มาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 โดยร่วมกับชุมชนในพื้นที่ที่มีความพร้อม มีเอกลักษณ์และ

อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นโดดเด่นอย่างเป็นรูปธรรม โดยพื้นที่ตัวอย่างอำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ซึ่งเคยเจริญรุ่งเรือง เกิดจากนักธุรกิจที่เกิดอำเภอตะพานหินต้องการที่จะพัฒนาพื้นที่บ้านเกิด นำเอกลักษณ์ที่โดดเด่นให้กลับมาเป็นจุดเด่นเป็นที่รู้จักอีกครั้ง ซึ่งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน/ชุมชน/

เครือข่ายต่างๆ ในพื้นที่ เช่น เทศบาลเมืองตะพานหิน มูลนิธิอินเตอร์ลิงค์หัวใจ สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร การท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดพิจิตร กำนันผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มอาชีพ สัมมาชีพชุมชน กลุ่มผู้ประกอบการ OTOP เป็นต้น ได้ร่วมกันค้นหาความต้องการ วิเคราะห์จุดเด่นในวัฒนธรรมท้องถิ่น ผลิตรากษ์ของชุมชน โดยชุมชน/เครือข่ายในพื้นที่มีการจัดประชุมรวมทั้งการค้นหาที่มา/ปัญหา นำมาสู่การจัดถนนสายวัฒนธรรมตะพานหิน ที่สะท้อนเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในท้องถิ่น

กรมการพัฒนาชุมชน

โครงการจัดการปัญหาหนี้สินของคนในชุมชน:

ชุมชนบ้านโป่ง อำเภอป่าแดด และอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์จัดการกองทุนชุมชน กรมการพัฒนาชุมชนได้กำหนดนโยบายการบริหารจัดการเงินทุนชุมชนให้มีประสิทธิภาพ โดยการศึกษารูปแบบการบูรณาการกองทุนชุมชนต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน และจัดเวทีวิพากษ์เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสม แสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานภาคี ทั้งภาคราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาชน (ธนาคาร

ออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร) โดยการหาวิธีการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานสถาบัน การจัดการเงินทุนชุมชน การเพิ่มเติมองค์ความรู้ให้แก่

คณะกรรมการสถาบัน การจัดการเงินทุนชุมชน รวมทั้งสนับสนุนเครื่องมือ

ในการดำเนินงานฯ ในพื้นที่ พร้อมทั้ง ติดตามประเมินผล และถอดบทเรียนสถาบันการจัดการเงินทุนชุมชนที่ประสบผลสำเร็จ ในการบริหารจัดการหนี้ไปสู่ว 1 ครั้วเรือน 1 สัญญา ให้เป็นแบบอย่างและเป็นประโยชน์ต่อสถาบัน การจัดการเงินทุนชุมชนอีกหลายแห่งที่ยังไม่สามารถหาทางออกในการบริหารจัดการหนี้ของตัวเองได้

กรมสอบสวนคดีพิเศษ

โครงการคืนที่ดินและปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และที่ดินของรัฐ:
อุทยานแห่งชาติสิรินาถ จังหวัดภูเก็ต

จากปัญหาการบุกรุกยึดถือครอบครองที่ดินในเขตอุทยานแห่งชาติสิรินาถ และในเขตป่า

สงวนแห่งชาติ ป่าเขา รวก ป่าเขาเมือง อำเภอดกลาง

จังหวัดภูเก็ต มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากราคาที่ดินในบริเวณดังกล่าวมีราคาสูง ลักษณะของเอกสารสิทธิที่ออกมานั้นขัดต่อหลักของกฎหมายหลายแปลง โดยผู้บุกรุกที่ดินได้นำ ส.ค. 1 ของราษฎรที่อยู่ในพื้นที่อื่น กรบมา จึงได้ลงไปในพื้นที่เพื่อรับฟังความเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หาแนวทางในการป้องกันการบุกรุกอุทยาน โดยมีกำนันผู้ใหญ่บ้าน ปลัดอำเภอดกลาง และผู้แทนอุทยานแห่งชาติสิรินาถ ร่วมวางแผนการดำเนินการและกำหนดพื้นที่เป้าหมาย พร้อมทั้งให้เครือข่ายเข้ามามีบทบาทในการเฝ้าระวัง แจ้งเบาะแสการป้องกันการเกิดอาชญากรรมคดีพิเศษในพื้นที่ และเป็นผู้แทนในการประสานงานรับเรื่องร้องทุกข์ของประชาชนกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ

กรมป่าไม้

โครงการพัฒนาพื้นที่สีเขียวคืงบางกะเจ้า (ป่าในเมือง)

จังหวัดสมุทรปราการ

พื้นที่สีเขียวคืงบางกะเจ้ามีจำนวน 11,818 ไร่ เป็นพื้นที่ในความรับผิดชอบของกรมป่าไม้จำนวน 1,276 ไร่ มีปัญหาเรื่องการบริหารจัดการ มีสภาพเสื่อมโทรม บางแปลงเป็นแหล่งทิ้งขยะและสิ่งปฏิกูลทำให้เกิดปัญหาน้ำเน่าเสีย ปัญหาการขยายตัวของ

ชุมชนเมือง กรมฯ จึงได้บูรณาการระหว่างหน่วยงานราชการ และประสานความร่วมมือกับภาคเอกชนสถาบันการศึกษา และ ชุมชน

ในท้องถิ่น ปรึกษาหารือร่วมกันในการกำหนดนโยบาย การวางแผนงานโครงการพัฒนาพื้นที่สีเขียว เพื่อกำหนดกลไกการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นพื้นที่สีเขียว และเป็นป่าในเมืองที่สมบูรณ์ พร้อมทั้งให้การสนับสนุนทรัพยากร ทั้งในเรื่องของงบประมาณและการทำกิจกรรมในลักษณะกิจกรรมเพื่อสังคม (Social Enterprise) ปัจจุบัน กรมป่าไม้ได้ร่วมกับองค์การภาครัฐ และภาคเอกชนในการพัฒนาพื้นที่ราชพัสดุในลักษณะนี้ไปแล้ว รวม 60 แปลง พื้นที่ 178-3-20 ไร่

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

โครงการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน:

กลุ่มอนุรักษ์ชุมชนคลองเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ

ในอดีตที่ผ่านมามีปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ทรัพยากรสัตว์น้ำลดน้อยลง ส่งผลต่อรายได้ของชาวประมง เกิดการย้ายถิ่นไปประกอบอาชีพอื่น กลุ่มอนุรักษ์บ้านคลองเสาธง

ตำบลบางปู อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จึงได้ร่วมมือกับกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในการร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลในพื้นที่หน้าบ้านตัวเองในนามเครือข่ายรักษ์อ่าวไทยตอนบน ประกอบด้วยสมาชิกจากชุมชนชายฝั่งที่มีสภาพทางภูมิศาสตร์คล้ายคลึงกัน 6 จังหวัด ได้แก่

ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ กรุงเทพมหานคร สมุทรสาคร สมุทรสงคราม และเพชรบุรี ซึ่งกลุ่มฯ ได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ร่วมเสนอแผนงานโครงการต่างๆ รวมถึงการติดตามประเมินผล ในทุกกิจกรรมของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำอย่างยั่งยืน

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

โครงการส่งเสริมความร่วมมือประมงพื้นบ้าน เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง: กลุ่มประมงพื้นบ้าน ตำบลกระบุรี จังหวัดพังงา

ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งกำลังประสบปัญหาความเสื่อมโทรม อันเนื่องมาจากการเจริญเติบโตของกิจกรรมต่างๆ บริเวณชายฝั่ง และการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจึงเข้าไปสร้างความร่วมมือกับกลุ่มประมงพื้นบ้าน ตำบลกระบุรี อำเภอกะบุรี จังหวัดพังงา

ส่งเสริม สนับสนุนให้กลุ่มฯ เข้าร่วมเป็น กลุ่มชุมชนชายฝั่ง และกลุ่มอาสาสมัครพิทักษ์

ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยกรมฯ สนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และเป็น

ตัวแทนในการประสานงานกับหน่วยงานองค์กรอื่นๆ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมการปกครองสถาบันการศึกษา และหน่วยงานเอกชน พร้อมทั้งส่งเสริมความร่วมมือของกลุ่มฯ ในการทำกิจกรรมต่างๆ ของโครงการอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยแนวคิด

เศรษฐกิจพอเพียง คือการพัฒนาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท คือ ใช้ประโยชน์จากทะเลอย่างไรให้สมดุล มีกินมีใช้ตลอดไป

สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โครงการวิถีแห่งศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน:

การจัดการคุณภาพน้ำแม่น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

แม่น้ำพองซึ่งเปรียบเสมือนสายเลือดหลักของชาวขอนแก่น ประสบปัญหามลพิษทางน้ำที่รุนแรง ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ระบบนิเวศน์ ปลาในกระชังของประชาชนเสียหายจำนวนมาก นำไปสู่ความขัดแย้ง สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม จึงได้นำแนวคิดการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน โดยยึดหลักการศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา มาสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อการจัดการคุณภาพน้ำแม่น้ำพองอย่าง

ยั่งยืน ผลักดันให้เกิดพหุภาคีร่วมลงนาม “ปฏิญญาน้ำพอง” โดยสร้างภาคีเฝ้าระวังแม่น้ำพอง เครือข่ายการเฝ้าระวังมลพิษทางน้ำเชิงรุก (แม่น้ำพอง) และจัดตั้งคณะทำงานและคณะกรรมการจัดทำแผนการบริหารจัดการลุ่มน้ำพอง ดำเนินกลยุทธ์สู่การจัดการแม่น้ำพองที่ยั่งยืน ส่งผลให้คุณภาพน้ำแม่น้ำพองช่วงท้ายฝายหนองหวายอำเภอโนนสูง ถึง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มีแนวโน้มดีขึ้น

สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โครงการสร้างร่วมมือด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่เพื่อรองรับ

การเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศ จังหวัดสุโขทัย

สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการอย่างเป็นรูปธรรมในการแก้ปัญหาขยะที่จะนำไปสู่ปัญหามลพิษ

ทางอากาศ โดยร่วมกันจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมรณรงค์ ลด คัดแยก และใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยชุมชน โดยสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการปัญหาขยะ มูลฝอย ส่งเสริมและสนับสนุนเพิ่มองค์ความรู้แก่โรงเรียนและชุมชนโดยรอบ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และเป็นการบูรณาการความร่วมมือกันจากทุกภาคส่วนในชุมชนกิจกรรมเพิ่ม

พื้นที่สีเขียวในพื้นที่สาธารณะประโยชน์ และกิจกรรมเพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่สาธารณะประโยชน์ คัดเลือกพื้นที่/ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม โดยคณะกรรมการเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) เป็นผู้ตัดสินใจคัดเลือกพื้นที่การดำเนินโครงการ ในส่วนของสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสุโขทัย จะเป็นผู้สนับสนุนข้อมูลด้านวิชาการ และข้อมูลประกอบการตัดสินใจ

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

โครงการโรงพยาบาลประชารัฐ ราษฎร์ – รัฐร่วมใจในการดูแลผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ป่วยติดบ้านติดเตียงและระยะท้ายในชุมชนแบบบูรณาการ จังหวัดขอนแก่น

จากปัญหาจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น ขณะที่สถานพยาบาลไม่พอเพียง สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

จึงได้ดำเนินนโยบายการมีส่วนร่วม ภายใต้แนวคิด “คนขอนแก่นไม่ทอดทิ้งกัน” โดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาร่วมกันคิดร่วมตัดสินใจร่วมดำเนินการร่วมตรวจสอบและประเมินผล โดยได้มีการระดมความคิดจาก

การมีประชาคมตำบลอำเภอและจังหวัด พร้อมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน มี MOU ทั้งในระดับจังหวัดและอำเภอ โดยโรงพยาบาลชุมชน ร่วมมือกับชุมชน และ อปท. ในการเป็นที่สนับสนุนการฝึกงานจิตอาสา เพื่อค้นหาคนดี มีคุณธรรม ให้ได้เข้าเรียนพยาบาล รวมทั้งให้การสนับสนุนความรู้และงบประมาณ และจัดพยาบาลพี่เลี้ยงร่วมสนับสนุนการศึกษาพยาบาลชุมชนสามารถเรียนรู้จนเป็นพยาบาล ที่มีความรู้ความสามารถ ดูแลจ้างงานตามโครงการที่สอนน้องหลังจบเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการทำงาน และจัดให้มีผู้ประสานงานตำบลเป็นที่ปรึกษา

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

โครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวเด็กและเยาวชน และติดตามหลังปล่อย:
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดบุรีรัมย์

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีหน้าที่ในการดำเนินงานให้เด็กและเยาวชนเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ติดตาม ดูแล และประเมินเด็กและเยาวชนให้มีความพร้อมก่อนปล่อยตัว จะต้องมีการจัดเตรียมและดำเนินงานในด้านนี้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัว พร้อมทั้งจะออกไปใช้ชีวิตในสังคมภายนอก และดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างราบรื่น ไม่หวนกลับไป

กระทำผิด สถานพินิจ

และคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดบุรีรัมย์จึงได้ประสานความร่วมมือกับคณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนสำหรับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดบุรีรัมย์เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการสภาพปัญหาของเด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง และครอบครัว ตั้งแต่ในขั้นตอนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 3 ดำเนินการ โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในการร่วมคิดร่วมวางแผน และร่วมดำเนินการ

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โครงการจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์เทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์

ปัญหาสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ในพื้นที่ต่างๆ มีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น เช่น ปัญหาการบุกรุกทำลาย บดบังภูมิทัศน์ ภูมิทัศน์เมืองไม่มีระเบียบแบบแผน และความเสี่ยงต่อธรรมชาติ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงได้ดำเนินการจัดทำแผนจัดการ

สิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ ในพื้นที่นำร่องที่มีความสำคัญทางทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม โดย สผ. จัดประชุมจัดทำแผนฯ ร่วมกับสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองประจวบฯ ประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้แทนชุมชน และประชาชนในชุมชนในเขตเทศบาลเมืองที่สนใจ และ สผ. ร่วมกับภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย จัดทำผังการจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์เทศบาลเมืองประจวบฯ เพื่อประกอบกับการจัดทำแผนจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ฯ และการมีส่วนร่วมในการนำแผนจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์เทศบาลเมืองประจวบฯ ไปสู่การปฏิบัติ โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

โครงการสร้างเครือข่ายศูนย์เตือนภัยพิบัติภาคประชาชน

จังหวัดเชียงรายมีภูมิประเทศเป็นเทือกเขาสูง ในทุกๆ ปี จังหวัดเชียงราย จะได้รับอิทธิพลจากร่องมรสุมและร่องความกดอากาศต่ำพัดผ่าน ทำให้เกิดฝนตกหนักติดต่อกันเป็นเหตุทำให้เกิดอุทกภัยและดินโคลนถล่มในพื้นที่จังหวัดเชียงราย กรมป้องกันและบรรเทา

สาธารณภัยจึงเปิดโอกาสให้ประชาชน/อาสาสมัคร/เครือข่ายที่มีบทบาทเป็นคณะกรรมการเครือข่ายฯ

เข้ามาร่วมในการดำเนินกิจกรรมของกรม ในลักษณะ

“ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ

ร่วมแก้ปัญหา” มีการพัฒนาเครือข่ายและเสริมสร้างศักยภาพ

อาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เป็นระบบและ

มีประสิทธิภาพ และมีการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐด้วยกัน ได้แก่ องค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมอุตุนิยมวิทยา กรมชลประทาน

กรมทรัพยากรธรณี หน่วยงานเอกชน โดยใช้วิธีการ 3 ประสาน ระหว่างกรมป้องกันและ

บรรเทาสาธารณภัย ชุมชน/หมู่บ้านพื้นที่เสี่ยงภัย และเครือข่าย/อาสาสมัคร ในการดำเนินงาน

กรมพัฒนาที่ดิน

โครงการธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ สร้างชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืน จังหวัดสตูล

กรมพัฒนาที่ดิน ได้กำหนดนโยบายให้สถานีพัฒนาที่ดิน

ทุกจังหวัดจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ ตั้งแต่ปีงบประมาณ

พ.ศ. 2558 โดยมีการส่งเสริมให้หมอดินอาสา เกษตรกร ที่ผลิตปุ๋ย

หมักได้มีการรวมกลุ่มและจัดตั้ง “ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์” ในพื้นที่

สถานีพัฒนาที่ดินทั่วประเทศ และจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์

ต้นแบบเพื่อเป็นตัวอย่างแหล่งความรู้ให้แก่เกษตรกรที่สนใจการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ได้ศึกษา

การบริหารจัดการธนาคารสินค้าเกษตรให้เติบโตอย่างมั่นคงซึ่งตั้งเป้าให้ทุกจังหวัดมีธนาคารปุ๋ย

อินทรีย์ต้นแบบจังหวัดละ 1 แห่ง สถานีพัฒนาที่ดินสตูลได้เล็งเห็นถึงสภาพปัญหาดินเสื่อมโทรมในพื้นที่จังหวัด ซึ่งจำเป็นต้องใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการช่วยปรับปรุงบำรุงดิน ประกอบกับความต้องการใช้ปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพดีของเกษตรกรในพื้นที่มีมาก และจังหวัดสตูลมีผู้ประกอบการโรงงานต่างๆ ซึ่งมีเศษวัสดุเหลือใช้มากมาย เช่น กากปาล์มน้ำมัน ชี้เถาไม้ยางพารา

ชี้เลื้อย และเปลือก ยางพารา เหมาะเป็นอย่างยิ่งที่จะนำมาผลิตปุ๋ยอินทรีย์ จึงได้ดำเนินการจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ขึ้น ทั้งนี้เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายในการใช้สารเคมีที่มีต้นทุนสูง และแก้ความเสื่อมโทรมให้เกิดขึ้นในระยะยาวส่งผลให้เกิดการลดละเลิกการเผาเศษวัสดุต่างๆ ลดการใช้สารเคมี อีกทั้งยังช่วยในเรื่องการลดต้นทุนการผลิตทางการเกษตรได้อีกด้วย

กรมส่งเสริมการเกษตร

โครงการพูนพิน 9101 ตามรอยเท้าพ่อ ภายใต้ร่มพระบารมี
เพื่อการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน: ตำบลท่าข้าม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เขตพื้นที่ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีปัญหาในเรื่องเกษตรกรบางรายขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสม เนื่องจากที่ผ่านมาเกษตรกรส่วนใหญ่ ต้องการผลผลิต

ให้ได้มาก จึงปลูกโดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสม ใช้ปุ๋ยเคมีมาก และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น เกษตรกรเน้นเพียงการผลิตให้ได้ผลผลิตปริมาณสูง ทำให้เกษตรกรไม่สนใจพัฒนาคุณภาพการผลิต ส่งผลให้ผลผลิตที่ออกสู่ตลาดมีแนวโน้มคุณภาพต่ำ ขณะที่ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ดังนั้น เมื่อรัฐบาล โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ดำเนินงานโครงการ

9101 ตามรอยเท้าพ่อ ภายใต้ร่มพระบารมี เพื่อการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืนจึงเป็นโอกาสที่เกษตรกรในชุมชนจะได้ร่วมกันคิดวิธีการในการแก้ปัญหาด้านการเกษตรของชุมชน เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน ด้วยชุมชนเอง โดยมีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดการ ร่วมคิด วิเคราะห์ แก้ไขปัญหา ต่อยอด และพัฒนา โดยมีหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชนมาบูรณาการการทำงานร่วมกัน เพื่อให้เกษตรกรทำการผลิต ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงสู่การทำเกษตรที่มีความยั่งยืน

จังหวัดแม่ฮ่องสอน

โครงการสานพลังในการแก้ไขปัญหาสถานะบุคคล
เพื่อคืนความสุขอย่างยั่งยืน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ราษฎรส่วนใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นชนกลุ่มน้อยอาศัยอยู่ในพื้นที่สูง ซึ่งมีทั้งบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยและบุคคลที่เกิดนอกราชอาณาจักรไทยแต่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่เป็นเวลานาน ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ห่างไกลจากศูนย์ราชการการเดินทางมาติดต่อกับหน่วยงานราชการเป็นไปด้วยความลำบากต้องใช้เวลามากกว่า 1 วัน ส่งผลให้ราษฎรส่วนหนึ่งประสบ

ปัญหา คุณภาพชีวิตต่ำ ขาดเอกสารทางการทะเบียนราษฎรและหลักฐานแสดงตนไม่สามารถเดินทางออกนอกพื้นที่ควบคุมได้ ไม่สามารถสมัครเข้าทำงานกับหน่วยงานรัฐหรือเอกชนได้ ต้องประกอบอาชีพที่ผิดกฎหมายในพื้นที่ จังหวัดแม่ฮ่องสอนจึงได้ดำเนินนโยบายให้องค์กรอาสาสมัครเอกชน (NGOs) และพัฒนาเครือข่ายจิตอาสา เพื่อช่วยดำเนินการเกี่ยวกับการพิจารณาได้สัญชาติไทยร่วมกับจังหวัดแม่ฮ่องสอน

จังหวัดแม่ฮ่องสอน

โครงการสร้างป่า สร้างรายได้ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้ร้อยละ 87 ของพื้นที่จังหวัด แต่ความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้ มิได้สร้างรายได้ให้แก่ผู้คนในจังหวัด เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตป่าเป็นป่าสงวนแห่งชาติ ชุมชนมีรายได้ไม่พอเลี้ยงชีพ ต้องลักลอบเก็บหาของป่า (หัวบุก) บางครั้งต้องถูกจับกุมและดำเนินคดี และการรับซื้อบุกจากบริษัทเองก็ได้อาณาที่ไม่เป็นธรรม จังหวัดแม่ฮ่องสอนจึง

จัดตั้งคณะทำงานคณะกรรมการขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนาแปรรูป “บุก” ในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน มอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยกันขับเคลื่อนการดำเนินงานในภาระกิจของตนพร้อมทั้งให้บูรณาการการทำงานทุกภาคส่วน รวมกลุ่มเพื่อจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนการจัดตั้งจุดรับซื้อบุกที่ชุมชนเกิดความสะดวกสบาย

ในการ ซื้อขาย การร่วมกำหนดราคาซื้อขายบุก การต่อรองราคากับบริษัทรับซื้อ รวมถึง การสร้างกติกาของกลุ่มในชุมชนขึ้น มีการจัดการด้านพื้นที่การปลูกบุก โดยกำหนดกฎระเบียบ เงื่อนไข กติกา และสร้างระบบการรับรู้ ทำความเข้าใจ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สร้างแปลง ต้นแบบเพื่อการเรียนรู้ โดยใช้แนวพระราชดำริ “สร้างป่า สร้างรายได้”

จังหวัดสุพรรณบุรี

โครงการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาคนและสังคมระดับจุลภาค (คนดีศรีสุพรรณ)

จากตัวอย่างคุณภาพของคนในสังคมของประเทศญี่ปุ่น นำไปสู่การริเริ่มโครงการ เยาวชนคนดีศรีสุพรรณ, หมู่บ้านคนดีศรีสุพรรณ จนพัฒนาเป็นโครงการคนดีศรีสุพรรณ โดยมีหลักการในการพัฒนา 3 ประการคือ ฟังตนเอง ประชาชนมีส่วนร่วม และประสานงาน

ระดมทรัพยากรในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยจังหวัดสุพรรณบุรีได้กำหนดคุณลักษณะของ คนดีศรีสุพรรณ 11 ประการ และขับเคลื่อนเป็น วิถีปฏิบัติตามคุณลักษณะฯ โดยทุกภาคส่วนทั้ง ส่วนราชการ เอกชน และประชาชนมีส่วนร่วม

ในการร่วมกำหนดวิธีการดำเนินการ และ มาตรการต่างๆ ของชุมชนตนเอง นอกจากนี้ยังมีการตั้งสำนักงานคนดีศรีสุพรรณ ที่มี คณะกรรมการมาจากทั้งภาครัฐ และภาคประชาชน ทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนโครงการทั้งจังหวัด, มูลนิธิคนดี ศรีสุพรรณทำหน้าที่สนับสนุนทุนดำเนินการตามโครงการ ที่แต่ละกลุ่มเสนอ หน่วยงานภาครัฐ มีหน้าที่นำคุณลักษณะ คนดีศรีสุพรรณไปบูรณาการกับภารกิจปกติของแต่ละ หน่วยงาน พร้อมทั้งจัดให้มีศูนย์ปฏิบัติการคนดีศรี สุพรรณทั้งระดับหมู่บ้าน/ตำบล/อำเภอ โดยเป็นคณะทำงานภาคประชาชนเพื่อช่วยกันกำหนด นโยบาย และมาตรการในชุมชนของตนเองตามแนวทางคนดีศรีสุพรรณ และช่วยกันกำกับ ดูแล ให้คนในชุมชนทำตามกติกาที่วางไว้

ประเภทรางวัลสัมฤทธิ์ผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change)

ระดับชมเชย

กรมพัฒนาที่ดิน

โครงการแหล่งน้ำ...สร้างดินสู่การพัฒนาที่ดินแบบมีส่วนร่วม

พื้นที่ ตำบลนาขา อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร เป็นพื้นที่ที่มีความแห้งแล้ง ฝนตก แต่ไม่สามารถกักเก็บน้ำไว้ในดินได้ เนื่องจากลักษณะของดินเป็นดินทรายไม่อุ้มน้ำ ก่อให้เกิดปัญหาในการทำเกษตร ผลผลิตได้รับความเสียหาย ราคาตกต่ำ รวมทั้งเกษตรกรยังขาดโอกาส

ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อการปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นที่ให้ผลตอบแทนทางด้าน

เศรษฐกิจที่สูงกว่า เช่น พุเรียน มะนาว ฝรั่ง เป็นต้น

จากการประชุมรับฟังความคิดเห็นของ

เกษตรกรและชุมชน ปัญหา มีความเห็น

เพื่อการเกษตร กรมพัฒนาที่ดินจึงเข้ามา

ร่วมคิดและวิเคราะห์สภาพ

ร่วมกันที่จะสร้างอ่างเก็บน้ำ

สำรวจพื้นที่ และร่วมกันออกแบบ และสร้างอ่างเก็บน้ำ จำนวน 3 แห่ง พร้อมฝายน้ำล้น จำนวน 15

แห่ง และระบบท่อส่งน้ำสายหลัก ทว่าการกระจายน้ำยังไม่ทั่วถึงในทุกพื้นที่ อบท.จึงร่วมสนับสนุน

งบประมาณจัดทำระบบท่อส่งน้ำสายรอง ผ่านหมู่บ้านต่างๆ ครอบคลุมพื้นที่ 85 ไร่

ของพื้นที่ทั้งหมดในตำบลนาขา และเพิ่มระบบส่งน้ำใช้แรงดันสูงในบางช่วง โดยประชาชนในพื้นที่

ลงทุนในการจัดซื้อมิเตอร์น้ำและท่อเพื่อต่อจากท่อหลัก นำแหล่งน้ำเข้าในพื้นที่ของตนเองเป็น

รายแปลง ผลจากการที่มีระบบประปาหมู่บ้าน ที่กระจายน้ำให้กับเกษตรกรและประชาชนทั่วไปได้

ใช้อย่างทั่วถึง ส่งผลให้สามารถทำการเกษตรได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

กรมกิจการผู้สูงอายุ

โครงการศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุจังหวัดนครพนม
(อาคารเจริญ คุณหญิงวรรณ ลิ่ววัฒนภักดี)

ประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 และในปี พ.ศ. 2574 จะมีประชากรสูงอายุมากกว่าร้อยละ 25 ของประชากรทั้งประเทศ ซึ่งจะมีผลต่อค่าใช้จ่าย

ด้านสุขภาพและการจัดสวัสดิการของรัฐ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้พัฒนาศักยภาพและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น กรมกิจการผู้สูงอายุ จึงจัดโครงการศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมผู้สูงอายุ (ศพอส.) ในชุมชนทั่วประเทศ เพื่อเป็นศูนย์รวมการจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ผู้สูงอายุ โดยการดำเนินงานของ ศพอส.

นครพนม อยู่ในรูปแบบของคณะกรรมการ รวม 3 คณะ ได้แก่ คณะกรรมการที่ปรึกษา (ผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม เป็นประธาน) คณะกรรมการบริหาร (คัดเลือกจากคณะกรรมการที่ปรึกษาและชมรมผู้สูงอายุ) และคณะกรรมการดำเนินงาน (ผู้สูงอายุเป็นประธาน และกรรมการ) ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุทั้งด้านสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อม สามารถลดค่าใช้จ่ายการจัดสวัสดิการรักษายาพยาบาลของภาครัฐ เป็นการพัฒนากุณมนุษย์ให้มีความเสมอภาคในการดำเนินกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นในสังคม

กรมวิชาการเกษตร

โครงการพัฒนาชุมชนต้นแบบตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบมีส่วนร่วม:
ตำบลลำแดง อำเภอลำสนธิ จังหวัดสงขลา

ปัญหาของเกษตรกร ตำบลลำแดง อำเภอลำสนธิ จังหวัดสงขลา คือการเกษตรพึ่งพาได้น้อยลง เนื่องจากรายได้จากการทำนาไม่พอต่อการดำรงชีพ เกษตรกรส่วนหนึ่งอพยพแรงงานไปสู่ภาคบริการและอุตสาหกรรม เกิดปัญหาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมตามมา ดังนั้น

กรมวิชาการเกษตรจึงได้พัฒนาการเกษตรให้มีความพอเพียงต่อการดำรงชีพของเกษตรกรในชุมชน และเพื่อสร้างต้นแบบชุมชนเกษตรที่น่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research)"

โดยเป็นการวิจัยที่ชุมชนและผู้มีส่วนได้เสียมาร่วมกันค้นหา
แนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ
ร่วมติดตามผล ร่วมสรุปบทเรียน โดยเน้นการปฏิบัติจริงใน
ไร่นาในชุมชน และเป็นการพัฒนาทั้งระบบ คือ เศรษฐกิจ
สังคม สิ่งแวดล้อม ต้องทำงานร่วมกันทั้งกรมวิชาการ
เกษตร (สวพ.8) และเกษตรกร โดยนำองค์ความรู้จาก 2 ส่วน
หลัก คือ “นาศาสตร์พระราชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และ
23 หลักทรงงาน” มาประยุกต์ใช้ร่วมกับการนำผลงานวิจัยของ สวพ.8 ที่ได้ค้นคว้าพัฒนา
ด้านเทคนิคการผลิตพืชเพื่อความพอเพียง จาก จ.พัทลุง มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับเกษตรกร
จังหวัดสงขลา

กองทัพบก

โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตในมิติสุขภาพแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีสภาพปัญหาพื้นฐานจากความไม่สงบ จึงส่งผลถึงการขาดแคลน
บุคลากรทางการแพทย์ ทั้งแบบทั่วไป และแบบที่ต้องการความเชี่ยวชาญพิเศษ ในขณะที่ภาครัฐ
ตลอดจนภาคเอกชนได้มีความพยายามที่จะสนับสนุนงบประมาณสำหรับการจัดซื้ออุปกรณ์ต่างๆ
และการปรับปรุงสิ่งก่อสร้าง โครงสร้างพื้นฐาน กองทัพบก โดยกรมแพทย์ทหารบกได้เริ่มจัดให้มี
หน่วยด้านการแพทย์ทหารบกส่วนหน้าลงมาในพื้นที่ เริ่มต้นที่การออกหน่วยแพทย์/ทันตกรรม
เคลื่อนที่ตามชุมชนต่างๆ แต่
ความขาดแคลนดังข้างต้นได้
ความช่วยเหลือด้านบุคลากร
พัฒนาจากภาคส่วนในพื้นที่
เพียงพอที่จะสามารถแก้ไข
ตั้งแต่กองทัพไทยจึงปรับ

อย่างไรก็ตาม ยังไม่สามารถแก้ไข
เมื่อเวลาผ่านไปมากขึ้น ความต้องการ
ต่างๆ จากภายนอกพื้นที่ ยังมีมากขึ้น การ

ยังไม่มี ความเข้มแข็ง
ปัญหาจากภายในได้
แนวทางใหม่เป็น
ตั้งแต่ระดับ ตำบล
สุขภาพ ปรับเปลี่ยน
ทหารบก เป็นผู้
ลงสู่พื้นที่ ให้เห็น

การแสวงหาแนวร่วมด้านมิติสุขภาพ ของ
อำเภอ จังหวัด และ ระดับเขตบริการ
รูปแบบ กระบวนการคิด คือ ศูนย์แพทย์
ประสาน เชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และ ชุมชน
ปัญหา โยงใยสาเหตุปัญหา แสวงหาทางออกร่วมกัน ติดตามผลร่วมกัน เน้นชุมชนเป็นหลัก นำไปสู่
ความไว้วางใจ ศรัทธา เชื่อมั่น ในการเข้าไปตั้งการมีส่วนร่วมจากศูนย์แพทย์ทหารบก จังหวัดชายแดน
ภาคใต้ มุ่งสู่การแก้ไขปัญหของชุมชน ทำให้การดำเนินการขับเคลื่อนเป็นไปอย่างราบรื่น

กรมราชทัณฑ์

โครงการเตรียมความพร้อมด้านอาชีพของผู้ต้องขัง: เรือนจำกลางจังหวัดฉะเชิงเทรา

เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา มีผู้ต้องขังเพิ่มจำนวนขึ้นมาก โดยผู้ต้องขังเหล่านี้เมื่อต้องโทษเข้าเรือนจำ ทำให้ขาดโอกาสทั้งด้านการทำงาน และความรับผิดชอบต่อครอบครัว เกิดปัญหาขาดรายได้เลี้ยงครอบครัว และนำไปสู่การเกิดปัญหาสังคมเรือนจำกลางฉะเชิงเทรา

ข้อจำกัดด้านสถานที่ ทรัพยากรและบุคลากรในการฝึกอาชีพให้แก่ผู้ต้องขัง รวมทั้งเล็งเห็นปัญหาที่สังคมไม่ยอมรับผู้พ้นโทษเข้าทำงาน จึงจัดทำโครงการส่งนักโทษเด็ดขาดออกทำงานฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการนอกเรือนจำ โดยใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ โดยการแสวงหาสถานประกอบการ (เครือข่ายการฝึกวิชาชีพ)

ที่ต้องการรับผู้ต้องขังเข้าฝึกอาชีพ และร่วมกับสถานประกอบการ คัดเลือกผู้ต้องขังที่มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการเข้าฝึกอาชีพ รวมทั้งร่วมประเมินผลผู้ต้องขัง โดยมีการจัดทำ MOU สถานประกอบการ คัดเลือกผู้ต้องขังที่เข้าหลักเกณฑ์ตามคุณสมบัติที่ต้องการ เรือนจำส่งนักโทษที่ได้รับอนุมัติแล้วออกทำงานในสถานประกอบการนอกเรือนจำ (มีผู้คุม), ร่วมกับสถานประกอบการ กำกับดูแล ติดตาม ประเมินผลการทำงานของผู้ต้องขัง รับ Feedback จากสถานประกอบการ ปรับปรุงรูปแบบให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการ

กรมโยธาธิการและผังเมือง

โครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่: จังหวัดจันทบุรี

เดิมพื้นที่โครงการเป็นพื้นที่ตาบอดไม่มีทางเข้า-ออก และส่วนใหญ่เป็นพื้นที่รกร้างไม่มีการใช้ประโยชน์ ทำให้เกิดปัญหาด้านการระบายน้ำ น้ำท่วมขังในพื้นที่ กรมโยธาธิการและผังเมือง โดยสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดจันทบุรี จึงได้ประสานความร่วมมือจากทุก

ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ในการขับเคลื่อนการดำเนินโครงการ เริ่มจากการให้ประชาชน (เจ้าของ ที่ดิน) และผู้ที่เกี่ยวข้องมาพูดคุยร่วมกัน มีการประชุมกลุ่มย่อยในแต่ละโซน เพื่อร่วมกันกำหนดผัง เพื่อให้ได้ข้อมูลของผังจัดรูปแบบที่ดินใหม่ และแก้ปัญหา น้ำท่วมขัง โดยเจ้าของที่ดินยอมสละ

อัตราปันส่วนที่ดินเพิ่มขึ้น เพื่อให้มีการขุดลอกเปิดลำรางให้กว้างและเร่งระบายน้ำท่วมขังออก และเห็นชอบร่วมกันให้คงสภาพลำรางไว้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการระบายแทนการฝังท่อนอกจากนี้ยังมีการบริหารจัดการพื้นที่ร่วมกันในพื้นที่ที่ได้มาจาก “การปันส่วนที่ดิน” ซึ่งประชาชน (เจ้าของที่ดิน) ที่เข้าร่วมโครงการจะสละที่ดินบางส่วนของตนเองตามอัตราปันส่วน เพื่อใช้เป็นพื้นที่สำหรับสร้างสาธารณูปโภค สาธารณูปการ

สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน

โครงการส่งเสริมและพัฒนาก๊าซชีวภาพเพื่อใช้ในชุมชน:

ตำบลท่าดินดำ อำเภอยะบาดาล จังหวัดลพบุรี

พื้นที่อำเภอยะบาดาล จังหวัดลพบุรี มีจำนวนฟาร์มหมู 64 ฟาร์ม และมีจำนวนสุกรทั้งสิ้น 112,744 ตัว ซึ่งขบวนการเลี้ยงหมูจะเกิดของเสียและน้ำเสียรวมทั้งเกิดมลภาวะทางกลิ่น มีปัญหาแมลงวันซึ่งเป็นพาหะนำโรค สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงานได้รับงบประมาณจาก

กองทุนอนุรักษ์พลังงานในการดำเนินงาน จึงได้ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของโครงการสำรวจฟาร์มสุกร สำรวจแนวทางการเดินท่อก๊าซไปสู่ชุมชน ทำการประชาสัมพันธ์บ้านเพื่อรับฟังความคิดเห็น โดยมีตัวแทนครัวเรือน ผู้มีส่วนได้

ส่วนเสียเข้าร่วม โดยเจ้าของฟาร์มหมูยินดีที่จะนำมูลสุกรและน้ำเสียเข้ามาบำบัดเพื่อลดมลภาวะทางกลิ่น และดำเนินการชีวภาพ ขณะที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนในการเดินท่อแก๊ส และบริหารท่อแก๊สแล้วเสร็จ พร้อมทั้งจัดตั้งคณะกรรมการและกองทุนหมู่บ้านในการบริหารจัดการก๊าซ และมีการกำหนดข้อบังคับกลุ่มผู้ใช้ก๊าซจากมูลสัตว์ มีการกำหนดระเบียบการประชุมคณะกรรมการบริหารและสมาชิก การเงินการบัญชี ระยะเวลาจากจ่ายก๊าซ การจัดสรรกำไรสุทธิ และการตรวจสอบบัญชี เป็นต้น

ติดตั้งระบบผลิตก๊าซ
ดำเนินการร่วมคิด
จัดการหลังจากระบบ

กรมประมง

โครงการการมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการปิดอ่าวไทยตอนกลาง

เนื่องจากการพัฒนาเทคโนโลยีทางการประมง และปริมาณเรือที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้การประมงมีมากกว่าที่ธรรมชาติผลิตทดแทนได้ทัน การปิดอ่าวในช่วงจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี จึงมีมาตั้งแต่ 2527 โดยห้ามการใช้เครื่องมือบางชนิด ในฤดูปลาวางไข่

อย่างไรก็ตามช่วง 4 ปีที่ผ่านมาปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้ในอ่าวไทย ลดลง ในปี 2560 กรมจึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการวางมาตรการปิดอ่าว โดยสนับสนุนประมงท้องถิ่นให้จัดตั้ง เป็นองค์กรชุมชนประมงท้องถิ่น และส่งเสริมศักยภาพองค์กร ชุมชนประมงท้องถิ่น สนับสนุน

การมีส่วนร่วมในการจัดทำนโยบาย สนับสนุนการรวมกลุ่ม และ เผยแพร่ความรู้ข่าวสาร รวมทั้งนำข้อเสนอแนะจาก ชาวประมง และประเพณีที่มีติดต่อกัน กำหนดขนาดเรือที่ห้ามหรืออนุญาตให้ทำ ประมงได้ช่วงปิดอ่าว พร้อมทั้งเสริมศักยภาพ ของเครือข่ายประมงพื้นบ้านจังหวัด อยู่ ทำให้เครือข่ายเข้าใจในหลักการปิดอ่าว ขณะเดียวกันกรมฯ ได้ร่วมดำเนินการพูดคุยทำความเข้าใจกับชาวประมง และเป็นตัวกลาง ในการพูดคุยกับกลุ่มประมงพาณิชย์ เพื่อเป็นเวทีทำความเข้าใจและลดความขัดแย้งระหว่าง ประมงทั้งสองกลุ่มในการร่วมปิดอ่าว

ประจวบคีรีขันธ์ที่มี และข้อมูลเชิงวิชาการ

กรมโรงงานอุตสาหกรรม

โครงการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ: อำเภอบินทร์บุรี จังหวัดพิจิตร

การพัฒนาอุตสาหกรรมที่ผ่านมาก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยและอาชีวอนามัยต่อสังคม บางพื้นที่ประสบปัญหาน้ำเน่าเสีย อากาศเป็นพิษส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน กรมโรงงาน อุตสาหกรรมจึงได้คัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย ตั้งคณะกรรมการจัดทำแม่บทและ แผนปฏิบัติการ การส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนร่วมกันผลักดันและส่งเสริมให้เกิด การพัฒนาเมืองอุตสาหกรรม รวมถึงการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ในลักษณะที่ส่งเสริมให้เกิดความยั่งยืน โดยมีคณะกรรมการสำคัญ คือ คณะกรรมการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศระดับจังหวัด คณะทำงาน

ขับเคลื่อนอุตสาหกรรมเชิงนิเวศในพื้นที่ คณะทำงาน เครือข่ายอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ Eco Network โดยคณะทำงานเครือข่ายอุตสาหกรรมเชิงนิเวศนี้เป็นกลไกหลักในการสร้างการมีส่วนร่วมกับภาคส่วนต่างๆ โดยคณะทำงานชุดนี้ประกอบด้วยเบญจภาคีคือ ภาครัฐ ภาคท้องถิ่น ผู้ประกอบการโรงงาน ภาคการศึกษาและภาคประชาชน รวมทั้งในบางพื้นที่อาจจะมีประชาชนชาวบ้านเข้าร่วมอยู่ด้วย

จังหวัดสกลนคร

โครงการพัฒนาโคเนื้อคุณภาพอย่างเป็นระบบครบวงจร:

จังหวัดสกลนคร

จังหวัดสกลนครเป็นแหล่งผลิตโคเนื้อ โคขุนคุณภาพขนาดใหญ่ของประเทศ เนื้อโคขุนเป็นผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่สำคัญ เป็นที่รู้จักและยอมรับกันทั่วประเทศ ตลาดผู้บริโภคมีความต้องการเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง จังหวัดสกลนคร ได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาในภาคการเกษตร ด้านการผลิตโคเนื้อ โคขุนที่เกิดขึ้น จังหวัดสกลนครโดยสำนักงานปศุสัตว์

จังหวัดสกลนคร จึงได้ดำเนินการ “การพัฒนาโคเนื้อคุณภาพอย่างเป็นระบบครบวงจร จังหวัดสกลนคร” (Sakonnakhon model) ขึ้น โดยจังหวัดสกลนครได้อนุมัติและมอบหมายให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด

โครงการ โดยมีการกำหนดแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ **ต้นทาง** เน้นการรวมกลุ่มเกษตรกร เพื่อฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยง

ส่งเสริมเกษตรกรปลูกพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดี **กลางทาง** เป็นการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการผลิตโคเนื้อคุณภาพเข้าสู่ระบบมาตรฐาน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน พัฒนาโรงฆ่าสัตว์และตัดแต่งซากสัตว์ ห้องเย็นเก็บรักษาและบ่มเนื้อโคเข้าสู่ระบบมาตรฐาน GMP พัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้าเนื้อโคขุนเพื่อเพิ่มมูลค่า เพิ่มศักยภาพการขนส่งสินค้าให้สามารถรักษาคุณภาพสินค้าได้ตลอดระยะเวลาการขนส่ง **ปลายทาง** เป็นการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจโคเนื้อ เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายและขยายตลาด เพื่อเพิ่มการบริโภคเนื้อโคขุนคุณภาพรองรับค่านิยม Food Tourism , Agro Tourism Green travel

สกลนครดำเนินการรูปแบบการดำเนินงานเพิ่มศักยภาพการผลิตสร้างความเข้มแข็งการจัดการโคเนื้อโคขุน

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (องค์การมหาชน)

โครงการพัฒนาเครือข่ายเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงในการงดเหล้าของชุมชน:
อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ จังหวัดศรีสะเกษ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ร่วมกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการณรงค์ ลด ละ เลิกการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษา โดยการดำเนินงานจะอยู่ภายใต้กรอบการทำงาน 3 ด้าน ประกอบด้วย (1) การณรงค์ เช่น การรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา งดเหล้าตลอดพรรษาและการงดเหล้าตลอดชีวิต มีข้อตกลงใจของบุคคล การจัดกิจกรรมทั้งก่อน ระหว่าง และ หลังออกพรรษา (2) การพัฒนาจิตใจ โดยการใช้แนวทางการสนับสนุนทางจิตใจ เช่น แนวทางพุทธ แนวทางแพทย์แผนไทย แนวทางด้านจิตวิทยา (3) การสร้างเครือข่าย เช่น การ

สร้างเครือข่ายคนหัวใจหิน ขมรมคนหัวใจเพชร ซึ่งมุ่งเน้นการดำเนินกิจกรรมในระดับพื้นที่ สำหรับการรณรงค์ในปี 2560 นอกเหนือไปจากการจัดกิจกรรมทั้ง 3 ด้าน จะมีการเปลี่ยนจากแนวทางตามกรอบการทำงานรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษามาเป็นการดำเนินงานที่มีการบูรณาการเชิงระบบ (System based) มากยิ่งขึ้น คือเป็นการขับเคลื่อนงานทั้งระบบครบวงจร ตั้งแต่ระดับการผลักดันนโยบายเกี่ยวกับการจำหน่ายและบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การส่งเสริมสิ่งแวดล้อมปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การส่งเสริมศักยภาพชุมชนให้สามารถสร้างการมีส่วนร่วมและขับเคลื่อนงานระดับพื้นที่ การพัฒนาขีดความสามารถของบุคคล โดยเฉพาะผู้ติดสุราให้สามารถเลิกดื่ม รวมถึงการถ่ายทอดประสบการณ์ของตนเองให้ผู้อื่นตระหนัก และลด ละ เลิกดื่มได้ รวมถึงการจัดบริการคัดกรอง บำบัดช่วยเหลือฟื้นฟู ผู้เสพและผู้ติดสุรา เพื่อช่วยให้กลุ่มเป้าหมายสามารถลด ละ เลิกการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่ายขึ้น

ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ (องค์การมหาชน)

โครงการพัฒนาชุมชนหัตถกรรมต้นแบบผ้าทอกระเหรี่ยงบ้านหลายแก้ว:
อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนหัตถกรรม (Craft Communities) มุ่งเน้นอนุรักษ์ภูมิปัญญา วิถีชีวิตชุมชน การพัฒนาทักษะฝีมือ ขยายตลาด เพิ่มมูลค่าให้ชุมชนหัตถกรรมจำนวน 12 ชุมชน มีความเข้มแข็งและยั่งยืน และในปี พ.ศ. 2560 ได้คัดเลือกชุมชนใหม่ 6 ชุมชนเพื่อทำการพัฒนาเชิงลึกเป็นชุมชนต้นแบบ โดยมีกระบวนการ ตั้งคณะกรรมการคัดเลือก กำหนดเกณฑ์คัดเลือกชุมชน (ข้อมูลสำมะโนอุตสาหกรรม ข้อมูล OTOP ข้อมูล SME ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย ข้อมูลหัตถกรรมรายจังหวัด ข้อมูลผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมไทย) สืบหาความต้องการชุมชน โดยการจัดให้มีเวทีหารือแนวทางขับเคลื่อนโครงการพัฒนาหัตถกรรมร่วมกับสมาชิกชุมชนหัตถกรรม จำนวน 8 ชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิด ศ.ศ.ป. ในการสืบสานภูมิปัญญา

หัตถกรรมในท้องถิ่น แลกเปลี่ยนทัศนคติกับภาคีเครือข่าย ประสพการณ์ครูช่าง-ทายาท และค้นหาปราชญ์ท้องถิ่น โดยได้บูรณาการการทำงานร่วมกับส่วนราชการ เช่น วัฒนธรรมจังหวัด พาณิชย์จังหวัด อบต. อาจารย์

มหาวิทยาลัย โรงเรียน เป็นต้น โดยชุมชนหัตถกรรมทอผ้ากระเหรี่ยง บ้านหลายแก้ว ต.บงตัน อ.ดอยเต่า จ.เชียงใหม่ ศ.ศ.ป. เป็นการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคส่วนอื่นในการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ สนับสนุนให้เกิดศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมผ้าทอกระเหรี่ยงและสนับสนุนช่องทางการจัดจำหน่าย เพื่อให้ชุมชนสามารถสืบสานภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่นให้ยั่งยืนต่อไป

ประเภทรางวัลผู้นำหุ้นส่วนความร่วมมือ (Engaged Citizen)

ระดับดีเด่น

เครือข่ายสิ่งแวดล้อมมั่ง ดอยสุเทพ-ปุย 12 หมู่บ้าน

โครงการเสริมสร้างเครือข่ายอาสาสมัครเฝ้าระวังไฟฟ้า ลอดหมอกควัน พื้นที่อุทยานแห่งชาติ ดอยสุเทพ-ปุย และพื้นที่โดยรอบ เป็นแกนนำในการรวมเครือข่าย 12 ชุมชน เพื่อร่วมกันจัดทำแนวกันไฟ ลาดตะเวน ตั้งด่านสกัดอยู่ยาม ไฟป่า ร่วมดับไฟ และร่วมประเมินผลพื้นที่เสี่ยง ทำให้ปัญหาหมอกควันลดลง 80% เทียบกับปี 2559

นายบรรเทิง นวมภักดี

โครงการยกระดับเครือข่ายเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ จังหวัดเพชรบุรี ประธานเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนปศุสัตว์เพชรบุรี เป็นผู้นำเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนปศุสัตว์ (โคเนื้อ) ที่เกิดจากการรวมกลุ่มกันของวิสาหกิจชุมชนแต่ละกลุ่ม โดยเชื่อมโยงระบบการผลิตตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ

นายชิษณุพงศ์ สุขสวัสดิ์

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ณ แม่น้ำลี้และลำน้ำแม่ทา ผู้ใหญ่บ้านบ้านดง เป็นแกนนำในเวทีชาวบ้าน สามารถดึงประชาชนมาให้ความร่วมมือกับทหาร อบต.และภาคเอกชน วางแผนและดำเนินกิจกรรมแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำและอุทกภัยในพื้นที่ เช่น การสร้างฝายชะลอน้ำ การบริหารจัดการน้ำ ฯลฯ

นายเสถียร ชัยนาม

โครงการส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์: ป่าต้นน้ำขุนลาว อุทยานแห่งชาติขุนแจ จังหวัดเชียงราย ผู้ใหญ่บ้านห้วยน้ำกั้น เป็นผู้นำในเวทีชาวบ้านในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติฯ และเป็นแกนหลักให้เกิดการร่วมกลุ่มชุมชนอีก 8 หมู่บ้าน เป็น “เครือข่ายรักษ์ป่าต้นน้ำขุนลาว” และได้รับเลือกเป็นประธานเครือข่าย

ประเภทรางวัลผู้นำหุ้นส่วนความร่วมมือ (Engaged Citizen)

ระดับชมเชย

บุคคล/กลุ่มบุคคล	ผลงาน
1. นายวันชัย สวัสดิ์แดง	การบริหารการใช้น้ำของชลประทานมหาสวัสดิ์ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม เป็นผู้ผลักดันให้เกิดกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานมหาสวัสดิ์ เพื่อแก้ไขปัญหาหน้าท่วม น้ำแล้ง น้ำเสีย และน้ำกร่อย โดยบูรณาการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานต่างๆ
2. กลุ่มผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยสงสัย อำเภอกำแพง จังหวัดเพชรบุรี	การบริหารจัดการน้ำอ่างเก็บน้ำห้วยสงสัย เป็นแกนหลักในการผลักดันให้เกิดกลุ่มผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยสงสัย เพื่อการบริหารจัดการน้ำอ่างเก็บน้ำห้วยสงสัย เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งการใช้น้ำของชุมชน
3. นางเปรมปรีดิ์ ไตรรัตน์	โครงการพัฒนาพื้นที่สีเขียวคู้บางกะเจ้า (ป่าในเมือง) จังหวัดสมุทรปราการ เป็นแกนนำให้เกิดการรวมตัวของเครือข่ายสมาชิก และขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่สวนป่าชุมชนในพื้นที่ ต.บางกะเจ้า จนเกิดแหล่งเรียนรู้ระบบนิเวศทางธรรมชาติที่สำคัญของประเทศ
4. นายเทียนชัย โตเตบ	โครงการส่งเสริมความร่วมมือประมงพื้นบ้านเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง: กลุ่มประมงพื้นบ้าน ตำบลกระบุรี จังหวัดพังงา เป็นผู้นำกลุ่มประมงพื้นบ้านกำหนดแนวทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กำหนดและจัดทำแนวเขตอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเป็นเขตห้ามทำประมงด้วยเครื่องมือทุกชนิด จัดตั้งธนาคารสัตว์น้ำ (ปูม้า หมึกกระดองลายเสือและแมงดาทะเล) เพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศ

บุคคล/กลุ่มบุคคล	ผลงาน
5. นายบรรเจิด อุดมสมุทรศิริชัย	โครงการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน:กลุ่มอนุรักษ์ชุมชน คลองเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นแกนนำจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายรักษ์อ่าวไทยตอนบน จัดตั้งโรงเรียนนอกกะลา(บ้านลุงสอนหลาน) เพื่อเป็นสถานศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นสอนการรักษาสิ่งแวดล้อมชายฝั่งทะเล จัดกิจกรรมอนุรักษ์ในพื้นที่ วางซั้งบ้านปลาบ้านหมึก จากไม้ไผ่ กิจกรรมผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแปรรูป
6. นายสมศักดิ์ เครือวัลย์	โครงการศูนย์กสิกรรมธรรมชาติสองสลึง ตำบลสองสลึง อำเภอกาหลง จังหวัดระยอง เป็นแกนนำจัดตั้งศูนย์กสิกรรมธรรมชาติสองสลึง เพื่อขับเคลื่อนการทำเกษตรอินทรีย์ ปรับเปลี่ยนวิถีการทำเกษตรเคมีสู่การเกษตรแบบอินทรีย์ ส่งผลให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ คนในชุมชนมีรายจ่ายในครัวเรือนลดลง เชื่อมโยงเครือข่ายและการจัดการ ตั้งแต่การผลิตจนถึงตลาดแบบครบวงจร
7. นายสุทธิ มะหะเลา	การดำเนินงานของสมาคมเพาะเลี้ยงปลาทะเลไทย เป็นแกนนำก่อตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงปลากระพงกลุ่มแม่น้ำบางปะกง และพัฒนาเป็นสมาคมผู้เพาะเลี้ยงปลาทะเลไทย ผลักดันให้สมาชิกสมาคมฯ ขึ้นทะเบียนฟาร์มเป็นฟาร์มมาตรฐาน
8. กลุ่มเครือข่ายชุมชนหัวใจสีเขียว	โครงการจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์เทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ เป็นแกนนำจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายชุมชนหัวใจสีเขียว และผลักดันการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายฯ “การจัดกิจกรรมทำดีเพื่อพ่อ” เพื่อให้เป็นไปตามแผนจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ เทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์

บุคคล/กลุ่มบุคคล	ผลงาน
9. นายธงชัย แซ่เถา	โครงการส่งเสริมการตลาดกรีนมาร์เก็ตแบบบูรณาการโดยใช้การตลาดนำ: เพชรบูรณ์ เป็นแกนหลักในการรวมกลุ่มและประสานกับภาครัฐในการจัดตั้งสหกรณ์ผักปลอดภัยภูทับเบิก
10. นางสาวเนาวรัตน์ บุญมี	โครงการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากผลิตภัณฑ์มังคุดสดบรรจุกล่องตามโครงการเมืองเกษตรสีเขียว จังหวัดจันทบุรี เป็นประธานในเวทีสาธารณะ ระดมความคิดเห็นเพื่อสนับสนุนงานวิจัย และเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน
11. เครือข่ายหมอดินอาสาตำบลลุมพุก อำเภอคำชะอี จังหวัดยโสธร	โครงการปลูกฮักท้องถิ่น หมอดินอินทรีย์วิถียโสธร เป็นแกนนำจัดตั้งกลุ่มเกษตรผสมผสานบนพื้นที่ในชุมชนและจัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ในพื้นที่ของตนเองและรวบรวมเกษตรกรเข้าร่วมเป็นสมาชิกเพื่อการพัฒนา

สรุปความสำเร็จ ในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารราชการ

สรุปความสำเร็จ ในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารราชการ

การประเมินผลการดำเนินการเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ เพื่อมอบรางวัลเลิศรัฐ สาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประจำปี พ.ศ. 2561 เป็นการตรวจประเมินผลการดำเนินการหน่วยงานที่สมัครขอรับรางวัล ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ตามหลักเกณฑ์การพิจารณารางวัลเลิศรัฐ สาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประจำปี พ.ศ. 2561 ซึ่งจากการตรวจประเมินพบว่า หน่วยงานที่ได้รับรางวัลฯ ในระดับดีเด่น จะเป็นหน่วยงานที่มีการเปิดระบบราชการให้ประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามาร่วมทำงานอย่างชัดเจน สรุปแยกตามประเภทรางวัลได้ดังนี้

รางวัลเปิดใจใกล้ชิดประชาชน (Open Governance)

หน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ และเปิดระบบราชการในระดับการให้ข้อมูล (Inform) และระดับการรับฟังความคิดเห็น/การปรึกษาหารือ (Consult) อย่างเป็นรูปธรรม โดยสามารถแสดงให้เห็นว่า เป็นองค์กรที่มีการสื่อสารสองทาง (Two-way Communication) สรุปดังนี้

1. การให้ข้อมูลข่าวสาร

องค์กรจะมีการให้ข้อมูล/ข่าวสารที่จำเป็นที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องตามบทบาทภารกิจขององค์กรผ่านช่องทางต่าง ๆ ที่หลากหลาย เช่น เว็บไซต์ขององค์กร Youtube Facebook และการสร้างความรู้ความเข้าใจในเวทีอบรม/สัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต่าง ๆ ฯลฯ และได้พัฒนาหรือนำนวัตกรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศ/ดิจิทัลใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการสื่อสารข้อมูลไปยังกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน โดยประชาชนสามารถนำข้อมูลที่เผยแพร่ผ่านช่องทางต่าง ๆ โดยเฉพาะข้อมูลที่สื่อสารผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์/สื่อดิจิทัล สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการประมวลผลหรือวิเคราะห์แนวโน้ม/สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชนได้อย่างดียิ่ง

2. การรับฟังความคิดเห็น/การปรึกษาหารือ

องค์กรมีช่องทางที่ใช้ในการรับฟังความคิดเห็น /ข้อร้องเรียน/ข้อเสนอแนะ ที่ครอบคลุม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/กลุ่มเป้าหมาย และในเชิงพื้นที่อย่างกว้างขวางชัดเจน โดยกำหนดให้มีระบบ/การจัดการเกี่ยวกับความคิดเห็น /ข้อร้องเรียน/ข้อเสนอแนะที่เป็นรูปธรรม มีการจัดตั้งศูนย์รับเรื่องร้องเรียน/ร้องทุกข์ และมีระบบ/เจ้าหน้าที่ที่สรุปและนำความเห็นไปใช้เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน รวมทั้งรายงาน/เสนอต่อผู้บังคับบัญชา นอกจากนี้ มีการพัฒนาหรือนำนวัตกรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศ/ระบบดิจิทัลสมัยใหม่ มาประยุกต์ใช้ในการรับฟังความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ/ข้อร้องเรียน ทำให้ประชาชน/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับการแก้ปัญหาที่รวดเร็วขึ้น หรือได้รับการบริการที่มีคุณภาพยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า หน่วยงานที่ได้รางวัลในระดับดีเด่น ในประเภทรางวัลเปิดใจใกล้ชิดประชาชน (Open Governance) จะเป็นองค์กรที่มีการเปิดระบบราชการโดยการให้ข้อมูลและรับฟังความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง และสอดคล้องตามภารกิจหลักขององค์กร ครอบคลุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและกลุ่มเป้าหมายขององค์กรอย่างกว้างขวางและชัดเจน และมีระบบ/การจัดการที่สะท้อน Accountability ขององค์กร ที่มีการนำความคิดเห็นหรือข้อร้องเรียนไปใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน หรือมีการแจ้งผลตอบกลับ รวมทั้ง สะท้อนถึงการทำงานที่มีประสิทธิภาพขององค์กร และการตอบสนองในการแก้ไขปัญหา/ความต้องการของประชาชนได้อย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจนมากขึ้น ตลอดจนประชาชน/ผู้รับบริการ /ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อาจเป็นผู้ได้รับผลกระทบทางลบ มีโอกาสได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ ที่นำไปสู่ความเชื่อมั่น/ศรัทธาต่อภาพลักษณ์องค์กร และการเปิดระบบราชการอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืนต่อไป

รางวัลสัมฤทธิ์ผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change)

หน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ โดยเปิดระบบราชการให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในระดับการเข้ามาเกี่ยวข้อง (Involve) และระดับความร่วมมือ (Collaborate) อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งหน่วยงานที่ผ่านมาตรฐาน

การประเมินให้ได้รับรางวัลในระดับดีเด่น จะมีการเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในระดับความร่วมมือ และมีความสำเร็จที่แสดงถึงการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นต้นแบบที่จะนำไปสู่การพัฒนา/ต่อยอดการเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน/พื้นที่ การรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายที่เป็นหุ้นส่วนความร่วมมือชัดเจน โดยสามารถสรุปภาพรวมได้ดังนี้

1) มีการดำเนินงานที่สะท้อนการทำงานแบบภาคีเครือข่าย ที่นำผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมทำงานในลักษณะพหุภาคี/ภาคีเครือข่ายและภาคีที่เข้าร่วมทำงานมีการเชื่อมโยง และทำงานร่วมกันอย่างชัดเจน

2) การเข้ามามีบทบาทร่วมดำเนินการของภาคประชาชน/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง/เครือข่ายที่ชัดเจน โดยในการทำงานมีภาคประชาชน/สมาชิกเครือข่าย/ภาคีที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาท ร่วมในการดำเนินงานในภารกิจ เป็นหุ้นส่วนและร่วม รวมทั้งมีการประสานความร่วมมือจากภาคส่วนอื่น เช่น ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ ภาคเอกชน ฯลฯ และบูรณาการกับหน่วยงานภาครัฐอื่นในพื้นที่

3) บทบาทของหน่วยงานที่แสดงให้เห็นการให้ความสำคัญกับการเปิดระบบราชการและทำงานแบบมีส่วนร่วม โดยในระยะเริ่มดำเนินการหน่วยงานจะเป็นกลไกหลัก (Key actor) ในการประสานและเชื่อมโยงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องให้เข้ามามีส่วนร่วมและเกิดการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง ซึ่งหน่วยงานจะมีบทบาทในการสร้างความร่วมมือและบริหารเครือข่าย (Network Manager) ซึ่งการดำเนินงานในระยะต่อมาหน่วยงานจะมีบทบาทเป็นเพียงผู้ส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวก (Facilitator) รวมทั้ง ประสาน/เชื่อมโยงให้เกิดความร่วมมือในการทำงาน และทำงานร่วมกันแบบหุ้นส่วนความร่วมมือ (Partnership)

4) ผลสำเร็จที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/ดำเนินงาน สะท้อนให้เห็นว่าเกิดประโยชน์กับคนในชุมชน ทั้งในเรื่องของรายได้ที่เพิ่มขึ้น คุณภาพชีวิต/ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และการอนุรักษ์ พื้นฟู/รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งผลสำเร็จที่เกิดขึ้นยังก่อให้เกิดผลกระทบที่ดีขึ้นต่อสังคม/ประเทศโดยรวม

5) แนวโน้มของการพัฒนาที่ยั่งยืนจากการทำงานร่วมกันแบบหุ้นส่วนความร่วมมือในพื้นที่ของทุกภาคส่วน ที่เกี่ยวข้อง โดยเห็นได้จากการสรุปหรือถอดบทเรียน/การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และเชื่อมโยงประสบการณ์ร่วมกันระหว่างเครือข่าย และความสำเร็จของการดำเนินงานสามารถเป็นต้นแบบ หรือศูนย์เรียนรู้/แหล่งเรียนรู้ สำหรับชุมชนในการเรียนรู้ หรือเป็นแหล่งในการศึกษา/ดูงานของผู้สนใจ ซึ่งจะนำไปสู่การขยายผลตามแนวทางการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อไป รวมทั้งการดำเนินงานสะท้อนการพัฒนา และการขยายผล/ต่อยอด ความมั่นคงในอาชีพหรือรายได้และ

คุณภาพชีวิตของชุมชน/เครือข่ายในพื้นที่อย่างยั่งยืน ตลอดจนเกิดความไว้วางใจ เชื่อมั่น และศรัทธา รวมถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างภาคี/เครือข่ายที่เข้ามาทำงานร่วมกันแบบกัลยาณมิตรอย่างชัดเจน

โดยมีข้อค้นพบที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จ ดังนี้

1. ผู้บริหารของหน่วยงานให้ความสำคัญกับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม โดยเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย และการสื่อสารนโยบาย เพื่อเป็นทิศทางนำไปสู่การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่ชัดเจน
2. ผู้นำ เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเอื้อหรือส่งเสริมให้เกิดการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม และเป็นผู้สร้างให้เกิดพลังความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้นำที่เป็นทางการหรือผู้นำที่ไม่เป็นทางการ เช่น ผู้บริหารของส่วนราชการ ผู้นำชุมชน/ท้องถิ่น หรือปราชญ์ชาวบ้าน เป็นต้น โดยเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) เป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการ (Facilitator) เป็นผู้กระตุ้นให้เกิดกิจกรรม (Advocator) เป็นผู้ไกล่เกลี่ยกรณีเกิดปัญหา (Mediator) และเป็นผู้เสริมสร้างพลัง (Empower) ที่จะช่วยให้การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมบรรลุผลอย่างแท้จริง
3. เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยสามารถเป็นผู้บริหารจัดการเครือข่าย (Network Manager) หรือมีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุน (Facilitator) รวมทั้งการเป็นเจ้าภาพ/กลไกหลัก (Key Actor) ตลอดจนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการทำงานร่วมกับประชาชน รวมถึงมีทัศนคติที่ดีต่อกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน
4. ความเข้มแข็งของภาคประชาชน ที่มีจิตสาธารณะ มีความตั้งใจและกระตือรือร้นในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหา ซึ่งการมีส่วนร่วมที่เกิดจากภาคประชาชนที่เข้มแข็ง พบว่า ประชาชนมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม/องค์กร เช่น กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น เพื่อทำงานกับหน่วยงานของรัฐแบบหุ้นส่วนความร่วมมือ มีบรรยากาศของการทำงานแบบมีส่วนร่วม ซึ่งจะทำให้แก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้ตรงประเด็น/ความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง
5. การเข้ามามีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม/องค์กรที่ไม่แสวงหากำไร (NGOs) เช่น มูลนิธิ สมาคมต่างๆ ที่เป็นแกนกลางในการเชื่อมโยงและประสานระหว่างภาครัฐกับชุมชน จะได้รับการยอมรับและสนับสนุนจากภาคประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหรือการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืน

6. การทำงานแบบพหุภาคี/ภาคีเครือข่าย ที่ประกอบด้วยสมาชิกเครือข่ายที่มาจากหลายๆ ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน ช่วยให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Sense of Belonging) และเป็นหุ้นส่วนในการทำงานร่วมกัน ทำให้เกิดการเชื่อมประสานการทำงานในพื้นที่ และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดการทำงานแบบหุ้นส่วนความร่วมมืออย่างยั่งยืน

7. ความไว้วางใจ ความเชื่อมั่นศรัทธา และการยอมรับซึ่งกันและกัน เป็นเงื่อนไขสำคัญของการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมที่ภาครัฐจะต้องแสดงให้เห็นภาคประชาชนเห็นถึงความจริงใจ และการให้เกียรติซึ่งกันและกัน รวมถึงความเสมอภาคในการเข้ามามีส่วนร่วมหรือมีบทบาทร่วมกับภาครัฐ จะส่งผลให้เกิดการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และภาคประชาชนมีประสิทธิภาพ และเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือมากยิ่งขึ้น

8. การใช้ช่องทางการสื่อสารสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ มีการสื่อสารสองทาง เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร สื่อสารข้อมูล หรือประชาสัมพันธ์ และรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ ซึ่งจะเป็นช่องทางที่จะทำให้เกิดความเข้าใจร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และสมาชิกเครือข่าย หรือประชาชนในพื้นที่ในการรับรู้ข้อมูลที่ครบถ้วน ถูกต้อง และทันการณ์ ซึ่งนำไปสู่ความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน

9. ระบบฐานข้อมูลที่ดี ซึ่งอาจเป็นฐานข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐหรือของชุมชน ที่มีการพัฒนาหรือปรับปรุงให้มีความทันสมัย นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการจัดการข้อมูลให้เป็นข้อมูลที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ สามารถวิเคราะห์ อ้างอิง และประกอบการตัดสินใจในการแก้ปัญหาของพื้นที่/ชุมชนได้อย่างถูกต้อง ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

10. ระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานหรือโครงการแบบมีส่วนร่วม โดยเปิดให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทในการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล ซึ่งจะช่วยให้โครงการเกิดความโปร่งใส และเกิดความเชื่อมั่นในการใช้งบประมาณแผ่นดินที่มีประสิทธิภาพของหน่วยงานภาครัฐ

11. การจัดการความรู้ จากการถอดบทเรียนจากการดำเนินงานในพื้นที่ที่จะทำให้ทราบถึงรูปแบบหรือวิธีการดำเนินงาน ปัญหา/อุปสรรค และผลสำเร็จที่เกิดขึ้น รวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินโครงการหรือประเด็นการพัฒนาในพื้นที่นั้นๆ โดยมีต้นแบบ/ศูนย์เรียนรู้ และเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกเครือข่าย ซึ่งสามารถนำไปขยายผลหรือการนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินการในพื้นที่อื่น หรือโครงการอื่นๆ ให้เกิดการพัฒนายั่งยืนต่อไปในอนาคต

ประมวลภาพพิธีมอบรางวัลเลิศรัฐ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑

